

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Üsd le!

A kifutófiú tizenhétéves, szelídarcú, derék fiatal-ember volt. A Csendőrségi Lapok kéziratait, korrek-túráit hozta-vitte a szerkesztőségbe, meg a nyomdába. A sors összetörte az egész családjával együtt s ő egye-dül cipelte a kenyérkereső családtag minden terhét. Szerény kis jövedelem volt, amit egy-egy hét alatt ösz-szebiciklizett, de azt az utolsó fillérig hazaadta. Nem volt szórakozása, sem vágya, vagy szenvedélye; meg-elégedett volt, ha minél eseménytelenebbül multak a napok felette, mert annyit már jó fiatalon megtanult, hogy ha történik valami az ember életében, az több-nyire nem jó, hanem rossz. A túlkorán megpróbált, megfélemlített embercsemete típusát képviselte s mi sokszor elgondolkoztunk rajta, mint élő szociális problémán: vajjon a társadalomnak milyen belátásával, milyen segítségével lehetne ezt a fiatalembert ezernyi sorsosával együtt a bátrabb élethez szükséges magabí-zással még idejében eltölteni, fiatal életét szilárdabb talanzatra állítani, egyszóval a lesujtottságából, gyá-moltalanságából — felemelni.

Egyszer azonban különös, szokatlan csillogást vettünk észre a szemében. Láthatóan nagyon fúrta az oldalát valami, amíg a kéziratra várakozott. Szív-telenség lett volna meg nem kérdezni tőle, hogy mi-nek örül annyira.

Kapott a kérdésem:

— Itthon van a Kocsis!

— Ki az a Kocsis?

— Jaaa, hát még azt se tetszik tudni? A bokszoló Kocsis! Amióta profi lett s Amerikából visszajött, tíz menet meg se kottyán neki! Ugy odaken a pofáknak, hogy elterülnek a ringben, mint a békák! Szombaton már ki is áll a Millenárison...

— Hát aztán nem sajnálja maga azokat, akiknek Kocsis akkorát lekeneget?

— Miért sajnálnám? — vonja meg a vállát. — Ez már így van: győz az erősebb.

— És mi lesz azzal, akiből Kocsis békát csinál?

— Hát azt a trénerre felkanalazza, beviszi az öl-tözőbe és feldörgöli.

— És ha nem sikerül feldörgölni?

— Az az ő dolga. Az erősebb győz.

Még sokáig előttünk maradt, ahogy elment. Ed-dig azt hittük, hogy ez a fiú, akinek az élet akkorákat „lekent”, minden nélkülözhető gondjával az esetettek,

a leütöttek pártján van. Mert, ha valaki, ő igazán megtanulhatta, mi az: a gyengébbiknek lenni.

Tévedtünk. Hiszen igaz: nem kell nagy dolgot csinálni belőle. Fiatalembert természetes ösztönnel húz a sporthoz. De micsoda bántó ellentét, az emberi lélek-nek micsoda torz megnyilvánulása az, hogy a leütött ember abban találja egyetlen — ez esetben igazán egyetlenegy — örömét, szórakozását, hogy másokat is leütnek. Ennek a fiúnak elég módja lenne ahhoz, hogy a legkülönbélebb sportokért lelkesedjék, de nem, neki éppen a bokszolás, a kiütés, leütés, palacsintává püfölés kell. S akit nem birnak életrekelteni: úgy kell neki, miért volt gyengébb a másikkal.

A Rákóczi-úton akadt dolgunk néhány hónap mulva. Az úttesten munkáscsoport menetelt valami gyűlésről hazafelé. Tisztes távolságban mögöttük rend-örök. Rendben vonult a menet a Kossuth Lajos-utca felé, de soraiból minduntalan felhangzottak a szo-cialista jelszavak. Éljenzés, vagy „Le vele!” volt a válasz, ahogy a szöveg kívánta.

Egyszer ezt kiáltja valamelyik:

— Le a háborúval! Éljen a béke!

— Éljeen!

A menet vége egy irányba került velünk. Az utolsó sorban a mi szedőgyerekekünk lépkedett. Lehet, hogy nem tartozott a menethez, mert a táskája a nyakában volt. De a békét lelkesen éltette:

— Éljeen!

Ahogy ismertük, délután meg valószínűleg ugyan-olyan lelkesen ordította a ringbe:

— Üsd le!

Az ősi, örök ösztön, a továbbélés egyetlen alapja: a küzdelem. Nincs szavunk ellene; a baktériumtól az elefántig erre épül fel a világ rendje. Közbeesik az ember, a lélekkel, ésszel felruházott Isten-mása, sok-ezeréves civilizációval kifinomodva. De abban az ember is egy sorban van a baktériummal és az elefánttal, hogy az egyiknek a boldogulását el sem tudja képzelni a másik leütése nélkül.

Ha ilyenek teremtett: legyen. De akkor miért hazudja, hogy békét akar? Miért éljenzi kifelé a gyen-gébbet, befelé azonban az erősebbet? Miért tetteteli, hogy fel akarja emelni az elesetteket, amikor annak örül, ha felkanalazzák őket? Miért követeli az utcán az Igazság győzelmét, mikor négy szem között az a hit-vallása, hogy az erősebbnek kell győznie s az erő jo-gát, amiért az egyénnél lelkesedik, miért tagadja a na-gyobb emberi közösségek, a nemzetek viszonyában?

... Nagyon hozzátartozik ennek a kifutógyerek-nek az esete a genfi leszerelési konferenciához, ame-lyik e pillanatban például szintén a békét élteti. De ez mitsem zavarta a béke fuvolásait, hogy lelkesen biztassák például az egyik Kínát, a másik meg Ja-pánt:

— Üsd le!

Határszolgálat — határ- védelem.

Írta: SUHAY IMRE tábornok.

(Folytatás.)

Mivel a birtokok határait a tisztek, vagy más hivatalos személyiségek az idők folyamán önkényesen — többnyire saját előnyükre — megváltoztatták, a kataszter új felvételét is elrendelték.

A határörvidék jellegzetes sajátossága volt tudvalevőleg a „házközösség”. Ha a ház feje meghalt, a határörvidék szokásai szerint a család legméltóbb férfinak vette át a „dominium utile”-t, a többi gyermek, testvér, rokon az ő vezetése alatt vett azután részt a birtok kezelésében és haszonélvezetében, külön szabályozták az eljárást, mi történjék, ha az özvegy kilép a házközösségből, vagy egyes férfitagjai elégedetlenkednek, stb. stb.

A háziállatok, bor és élelmiszerek minden adótól mentesítve voltak. Erdőket kivágni s azokat szántóföld gyanánt használni, csak a parancsnok engedélyével volt szabad. A határörvidék lakossága saját disznajait szabadon makkoltathatta a községi erdőkben, ellenben szigorúan meg volt tiltva a fák megcsonkítása, a fakérgyek lehántolása a kecskék etetése céljából.

A büntető szankciók borzasztó kegyetlenek voltak maj felfogásunk szerint, de a nép akkori teljesen elvadult erkölcei, vadsága, részben megkövetelte a drákói fenytés alkalmazását. Betörést, nagyobb lopást, rablótámadási kísérleteket akasztással büntettek, ha a rablásnál valakit megöltek, a bűnöst keréketörték. Idegen barmok szándé-

kos megsértését börtönnel és botbüntetéssel fenytítették, az erkölcstelen életmódot börtönnel (kenyér és víz mellett), míg a nemi erőszak büntetése pallos általi halál volt.

Minden felnőtt férfi a katonai igazságszolgáltatásnak volt alávetve s minden hadjáratban — bárhol legyen is az — személyesen kellett résztvenni. Ha megpróbálta magát valaki ez alól kivonni, szigorúan büntették.

A katonai ügyekben a knez-nek nem volt joga ítélni, ez kizárólag a vajdák és kapitányok hatáskörébe tartozott.

A vajda-állásokra a községek javaslatba hozhattak alkalmas egyéneket, kiknek írni-olvasni kellett tudniok anyanyelvükön, s azonkívül a *németül tudás is kötelező volt.*

Csak a kiváltságok által bizonyított tisztai állások öröklését engedték meg bizonyos családoknál. A tisztai állások megvásárlását szigorúan büntették.

A határörvidék lakosainak kötelmei közé tartozott még az ágyúk, élelmi- és hadiszerek ingyen fuvaroztatása, az erődítési munkálatokban való részvétel. (Sánc-, torlaszpépítés, stb.)

Az utak, hidak építésénél is robotszolgálatot kellett a lakosságnak teljesítenie.

A fentebb említettekön kívül azonban szigorúan tilos volt a lakosságnak minden más igénybevétele, akár adót, akár más teljesítményt illetőleg.

Ha a férfilekos határszolgálatban volt: „vállazott puskával volt köteles figyelni, esetleg a riasztójelet leadni, melyre a fegyveres szolgálatra kötelezett férfilelakosság a 18. életévétől fefelé, az előre meghatározott gyülekezőhelyeken sorakozott”.

Versaillesi emlék.

Írta: * * *

Ez akkor történt, amikor a világháború után először jártam Párisban. Megelőzőleg éveket töltöttem már a francia fővárosban és amikor 1913-ban elutaztam, nem gondoltam még, hogy kereken tizenhét esztendőbe fog betelni, amíg újra megláthatom a Champs Elysées-eket. Közben megváltozott sok minden Európában és Páris is új arcot kapott.

Nagyon kellemes utam volt. Svájcban töltöttem előzőleg vagy két hetet, azután Lausanneon, Vallorbeon és Dijonon át meglehetősen hosszú éjszakai utazás után hajnalban érkeztem Párisba. A svájci nyugodt, békés, inkább kisvárosias jellegű városi élet után egyszeriben reámszakadt a világ fővárosának lüktető, mozgalmos élete.

Párheti tartózkodás után Versaillesbe rándultam ki. Versailles külső képének az a különlegessége, hogy a városka épületei nem a királyi kastély körül csoportosulnak. Az utcák három irányból koncentrikusan torkollanak a palota főhomlokzata elé.

Amint a palota elő részén levő terraszos lépcsőkön lefelé haladtam, hogy újabb iránynak vágjak neki, egy ismeretlen középkorú úrra lettem figyelmes. Szemmel lát-

hatólag ő is engem figyelt. Háttal fordulva az előttem elterülő allésornak, szembe nézett velem és vállát egy szobor talapatának támasztotta. Mikor elhaladtam mellette, egyenesen felém lépett. Udvariasan megemelte a kalapját és megszólított. Bocsásson meg, moszjő, de látom, hogy Baedeker van a kezében. Nem lenne szíves megmondani, milyen épületesoport ez itt tőlünk balra? Kiejtésén megismertem, hogy született francia. Nem párisi, inkább délfranciás tájszóval beszélt. Nagyon szívesen, feleltem, de tényleg meg kell nézmem az ismertetőben, mert jómagam is idegen vagyok. Közösen lapoztuk fel a könyvet. A kérdéses szoborcsoport a Neptun medencéhez tartozott.

Együtt indultunk így tovább. Kísérőm udvariasan szabadkozott, hogy sétámban megzavart. Egyáltalán nem éreztem semmi háborgatást. Magam is sokszor fordulok külföldön felvilágosításért másokhoz. Folyékony francia beszédem feltűnt neki. — Nagyon jól beszél franciául — bókkolt nekem —, bár kiejtésén látom, hogy középeurópai.

A „középeurópai” kifejezés nagyon tág fogalom. Nem ismerhette meg, hogy a világ melyik tájkára való vagyok, gondoltam magamban, de udvariasan feleltem én is. Igen Uram, magyar vagyok.

A magyar szóra az idegen arca egészen felderült. Óh, hongrois, hongrois, talán bizony éppen Budapestről, válaszolt nagyon közvetlenül. Jól ismerem a magyarokat. Sokat érdekel a történelmük és a jelenük is. Egyik jó barátom Monsieur Sauvage, nem ismeri véletlenül e francia publicistát? A világháború után kialakult helyzetről és a népek együttműködéséről szokott előadást tartani több külföldi fővárosban. Egyik útjára én is elkísértem. Inkább csak dilettáns érdeklődésből és így Budapesten is tölthetem egypár napot. Gyönyörű város.

Kísérőm egyszerre szapora beszédű lett. Igazi franciás elevenséggel tálalta fel mindazt hamarjában, amit

Felemlítendő még, hogy katolikus és görögkeletiek közti házasságot, csak reverzáliással engedélyeztek.

Dacára, hogy ezen stautumok jóval szigorúbbak voltak, mint az 1630-ból kelt szabályok, a nép mégis örömmel fogadta őket, mert legalább törvényes védelmet kapott a zsarolás és kiszípolozás ellen.

Hildburghausen herceg tervének alap gondolatát tehát, hogy minél nagyobb megbízható karhatalmat biztosítson az uralkodónak — minél kevesebb költséggel — valósággá változtatta.

Katonai szempontokból is lényegesen kiépítette a határőrszervezetet, amennyiben a generalátus laza és mint láttuk sokszor csak kevésbé fegyvelmezett alakulataiból, két teljes gyalogezredet szervezett, melyek zászlóaljakra tagozódtak törzstisztek parancsnoksága alatt. A huszárokat is kötelékbe vonta össze, egy alezredes parancsnoksága alá helyezve őket.

Igy az irreguláris alakulatokból tábori használatra is alkalmas kötelékeket szervezett, melyek tagozódása, fegyverzete, most már azonos volt a sorkatonaságéval.

A varasdi generalátus eszerint két gyalogezredet alakított, a 4 zászlóalj, 5—5 századdal (200—200 főnyi létszámmal), úgyhogy a zászlóalj 1000, az ezred 4000 főt számlált. A huszárokat 5, a 100—100 lovasból álló századba tagolta, a tüzércsapat pedig 34 főből állt. Így az összlétszám 1737-ben 8534 fő volt.

A kivonuló szolgálatra mindig az ezred fele állt rendelkezésre, míg a másik fele ilyenkor otthon végezte a határőrszolgálatot.

Az 1737-iki török háborúban a határőrvidék ezredei már így szervezetben szerepeltek.

tudott a magyarokról és trianoni sorsunkról. Lépteinket amúgy is a kis és nagy Trianon elnevezésű épülecsoport felé irányítottuk és így társalgásunk újabb alapot nyert.

Sokan vagyunk Franciaországban, mondotta, akik együtt érzünk a magyarokkal. De higgye el, moszjő, hogy sokban önök maguk is okai mostani helyzetüknek. Nem keresték soha Franciaországgal az együttműködést és nem keresik ma sem eléggé. Azelőtt a német imperializmus karjaiba dobták magukat, ma pedig Olaszországgal kacérkodnak. Olaszország pedig ma sem tehet semmit az Önök érdekében.

Csodálkozva néztem reá. Olyan tájékozottsággal és szakismerettel fejtegette előttem Franciaország döntő súlyát és szerepét, hogy magam is közlékenyebbé váltam. Nem is nagyon kellett védelmeznem külpolitikánk mai irányvonalát, kísérom nem akart ellenkezni velem. Szép sorjában belátta nemzeti érzéséből fakadó tévedéseit és a francia belpolitikai viszonyokra tértünk át.

Egészen belemelegedtünk a beszélgetésbe. Kíváncsi voltam foglalkozására, vagy hivatására. Első benyomásom alapján újságírónak tartottam. De nem így volt. Pályáját — mint mondotta — középiskolai tanárként kezdte. A háború alatt katona volt, a háború befejezése óta pedig Genfben a Cooperation intellectuelle, szellemi együttműködés francia bizottságának tagja. Évek óta él már Svájcban s csak időnként, mint most is, vakációzni néz haza. Egyáltalán nem pózolt s értésemre adta, hogy a bizottság általában magasabb állású tagokból tevődik össze, ahol ő az elnök mellett titkárkodik.

Határozottan nagyon intelligens ember volt. Nem találtam oly témakört, ahol otthonos ne lett volna, s amelybe pergő franciás beszédjével bele ne tudott volna kapcsolódni.

Nem akartam magamat teljesen megismertetni. Nem voltam bizalmatlan, de csak félig-meddig engedtem sej-

A stájer rendek persze okoskodtak, tiltakoztak, nemcsak pénzügyi, hanem jogi szempontból is, de a határőrvidéket mindezek dacára az akkori viszonyoknak legjobban megfelelő módon megszervezték.

Mária Terézia királynőnek erős hadseregére volt szüksége, 180.000 embert akart fegyverben tartani, mivel azonban ez igen sok pénzbe került volna, a kiadásokat részben a határőrvidék kiépítése által vélték csökkenteni. Az új szervezés szerint a határőrvidék katonasága zsoldját a katonai kincstártól kapja, ezzel szemben teljesen elszakítják az anyaországtól s az a laza kapcsolat is megszakadt, mely 1568—1748-ig állt fenn.

1748—1770-ig a határőrvidékeken kissé nyugodtabbak a viszonyok, bár a varasdiak 1755-ben ismét lázongtak. Ennek közvetlen oka az volt, hogy az uralkodónó Triesztbe akart utazni s útközben a varasdi határőrezredet is megsemmélni. Tudjuk, hogy a legénységnek magának kellett az egyenruhát beszerezni s ez bizony az időtájt már annyira viseltes, kopott volt, hogy azzal nem is „parádézhattak” a császárnő előtt. A varasdiak parancsnoka: báró Kheul tábornok elrendelte, hogy a legénységnek új egyenruhát kell adni, s ennek árát rajta behajtani. Dacára, hogy a császárnő utazása el is maradt, az új ruha árát többé-kevésbé kíméletlenül behajtották az embereken s ezért fellázadtak, közben vérszemét kapva, 32 követelést állítottak fel. Panaszaik nagyjában ismét a régiéek voltak. Kanizsán ült össze erre a bizottság, mely panaszait kivizsgálta, igaz, hogy minden eshetőségre számítva, 2 zászlóalj sorgyalogság, 30 dragonyos, 50 huszár és 6 löveg fedezete alatt. A bizottság a panaszokat részben jogosultnak találta, azért 3 tisztelet élelfogytiglani fegyházra ítél,

tetni, hogy valamikor magam is külügyi szolgálatban állottam és most csupa szórakozásból járom a világot. Melegen érdeklődött, hogyan szórakozom és hogyan érzem magamat Párisban. Elmeséltem neki, hogy már évekké elötről ismerem a várost, bár most sok minden újszerű látványosságot ígér. Említettem, hogy esténként sokat járok színházba. Tegnap is, nem tudom hanyadszor néztem meg Rostand örökbecsű színdarabját, a Sasfiókot.

A darabcím hallatára újra egészen fellelkesült. Csaknem szórul-szóra idézett a színdarabból. Egyes versszakokat betéve tudott. Lássa, moszjő, mondotta, ez az igazi francia génusz, ez az a varázserő, amely Önöket idegeneket évről-évre visszahozza ide Párisba, hogy lelkiileg is magukba szívják a francia alkotóerők újabb és újabb termékeit.

Elég jól ismerte a magyar irodalmat is. Lelkesült szavaira előhozakodtam a mi értékeinkkel is. Megmagyaráztam neki, hogy amíg Franciaország századokon át nyugodtan fejlődhetett, addig a mi országunk egy világ ellen védelmezte és mentette meg ezt a kultúrát. Ő említette meg a világszerte ismertebb magyar írók és államférfiak neveit.

Magam is rátértem a mostani francia belpolitikai viszonyokra. Láttam, jól esik neki, hogy olyan idegennel találkozott, aki ennyire tájékozott hazája belső élete felől. Kérdezte, hogy voltam-e már a parlamentben. Eredetileg is tervbe vettem az éppen folyó költségvetési vita meghallgatását, de követségünkötől csak a jövő hét vége felé kaphattam volna meg az engedélyt. Kísérom nagyon udvariasan és a tolokodás legkisebb jele nélkül ajánlotta fel, hogy bármelyik délelőtt bevezet a parlament karzatára. Neki, mint mondotta, állandó bejárása van. Megörültem ajánlatának és megbeszéltük, hogy, szerda lévén, jövő hétfőn délelőtt találkozni fogunk a Chambre főkapuja előtt.

ellenben 15 lázadó határőrt, köztük 3 knézt is agyonlőttek. 77-et életfogytiglani kényszermunkára ítélték és egy cso-
mó kisebb börtönbüntetéssel sujtották a többi vétkest.

A panaszok anyagi részeinek jogosultságát azonban a bizottság elismerte és könnyítéseket eszközölt.

1755-től kezdve a rendőri és igazságszolgáltatási jogot (nem katonai ügyekben is) a knezektől elvették s a tiszteknek adták át.

Nagyobb nehézségeket okozott az egyenruházat kérdése. Az egyenruhaviselést újból szabályozták, elvileg a határőröknek kellett önmagukat ruháznio, de a ruhákért járó összegeket egy bizottság mindjárt a szállítóknak fizette, mert a multban a pénz „gyűjtése” közben bizony sokan megkárosodtak.

A varasdi határőrvidék ezredei kalapot, zöld kabátot, piros magyar nadrágot kaptak, a hajtókák színei különbözőek voltak, köpeny helyett az úgynevezett „Gúnyá”-t hordták, mely szintén zöldszínű volt, a szíjazat pedig fehér. Puskánként 20 töltést kapott a határőr a kincstártól, azonkívül a kovát is.

1760-ban szabályozták azután végleg valamennyi határőrezred ruháját. Ezen időtől fogva kincstári ruhát kaptak, — de csak háborúban! Békeruháját, úgy mint eddig, minden embernek magának kellett beszereznie.

A tisztek 1765-ben új egyenruhát kaptak. A határőrök ruhájának alapszíne azonban a zöld-vörös maradt.

1768-ban Siskovics altábornagyot (szerepe ismeretes a székely határőrezredek felállítására alkalmából) nevezték ki a határőrvidékek felügyelőjévé.

Az ő ideje alatt a katonai kiépítés nagyot haladt előre. A gránátosokat megszüntette, ellenben megszervezte

Rövid ismeretségünkben egyetlen zavaró körülményt találtam. A kert utain sétálva, kiderült, hogy kísérom tájékozottsága Versaillest illetőleg még a szakszerű ismeretű-könyvet is felülmúlja. Nyilvánvalóvá vált előttem, hogy megismerkedésünkhöz a Baedeker könyv csak ürügyül szolgált. Úgy magyaráztam magamnak, hogy ilyenféle ürüghöz sokszor eredményesen folyamodunk. Társaságot kerestem, ennyi az egész.

Végeredményben örültem az ismeretségnek. Másfél órája bolyongtunk a parkban. Elmesélte még, hogy szombat reggel egy angol barátja esküvőjére Londonba utazik. Hogyan? feleltem, Szombaton Londonba utazik és hétfőn reggel újra Párisban akar lenni? Parfaitement, moszjő, felelte, én ugyanis avionnal, repülőgéppel utazom. Vasárnap délben már itthon vagyok. Az avionokra szabadjegyem van, fűzte még hozzá. Van egy nagybátyám, aki az utazási vállalat élén áll. Tőle kapok szabad és félárú jegyeket.

Engem is meginvitált a londoni útra. Félárú jegyet tud szerezni s az egész utazás nem kerül négyszáz-négy-százötven franknál többre.

Az ajánlat tényleg csábító volt, de nem fogadtam el. Igaz, hogy egy londoni kirándulás teljes összegben közel ezer frankomba kerül és így nagyon olcsón juthattam volna hozzá, de nem akartam eltérni előre megszabott úti-terveimtől. A francia úr egyébként maga is ajánlotta, hogy ne töltsen egész időmet Párisban. Arra hívta fel figyelmemet, hogy Franciaországban ebben az évszakban is rengeteg kirándulohely akad, ahová az utazási irodák külön autócarronok szállítják az idegeneket. Újból ajánlotta, hogy összeköttetései révén számomra esetleg mérsékelt árú jegyeket tudna szerezni.

Lekötelezetté tett szívélyességével, de nem volt szándékomban kirándulásokat sem tenni. Az én koromban nehezen mozdul már ki az ember.

a lövészeket és tüzekeket. Minden ezrednél 1119 tüzérnek és 279 lövésznek kellett lennie. A tüzekek számát (mivel akkor nem maradt volna elég ember a szoroson vett határszolgálatra) mindinkább csökkentették, úgy hogy végül ezredenként csak 3 ágyú és 1 tarack kezelőlegénysége maradt meg.

A katonai szervezéssel párhuzamosan haladt a bürokratizmus is. A sok különböző visszaélést sikerült ugyan a Siskovics-féle tervezet szerint hosszabb-rövidebb idő alatt kiirtani, de ugyanakkor kapott lábra az a körülményes, lassú, pedáns bürokratikus elintézés a legkisebb szolgálati ténykedésnek, főleg az irodai ügyemenben, melyre ma csak mosolyogva tudunk visszagondolni.

Ez a nehézkes ügymenet a köztudatba ment át az „osztrák copf” szállóige alatt. (T. i. abban az időben vált a copf a katonai megjelenés számottevő kellékévé.)

A századparancsok vagy helyettese házról-házra járva győződött meg a rendről, a „vakparádék” (őrséglasztás) borzasztó fontos szerepet játszottak, ezeket minden pénteken tartották meg; minden héten megszemlélték az erdőket, vajjon minden az erdőrendészeti szabályok szerint történik-e, mindenről írásbeli jelentéseket küldtek gondos kaligrafiával. Minden század 46 féle előjegyzést vezetett, ezenkívül a következő időszaki írásbeli beadványokat kellett benyújtani: hetenként 2, havonta 10, egy-egyed évente 2, félévenként 4, minden év végén 37...! Tehát épp eleget irkáltak!

Vasár- és ünnepnapokon folytak a katonai gyakorlatok (melyek többnyire a tisztára alaki formaságokban, fegyverfogásokban merültek ki.)

A (kordon) határőrszolgálatot minden ezredben belül

Művészetről, színházról beszélünk hosszasan még. Elmondottam neki, hogy e hét folyamán szándékozom megnézni Pagnol szenzációs sikerű darabját, a „Topaz”-t, amely akkor már kilencszázas széria körül vonzotta még mindig a párisiakat. Franciámnak is tetszett, hogy ennyire pártolom színházaikat. Csak a kiadásokat sokallja, mondotta, különben ő is többet járna szórakozni. Bár a legtöbb párisi színházba félárú jegyre jogosító igazolványa van, még sem engedheti meg ezt gyakran magának.

Nem nagyon akartam elhinni, hogy ilyen szerény anyagi viszonyok között él. Inkább „fösvénynek” tartottam. A félárú jegyeket azonban igen előzékeny formában nekem is felajánlotta.

Ezt már örömmel vettem. Mindenki szeret néhány garast megtakarítani, ha lehet. Meg is beszélünk, hogy a péntek esti Topaz előadáshoz szerez is nekem negyvenöt-ötvenfrankos földszinti jegyet félárban.

A francia úr tehát mindenképen figyelmesnek mutatkozott. Azt gondoltam magamban, hogy jóvá akarja tenni nem éppen tapintatos megszólításomat és kárpótolni akar azért, hogy már két órája lekötve tart. Egyáltalán nem bántam azonban az ismeretséget. Határozottan jól éreztem magam szellemes és széles látókörű kísérom társaságában. Együtt is mentünk egy közeli kávéházba.

Késő délután lett. Hazatérésre kellett gondolnom. A Páris-Versailles elektromos vonat indulóháza felé tartottunk, mert fáradhatatlan ismerősöm még itt sem akart magamra hagyni.

Nekem megvolt a visszatérésre szóló jegyem is. Ő akkor váltott jegyet. Kijövetkor nem tudta még, hogy milyen alkalmatossággal fog majd hazautazni és így együtt utaztunk Páris felé.

A vonatban kissé zavart lettem. Egész délután beszélgettünk már és még be sem mutatkoztunk egymásnak.

1—1 százados vezette a „kastélyból” (kastell), ez egyidejűleg menhelyféle is volt. Fent nevezett századosnak hetenként kétszer kellett az egyes őrsöket megsejmelni — (ténlen csak akkor, ha a hó és útvízviszonyok megengedték).

A beosztott tisztek az altiszti őrsöket rendszeren naponta látogatták meg. A kordon parancsnoka írásbeli jelentését minden csütörtökön adta le a szolgálatban levő őrnagynak, azonkívül naplót kellett vezetnie, melyet ezredparancsnokságának felváltása után (1—1 hónap) terjesztett fel.

Ettől az időtől kezdődik az új élet a határőrvidékeken, mely lassankint mindjobban és jobban, teljesen katonai szervvé változik, mint a katonaeények hazája, fogalomvá válik.

Fejtegetéséből látható, hogy a híres Grenzerfegyelm csak nagy nehezen, sok véres zendülés, büntetés, elnyomás után született meg, de tény, hogy 1765-től fogva sikerült egy évszázadon át, egy kimondott katonafajt, hogy úgy mondjam: kitenyészteni, melynél a ház feje, az apa feljebbvaló is volt, a fiú mást, mint katonát nem látót s Istene a császár volt...

Felemlítendő még, hogy Mária Terézia hadjáratai alatt a határőrvidéki alakulatok, már jelentékeny szerephez jutottak s mindenütt jól megállták helyüket.

Igy az osztrák örökösödési háborúban, 1741-ben már 4 zászlóalj varasdi, 700 szávamenti, 500 dunamenti határőr volt Sziléziában.

Nagy hírnévre tettek szert báró Trenk pandurjai, az úgynevezett veresköpenyesek.

Báró Trenk 1000 emberből álló szabadcsapatot szer-

vezett meg, részint jobbágyaiból, részint rablókból, kik ellen eredetileg az ő szervezett jobbágyai harcoltak.

Ez vad, mindenre elszánt toborzott nép volt, mely különösen a guerilla-harcokban kitűnően vált be, de melynél brutálisan szigorú eszközökkel kellett a fegyelmet fenntartani.

Ehhez a szabadcsapathoz lépett be századosi rangban Laudon, a későbbi híres hadvezér.

Végül is azonban vadsága, fegyelmezetlensége és rablási vágya miatt ezt az egész világtörténelemben hírhedtté vált határőrökből alakult szabadcsapatot, fel kellett oszlatni.

A bajor örökösödési és a 2. sziléziai háborúban és Olaszországban is többször tüntették ki magukat a határőrvidék fiai.

A hétéves háborúban 1756—63-ban, a 11. ezred az 1. tábori zászlóalját a gránátos és 11. huszárszázadját küldte a harctérre, összesen kb. 13.960 főnyi létszámmal.

Különösen Laudon tábornoknak voltak kivevői a „Grenzer-zászlóalj” a különböző csatatereken.

Ha a déli végeken kordonban állókat is hozzászámítjuk, összesen 77.000 fő teljesített katonai szolgálatot Mária Terézia valamennyi háborújában 1740—1780-ig.

VII.

A határőrvidék kiépítése 1770—1787-ig, az úgynevezett kantonrendszer bevezetéséig.

Mária Terézia császárnő és királynő uralkodása alatt (1740—1780) épül ki végleg katonai szervezetében a határőrvidék.

Valami azonban visszatartott a teljes őszinteségtől. Névjegyemen külügyminisztériumi állásom és pesti lakcímem is állott. Nem akartam ismeretlen kíséremnek mindezt kiszolgáltatni. Akadozva mondtam: Megbocsásson Uram, de nincsen nálam névjegy. Ha megengedi, felírom nevemet és itteni lakcímemet.

Örömmel vette újabb közeledésemet. Amikor nevemet leírtam, mosolyogva jegyezte meg: Je m' appelle aussi Charles. Engem is Károlynak hívnak. Charles de Vigneux. Sèvres, Rue de Paris, -5. — írta be noteszembe.

Nála sem volt tehát névjegy. Vagy ő is olyan tartózkodó lett volna, mint én? Ez nem valószínű, hiszen mindenképen szélesbíteni akarta rövid ismeretségünk területét. Franciám tehát Sèvres-ben lakott. Olyan tartozéka ez Párisnak, mint Budapestnél Kőbánya vagy Ujpest.

Meg akartuk beszélni még, hogy hol kapom meg a péntek esti szabadjegyet. Ajánlotta, hogy nézzük meg közösen a Louvret és a jegyet majd oda fogja hozni. Beletement, bár töviről-hegyire ismertem már a világ eme egyik legszebb múzeumát. Különben is megígérte, hogy szakszerű kísérem lesz a múzeum festménycsarnokában. Ezt fel is tétélezhettem róla.

A párisi Louvre-nak huszonkilenc bejáró kapuja van. Nehéz lett volna ott valahol találkoztatni. Úgy beszéltek meg tehát, franciám ajánlatára, hogy holnap délelőtt tíz órakor a világhíres Giaconda-kép előtt jövünk össze. Meg is jegyezte mindjárt, hogy kiszállásunk után Párisban azonnal a színházi irodába siet.

Megérkeztünk. Először gyalog akartam hazafelé indulni, de tartottam attól, hogy ismerősöm egészen hazáig kísér. Ezt sehogy sem akartam.

Jól sejtettem. Buzgó barátom még ekkor sem akart elválni tőlem.

A dolog kezdett furcsának és kényelmetlennek tűnni. Azt mondtam, hogy Metrora szállok.

Még a földalatti megállóig is elkísért. Szaporán magyarázta, hogy innen most színházjegyért megy és holnap délelőtt tíz órakor találkozunk.

Szeget ütött valami a fejembe. Nincsenek ennek az embernek egyéb szándékai. Egész Páris telve van mindenféle rendű és rangú ügynökökkel, csalóval és besúgóval. Nem akarná ez tőlem talán a színházjegy árát kicsalni?

Nem tudtam ezt magyarul elfogadni. Ötven frank a mi pénzünkben kereken tizenegy pengő. Semmiesetre sem érdemes ennyi pénzért egy egész délutánt valakire elfecsérelni. Hiszen egy jobbfejta idegenvezető is többet kerül.

Elhatároztam mégis, hogy a színházjegy árát előre nem adom oda.

Udvarias búcsúzkodás közben kísért el egészen a beszállásig.

Au revoir Monsieur! À demain, à dix heures précises Monsieur!

Elgondolkozva mentem haza. Határozottan érdekelt nem mindennapi ismeretségem. Olyan fellépésű és műveltségű társalgónak ismertem meg, akinek társaságában jól érezheti magát az ember. Sok minden zavaró körülményt fedeztem fel azonban, ami furcsává tette találkozásunkat. Kétségtelenné vált most már előttem, hogy a megszólítás csak ürügyet keresett és talált a velem való megismerkedéshez. De mi lehetett ezzel a célja? Egyszerű beszélgetés csupán, hogy legyen kívül agyonütni az unalmas versaillesi délutánt? Ez nem volt valószínű. Ennek ellene mondtam az is, hogy mindenáron fenn akarta velem tartani a barátságot. Pénzt akart volna tőlem kicsalni? A színházjegy ára olyan csekélység, hogy ezért nem lett volna érdemes. Igaz, tett más utazási ajánlatokat is, de

Ezen idő alatt szabályozzák — legalább tűrhető módon — a jogi kérdések nagy komplexumát, a lakosság birtokviszonyait, megállapítják az újonnan felállított ezredek és zászlóaljok területeit.

A fentemlített periodusban vonják ki végleg jogilag, illetve rendeletileg a magyar fennhatóság alól a határvidék egyes területeit. A horvát rendek és földbirtokosok hosszas ellenállást fejtettek ki az új szervezéssel járó ki-sajátításokkal szemben, úgyhogy 1778—1784-ig tart, míg ezeket a kérdéseket végleg elintézték, pontosan szabályozták . . . mint látni fogjuk azonban, ez az átszervezés nem volt tökéletes.

Az örökös pénzihiány, a folytonos háborúviselés, a kapkodó, mindig csak a jelennel s nem a jövővel számoló, tehát kellőleg át nem gondolt szervezés nem engedték, hogy a viszonyok konszolidálódjanak.

A tunya, rablásra hajló, részben munkakerülő elvadult lakosság, a közigazgatás korrumpáltsága is megnehezítették azon élesen látó és tisztakezü emberek munkáját, kik az intézmény gyengéit látva, tisztességesen akarták a bajokat gyógyítani. 1781—1784 közt szabályozták pontosan a báni és károlyvárosi örvidék hátsó határvonalait. Ez alkalommal persze a lakosok egy részének, egyes községeknek áttelepítése is szükségessé vált.

A Bánátban a területi kérdéseket mint tudjuk, eddig nem tudták véglegesen szabályozni, különösen az úgynevezett veteránezered határait kellett kiigazítani. Az oláh zászlóaljnál és illyr ezrednél is szükségesnek mutatkozott még a határok kiigazítása, egyes községek átutalása más kerületekbe, különösen az Al-Duna völgyében voltak nagyobb átcsoportosítások.

Mivel azonban a Bánátban és a Duna mentén még ez időben is túlságosan gyér volt a lakosság, az udvari tanács egy új oláh—illyr határőrezred felállítását rendelte el 1775-ben.

1838-ig azután folytonos átszervezések után megalakul a három új ezred: a „Német-Bánáti”, az „Illyr” vagy „Szerb” és „Román-Bánáti” határőrezred. Az 1791. sisoni békekötés értelmében a monarchia ismét elveszített egyes területeket a déli végeken. Így szerbiai hódításait, beleértve Belgrádot is, Uj-Orsovát: Novi, Bribir-Dulica-vonaláig le kellett adnia az egész területet a törököknek.

Csak a károlyvárosi határőrezred területén sikerül néhány ezer holdnyi határkiigazításhoz jutni.

A határok mentén ezen időben némely helyen, különösen, hol a földek kevésbé voltak jók, alig volt lakosság. Így azután 1774-ben a szegény Karst-ból 96 katolikus családot áttelepítettek az oláh-illyr határőrezred körletébe, az Almás völgyébe.

A bródi ezred kerületébe 61. a pétervárad ezredébe 478 és a gradiskaiba 210 új családot telepítettek. A kormány házakat épített nekik, vetőmagvakat osztatott ki, csak az aratást kellett már azután egyedül elvégezniök, külön segítség nélkül.

Ez a bevándorlás hosszabb ideig tartott, különösen a fentebb említett újabb török háború alkalmából. Tudjuk, hogy minden újabb török háború kitörésével a keresztény szerb lakosság mindig nagyobb számú beszivárgásával kellett számolni.

Igy volt ez 1788 táján is. Ezen újabb bevándorlók egyrésze azután a határvidéken állandóan letelepült. Alta-

azt csak nem képzelte, hogy első találkozásunkkor odaadok egy ismeretlen embernek párszáz frankot. Intelligens emberről józan ésszel nem lehet ilyesmit feltételezni.

Már sok mindenre gondoltam; talán a francia politikai rendőrség tagja, aki így szerez ismeretséget a Franciaországba érkező külföldiek között. Vagy talán éppen ennek az ellenkezője? Valami titkos szovjet megbízott? Ki tudja, mi a célja velem?

Elhatároztam, hogy rendkívül óvatos leszek és kíváncsian vártam a másnap délelőtti találkozót. Úgy számítottam, ha pontosan eljön holnap, kérni fogom arra, hogy valamilyen igazoló-okmányt mutasson fel. Bár, ki tudja? Ezeket is lehet hamisítani. Ha pedig nem jön el a találkozóra, úgy kétségtelen, hogy valami rosszhiszeműség van a dologban.

Mona Lisa képét nem volt nehéz megtalálnom a Leuvre arcképcsarnokában. Kevéssel tíz óra előtt érkeztem és egy bórdíványon foglaltam helyet, pontosan a világhírű festmény mellett. A termet kevesen látogatták. A kép körül fiatal festőművészek, köztük több exotikus arc is, másolták ecsettel vagy ceruzával kezükben a festményt.

Hiába vártam. Tíz óra jóval elmúlt már, de különös franciám nem akart jelentkezni. Gyanúm percről-percre nőtt, hogy egyáltalán nem fog jönni és valami csalafintaság van a dologban.

De akkor miért adott találkát itt nekem?

Vannak gondolatok és események, melyeket ösztönyszerűleg pillanat alatt érzünk meg. Mint ha felnyitják a villanylámpa kapcsolóját és hirtelen világos lesz a szobában.

Miért rendelt ide?

Azért, hogy eltávolítson hazulról!

Nem tudtam határozottan visszaemlékezni arra, hogy

neveimet és lakcímemet önként szolgáltatattam-e ki, vagy pedig ő vezette nagy ügyességgel társalgásunkat úgy, hogy mindezt megtudja tőlem. Addig nem tágitott, amíg ezt meg nem mondtam neki. Fellépése, modora és műveltsége csak vezéjára kellékei a kalandornak. Enélkül hogyan is férközhetne intelligens emberek bizalmába.

Tudja tehát neveimet és lakcímemet. Mi több, én magam írtam fel ezt neki. Azt is tudja, hogy ebben a pillanatban nem vagyok otthon és a Louvre-ban csücsülök.

Mi történe, ha megjelenik a penzióban és előmutatja az általam írt névjegyet? Elvégre hordárral is megjelenhet ott és pergő böbeszédűségével házigazdám is falhoz fogja állítani. Talán kiadják neki valamelyik podgyászomat, vagy ruháimat. Ez mindenesetre többet jelent ötven franknál és megér egy délutáni befektetést.

Mindezt villámgyorsan gondoltam át. Kár volt a lakcímemet odaadni, De most már késő mindezen bánkódni. Közel háromnegyed tizenegy van. A leggyorsabb taxival is jó húsz perc, amíg hazaérek.

Két-három lépcsőfokot is ugrottam lefelé, amíg az utcára értem. Lóhalálában vágattam egy bértaxival haza. Párisban nem igen lehet, különösen a torlódási órákban autóval gyorsan tovább jutni. Minden kereszteződésnél hosszú ideig akad meg a forgalom. De mégis hazaértem tizenegy óra előtt.

Rohantam fel szobám felé. Azaz dehogyan rohantam. Házigazdám és tegnapi francia ismerősöm a hallban állottak sűrű magyarázatások között.

Charles de Vigneaux elsápadt, amikor meglátott. Házigazdám örömmel mutatott reám. Jó, hogy jön, moszjő. Már át is vettem a színházjegyeket!

???

Pergőnyelvű franciám szerencsére nem a csoma-

lában 16—18.000 főre becsülték a bevándorlást ezen időben.

Ettől a szerb beözönléstől eltekintve azonban, II. József császár alatt nagybani településeket eszközölnék Németországból. („Schwabenzug”). A bevándorolt nagyszámú elszászi, sváb, württembergi, baden-nassauai német lakosokat főleg a Bácskában, a Bánátban telepítik, de jut beöklük sok a Szerémségbe is.

Ezek a bevándorlók a mai napig szigorúan megtartották német nemzetiségüket. Csak egymás közt házasodtak, magyarral, horvát- vagy szerbvel csak a legkritkább esetekben, ugyanazt a német tájszólást beszéljük még ma is, mint testvéreik az ó-hazában. S akkor Seaton Watson és a többi „tudós” azt merte állítani, hogy a „magyarok üldözték a nemzetiségeket”, pedig ez a nagyszámú szerb-német telepítés az államfenntartó és politikai szempontból óriás hibának bizonyult, melynek 1914-ben, a világháború kitörésekor, de még jobban 1919—20-ban a békekötéskor adtuk meg az árát.

Némi vigasz, hogy ma az átcsatolt német, szerb és román betelepített lakosság nyög a legjobban felszabadító testvéreik uralma alatt...

A folytonos háborúskodás — az 1788—1815. Napoleoni hadjáratok — készítették az udvari tanácsot, hogy a hadsereg fogyatékeinak pótlására fiatal, felnőtt férfilakosságot szerezzenek. Ezt hozzák fel okul, hogy oly nagyszámú, sok ezer családot kitevő szerb és német bevándorlót juttattak földhöz Magyarország területén. Azzal csalogatták a szerbeket és németeket, hogy 10 évig mentesítettek a robot és adó alól, csakhogy katonáskodjanak.

Érdekes azonban a hivatalos osztrák körök felfogása, mely ezidőben is ingadozott, soha előre látó, nagyszabású nem volt, a „divide et impera” elvénél fogva az egyes né-

gokért jött. Oh nem. Ennél sokkal szellemesebb trükkkel akart száznyolcvan frankhoz jutni.

Egyik párisi színházjegyiroda bekötött és szabályszerű meghatalmazással ellátott megrendelő könyvével jelent meg lakásomon.

— Nincs itthon Monsieur? A színházjegyirodától vagyok. Ez a magyar úr a holnapesti Topaz előadásra három színházjegyet rendelt meg, darabját hatvan frankért, összesen száznyolcvan frank értékben. Tessék az elismervény és borítékban itt vannak a jegyek.

A megrendelő-íven nevem és lakásom állott.

Jóhiszemű gazdám már át is adta a pénzt és átvette a borítékot, amelyben mondanom sem kell, hogy három értéktelen papírszeletet találtam.

Igy már megértettem beszélgetésünk velejét. A londoni út, az autókirándulások, a parlament és a színház iránti érdeklődése mind csak arra szolgált, hogy kipuhatólja, hogy nálam milyen fogással élhet.

Mikor megjelentem, keserűen mosolygott és csak ennyit mondott:

— Előbb kellett volna jönnöm, de szeretek reggelként soká aludni.

Nem vagyok barátja a rendőrségi zaklatásoknak és házigazdám ellenzése dacára szélnek engedtem. Nagyon megköszönte. Mentegődözött, hogy az általános gazdasági helyzet folytán még ennyi intelligenciával sem tud más álláshoz jutni.

Nem vitt rá a szívem, hogy rendőrnek adjam át.

De a megrendelő könyvet emlékül elvettük tőle.

Lehajtott fejjel ment ki az épületből.

Sajnáltam.

Ki tudja, merre jár azóta és milyen mesterséggel próbálkozik megint?

peket csak kijátszotta egymás ellen. 1804-ben ugyanis Karagyorgyevics herceg, a szerbek diadalmas vezetője, Ferenc császárhoz fordult egy memorandummal, melyben azt írja, az egész szerb nép meg akar szabadulni a török iga alól és osztrák fennhatóság alá szeretne jutni.

Ő felajánlja a császárnak Belgrád, Sabac és Szendrő várát, az egész országgal s kéri a császárt, nevezzen ki egy Habsburg-házbeli herceget helytartóvá. Ha azonban az osztrák császár, mint jó szomszéd, nem tudná magát erre a lépésre elhatározni, akkor kénytelen volna — bárminő nehezére esnék is — ezzel a kérésével egy másik hatalomhoz fordulni. (Ez a hatalom Oroszország volt.) A monarchia akkori előrelátó külügyminisztere, gróf Cobenzi azt ajánlotta uralkodójának, utasítsa el a memorandumot, mert ennek elfogadása a törökökkel szemben a hűség megtörése volna... Mintha a politikában a hűség „ismert fogalom” volna!!

Ezzel azután a monarchia megkonstruálta a „keleti kérdést” maga ellen s ettől az időtől fogva a szerb politika szükségszerűleg a monarchia ellen fordul, ugyanakkor azonban az udvar és az osztrák diplomácia a bevándorolt szerb határmenti lakosságot favorizálja a magyarokkal szemben...

Egyidejűleg azonban 1828-ban az osztrák külügyi vezetés megtiltja, hogy szerb bevándorlókat beengedjenek a monarchia területére, ha nincs annyi pénzük, hogy fenn tudják magukat tartani állami segítség nélkül. Ha azonban ilyen elszegényedett, kiüldözött szerb család mégis átjönne, akkor ez a kordon egy másik pontján ismét visszaküldendő Törökországba...

Fel kell még jegyeznünk, hogy a Bánátban — lévén ott még mindig nagyszámú lakatlan terület — cseheket telepítettek (magyar nincstelenek helyett). 1830-ig 3.424 főnyi cseh lakosságot telepítettek meg a Bánátban.

A telepítést az egységes akarat, a kitűzött cél hiánya jellemzi, hiányzik az átgondolt terv, ötletszerűek, kapkodóak az egyes akciók.

Ha a telepítések eredményét összefoglaljuk, akkor a határörvidék legnagyobb kiterjedése alatt a következőket látjuk: A határörvidék ezidőben a Zermajna át-törésétől Novigradnál egész az Aranyos Bisztrica völgyéig terjed, vagyis a határpontok *légvonalban* 108 földrajzi mértföldnyire vannak egymástól (1 földrajzi mérföld = 7420 km). Tényleg a török határ hossza: 2277 földrajzi mérföld.

Ezt a határt őrizték éjjel-nappal „vállra vetett puskával” az esküdt ellenség, a törökkel szemben. Mint fentebb említettem, 1804 óta mellesleg ezt az ellenséget a monarchia külügyi politikája védencévé teszi.

Ekkoriban a határörvidék összterjedelme 873.3 négyzetmérföld. Ebből a károlyvárosra esik: 164, a bánira 48, a varasdira 64, a szlaponra 133, a bánátira 175, az erdélyire 253.3 négyzetmérföld.

A lakosság száma 1815-ben 940.598 fő (473.100 férfi, 467.498 nő).

A károlyvárosi határörvidék népessége	193.607 fő
A báni határörvidék népessége	96.281 „
A varasdi határörvidék népessége	107.589 „
A szlapon határörvidék népessége	243.252 „
A bánáti határörvidék népessége	175.644 „
Az erdélyi határörvidék népessége	135.825 „

A legsűrűbben lakott rész volt a báni; 1925 lélek egy négyzetmérföldön, a legkritkább az erdélyi 537 fővel.

Felemlítendő, hogy 1799—1815-ig a lakosság 823.950-ről 940.598 főre növekedett meg. A hirtelen szaporodás főleg a bevándorlásra vezethető vissza. 1813-ban

például több mint 110.000 törökországi szerb lépte át a határt, igaz, hogy ezek közül sok ismét visszatért.

A határőrvidék 473.100 főnyi férfilakosságából 1815-ben hadiszolgálatra alkalmas (tábori zászlóaljnak legénysége) 135.824 fő volt, vagyis több, mint minden negyedik ember tábori szolgáltra alkalmas katona volt, ehhez járul még a 88.602 helyi (határőrszolgálatra) alkalmas ember, úgyhogy kereken az összférfilakosság teljesített katonai szolgálatot.

Tényleg azt mondhatjuk: a határőrvidék lakossága a szó szoros értelmében fegyveres nép volt.

Nézzük még meg a határőrvidék katonai tagozódását ezidőben.

1798-ig a nemzeti határőrvidék ezredeinek számozása a sorszerekek (1—60) folytatása volt (60—76). Ezen időtől fogva azonban 1—17. számozták őket, mint határőrezredeket.

Tudjuk, hogy egyenruhájuk eleinte nem volt, a nemzeti viseletet hordták, később csak háborúban kaptak. Majd kénytelen volt a kincstár az egyenruha kiadására ráfanyalodni. Ekkoriban, 1762-től a legtöbb ezrednek piros nadrágja, zöld dolmánya volt, különböző színű hajtókával, hordtak azonban kék és fehér dolmányokat is, kék és fehér nadrággal.

1767-ben az összes határőrgyalogezredek szürke kabátot kaptak, különböző hajtókákkal és fehérmagyar nadrágot. A szíjazat fehér volt.

Fővegül a szemvédő nélküli csákó szolgált.

Később a szürke kabát helyett a sorszerekek min-tájára fehérret kaptak ők is.

1815-től fogva a határőrezredek a magyar gyalogezredek egyenruháját hordták, csak a kabát lett kávébarna és a szíjazat fekete.

A hajtókák színe narancsárga, rák-, világos-, karmín-, skarlátpiros, rózsaszín, világoskék és világoszürke volt.

A csajkások világoskék egyenruhát hordtak, piros hajtókákkal.

Ezt az egyenruhát tartották meg a határőrvidék 1871-ben történt feloszlásáig.

Az 1. likai határőrgyalogezred törzsének állomása Gospic volt.

A 2. otocsaci határőrgyalogezred törzsének állomása Otocsac volt.

A 3. ogulini határőrgyalogezred törzsének állomása Ogulin volt.

(Folytatjuk.)

A községi tűzrendészetéről.

Írta: TOLDY ÁRPÁD százados.

A közigazgatásnak egyik — mondhatnám — mostoha gyermekeivel kívánok foglalkozni, mert tapasztalataim arról győztek meg, hogy e kérdésben az örsökön némi — többé-kevésbé indokolt — bizonytalanság uralkodik.

A helyzet ugyanis az, hogy a magyar tűzrendészet *nincs a mai napig sem egységesen törvénybe foglalva*, hanem rendeletek alapján igazgatják: ezekből pedig van éppen elég. Alaprendelet az 1888. évi 53.888 B. M. számú körrendelet. Ezt módosítja és végrehajtását ismételten elrendeli az 1925. évi 230.000. B. M. sz. körrendelet. Utóbbi rendelet is megállapítja, hogy az 1888. évi alaprendelet még mindig nem lett végrehajtva! 37 év múltán! Nem szorul tehát bővebb magyarázatra, hogy mi történt e hosszú idő alatt: az alaprendelet által megalkotni rendelt szabályrendeleteket a vármegyék megalkoták ugyan, ezek azonban vagy nem lettek végrehajtva vagy nem lettek időnként a népesedési, gazdasági és kulturális viszonyoknak megfelelően módosítva, sőt — amint ezt megállapítani módomban volt — egyes vidékeken a meglévő módosításokról maga a közigazgatás — ugyanígy természetesen a csendőrség is — megelégedett. Ez utóbbi a legújabb időkig feljelentéseket tesz, előbbi pedig bírságot ma már nem létező kihágások miatt csupán azért, mert az elődöktől e szokást mindkét fél így örökölte.

A „pemet”, a „csáklya”, a „szikracsapó” stb.! Ki ne ismerné ezeket közülünk? És van-e gazda, aki erről ne tudna? Olvasom a feljelentés fogalmazványát: „... az örs járőre a tűzrendészetet ellenőrizte, mely alkalommal N. N. X.-i lakost *tettenérte*, hogy a szabályrendeletben elrendelt pemetet és csáklyát készenlétben, az udvarán tartani elmulasztotta.” (Ezt így írják!) A büntetés érte körülbelül 1—5 pengő, no meg hozzátartozik még a büntetés erkölcsi oldala is.

Mindezt elkerülendő, tűzrendészetünk tökéletességeinek bizonyosságaként, meg azért is, hogy a járőr ne „érje tetten” — minden házastelek birtokosa kirak a kerítés sarkába egy hosszú rúdra illesztett kámpót s egy másik hosszú rúdra kötött szalmacsutakat. Mindkettő jól kinéz az utcára, hogy már messziről elhárítsa az ellenőrzés veszedelmét. Majdnem minden ház ékeskedik ezzel a díszszel; kivételek a szebb úriházak és a — csendőrlaktanya! Ez furcsa, de így van s hogy így van, nem helyes!

Látva e különös helyzetet s elgondolkozva ezen, a gyakorlati életben már rég jelentőségét vesztett aprólékosságon, átkutattam az ilevonatkozó jogszabályokat. Ezek igazolták gyanúmat: nem fedezik az ismertett eljárást. Következésképp nem kell pemet!

A módosított 1888. évi 53.888. sz. B. M. körrendelet a 8. §-ában intézkedett a *megfelelő tűzoltószerek készletben tartásáról*: „Mindен ház ellátandó a kellő tűzoltószerezrel, melynek mennyiségét és minőségét a helyi tűzoltószabvány állapítja meg s azoknak meg- és mibenléte tűzszemle alkalmával ellenőriztetik.” E rendelkezés alapján a vármegyei szabályrendeletek általában kötelezték a háztulajdonost a *házi tűzoltószerek* (létra, pemet, vasvilla, szikracsapó, csáklya, fejsze, gereblye, zárt lámpa, veder, víz-tartály stb.) készletben tartására.

Nem tesz azonban ilyenekről már említést az 1888. évi 53.888. B. M. sz. rendeletet módosító 1925. évi B. M. sz. körrendelet és egyáltalán nem kötelezi a háztulajdonost „házi oltószerek” tartására, hanem csak azt mondja

ki, hogy „gyárok, malmok s nagyobb ipartelepek, valamint nagyobb uradalmak is kötelezhetők a szükséges tűzoltószerek tartására”. Ugyane rendelet 2. §-a kimondja, hogy a már meglévő szabályrendeleteket 6 hónapon belül át kell vizsgálni és módosítani. Szabályrendelet nem állhat ellenében a miniszteri rendelettel: tehát utóbbi a mérvadó. De kivüláglik ez újabb rendelet egész szelleméből is, hogy a tűzoltás egységes megszervezése mellett — aminek terhét a községekre rója — nem is szándékozhatott a háztulajdonosokat még olyan külön oltószerek beszerzésével is terhelni, ami egyenesen céltalan s éppen ezért szükségtelen is.

Ha tehát egyes vm.-i szabályrendeletekben mégis bentmaradt volna ilyen intézkedés, az *érvényét veszítette*. Megjegyzem, hogy több vármegye már a háborúelőtti években módosította régi szabályrendeletét és a tűzoltóság megszervezése után — igen helyesen — már akkor elhagyta a házi oltószerek tartásának kötelezettségét.

Az 1925. évi 230.000. B. M. körrendelet 3. §-a részletesen intézkedik, hogy a községek hákszám szerint milyen tűzoltószereket kötelesek tartani. Gyárat, malmot, nagyobb ipartelepeket és uradalmakat a szükséghez képest az I. fokú tűzrendészeti hatóság (járásí főszolgab.) kötelezhet tűzoltószerek tartására. Egyes házastelek tulajdonosát (minden gazdát) tűzoltószerek tartására csak az 1924. évi 44.200. B. M. sz. körrendelet 11. §-a kötelezi. Eszerint minden gazda köteles *terményeinek behordása alatt* (cséplésnél, szérűn) terményei mellett kádban vagy hordóban vagy két tele vederben állandóan vizet (a rendelet eredeti szövege itt nem elég világos) és *csákllyát* kéznél tartani.

Az oltáshoz szükséges vízmennyiség biztosításáról az 1925/230000. sz. r. 4. §-a szerint a községek tartoznak gondoskodni ott, ahol e tekintetben *hiány mutatkozik*. Ennek megfelelően intézkedik egyes vm.-i szabályrendelet (vízszegény helyeken!) medencék létesítéséről és minden beltelken tartályban tartandó vízkészletről. E rendelkezés tehát mindenütt érvényben is van. (Nem lehet azonban ott követelni — behordás idején kívül — a vízzel telt tartályt, ahol bővizű kút van a beltelken.)

A cséplés idejére egyes szabályrendeletek különleges intézkedéseket is tartalmaznak; szabályozzák a beltelki cséplésnek, a közös szérűknek, valamint szalma- és takarmányféléknek a községek belterületén engedélyezhető elhelyezésének kérdését. Az 1889. évi 3065. B. M. sz. körrendelet ugyanis elrendeli, hogy a tűzrendészeti szabályrendeletben a tűzveszélyes anyagok és mezei termények tűztávlat (üresen hagyott térköz két éghető objektum között) megállapíttassék. Így egyesítettett a vm.-i szabályrendeletben az 1888/53.888. sz. körrendelet ez utóbb említettével.

A mezőgazdasági terményeknek a tűzvesztől való megóvása érdekében azonban az 1924/44.200. B. M. sz. körrendelet — az *eddig idevonatkozó rendeletek egyidejű hatályon kívül helyezése mellett* — egységesen intézkedik. (L.: 1924/7. sz. Cs. K.) E rendelet 12. §-át az 1927. évi 154.465/VIII. B. M. sz. körrendelet módosította. *Hatályukat vesztették* tehát a következő rendeletek: 1889/3065. B. M., 1900/6755.—V. K. M. és 45.135.—V.

Csak azért szabad megöregednünk, hogy szelídebbekké, irtalmasabbakká legyünk; én pl. nem látok oly hibákat elkövetni, amelyeket magam is nem követtem volna el.

GOETHE.

K. M., 1918/2434. M. E., 1918/74.274. B. M. és az 1923/31.640. B. M. sz. rendeletek, valamint az ezek alapján megalkotott vm.-i szabályrendeletek.

A tűzrendészetet a község kezeli. E célból a község megfelelő szabályrendeletet alkotni köteles. (Községi szabályrendelet büntető rendelkezést nem tartalmazhat.) A tűzrendészet tehát *helyi rendészeti teendő*. A csendőr eljárását a Szut. 82., illetve 89. §-a írja elő.

Összefoglalom az alábbiakban, hogy mire kell a járőr figyelmének a tűzrendészet ellenőrzésénél kiterjednie, különös tekintettel a községi tűzrendészetre:

Vízszerezésnél:

1. A vm.-i szabályrendeletek idevonatkozó (érvényben lévő) határozmányainak megszegése.

2. Tűz esetén a vízszolgáltatás megtagadása. (1888/53.888.—7. §.)

3. Közös szérűkben bővizű kút létesítése és állandóan használható állapotban tartása.

4. Behordott termények (takarmány) mellett kádban, hordóban vagy két tele vödörben vízkészlet tartandó. (44.200/1924.—10. és 11. §-a.)

5. Közhasználatban lévő kút megrongálása. (Kihbtk. 105. §.)

Tűzoltószereknél:

1. Gyárok, malmok, nagyobb ipartelepek és uradalmak rendelkeznek-e az előírt oltószerekkel. (230.000/1925. 3. §.)

2. A hordás megkezdésekor a községi előljáráóság teljesen használható állapotban köteles tartani a tűzoltószereket; különben az érvényben lévő szabályrendelet a mérvadó.

3. Közös szérűn nagyobb mennyiségű és több helyen elosztott porhanyított földet, megfelelő számú ásót, kapát és gereblyét kell készenlétben tartani.

4. Behordott termények (takarmány) mellett egy csákllyát is köteles minden gazda tartani. (44.200/1924.—8., 10. és 11. §.)

Tűztávlatoknál:

1. Engedély nélkül a legközelebbi lakóháztól csak 100 m-re szabad terményt hordani, illetőleg csépleni; 2000 keresztelnél kevesebb terménynél a tűztávlat 50 m; tűztávlat a szomszéd osztagjától, kazaljától, boglyájától legalább 15 m. (A legközelebb eső szélétől mérve.)

2. Ott, ahol a tűztávlat nincs 50 m, de legalább 15 m, a községi előljáráóság *előzetes engedélye* szükséges, de ez csak 1000 keresztelnél alul adható meg.

3. Csűrök, pajták (termény, takarmánymű és szalma tartására alkalmas épületek) tűztávlat tekintetében ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint az asztagok.

4. A községi előljáráóság engedélye kell az állatok etetése (aljazása) céljából a *belső udvarokon lévő* fedett épületekben tartható szalma vagy takarmánymennyiséghez is.

5. Közös szérűt csak a járási főszolgab. által kijelölt helyen szabad létesíteni.

6. Szérű távolsága vasuti vonalaktól legalább 100 m legyen.

7. Szérűn az asztagokat az uralkodó szélirányra hátránt kell elhelyezni.

8. Közös szérűn az asztagok (boglyák) között 4 m utat kell hagyni; minden félholdnyi területet 15 m-es, minden holdnyi területet további 30 m széles tűzúttal kell elválasztani. (Szérűkre vonatkozó egyéb rendelkezések fel vannak sorolva az engedélyben.)

9. Vaspályamenti birtokosok, bérlők egyenlően érett termés learatását a vasúthoz legközelebb eső részen kötelesek kezdeni.

10. Learatott termés tűztávlat a vasúttól legalább 100 m. (Ha a birtok ennél keskenyebb, mihamarabb el kell hordani a terményt.)

11. Vaspálya mentén 100 m-en a tarlót haladéktalanul fel kell gereblyézni és az első keresztől (boglyától) 5—10 m-nyire a vasút felé legalább 3 m széles védőszántást kell vonni. Az egyes birtokosok védőszántásának egy vonalba kell esniök. (44.200/1924. 1., 5., 9., 12., 18., 19. §.)

12. Községi építkezésnél az építési szabályrendelet a mérvadó. (Megalkotását elrendelte az 1888/53.888. r., módosítását pedig az 1925/230.000. B. M. r.)

Tűzörkődésnél (készenlét):

1. Kitért tüzet köteles mindenki azonnal köztudomásra hozni;

2. más községben észrevett tüzet a hatóságnak vagy a tűzoltóságnak be kell jelenteni. (1888/53.888.)

3. Minden, legalább 300 házat számláló község éjjel-nappal tűzoltókészenlétet köteles tartani;

4. kisközségek csak éjjeliőrök által tartanak készenlétet;

5. magánegyének távbeszélő állomásokat kötelesek tűzjelzésre átengedni.

6. tűzvész idején a község lakosait fogatszolgáltatás terheli a szabályrendeletben megállapítottak szerint. (1925/230.000. 5., 6., 7. és 19. §.)

7. Közös szérüket állandóan őrizni kell;

8. nagyobb községben hordás és cséplés idején egy pár felszerszámozott ló lehetőleg rendelkezésre álljon. (44.200/1924. 7. és 8. §.)

Egyéb intézkedéseknél:

1. Csépelni csak szikrafogós és a tűzbiztonsági követelményeknek megfelelő (vizsgázott) gőzzéppel szabad. A kihulló salaknak vízbe kell esnie; ha erre a hamuláda nem felel meg, vízzel teli gödörnek kell alatta ásva lennie. (44.200/1924. 13. §.)

2. Erősebb szél idején nem szabad csépelni (u. o.)

3. Robbanómotoros cséplőgépek akadálytalanul használhatók, ha szabályrendelet mást nem ír elő. (1901/98.629. B. M.) A benzín tartására vonatkozólag a 2970/1870. B. M., a 40.586/1900. K. M. és a 64.029/1924. K. M. rendelet intézkedik.

4. Cséplőgépet csak vizsgázott gépész kezelhet. (17.000/1901. K. M.)

5. Szérűskertben vagy szérűkőn tilos a dohányzás.

6. Szérűskertben idegenek, főként serdületlen gyermekek nem tartózkodhatnak.

7. Község belső területén fedetlen és be nem épített nyári konyhák használata tilos.

8. Minden gazdálkodó házbirtokos kéményének tisztának kell lennie, hogy kéménytűz ne keletkezhessek. (44.200/1924. 14., 15. és 16. §.)

Ezzel az összefoglalással az őrsök segítségére kívántam lenni, mert a tűzrendészeti intézkedések útvesztőjében valóban kissé nehézkes az eligazodás és sok alaptalan feljelentés és zaklatás fordult elő csak azért, mert az idevonatkozó rendelkezéseket az eljáró csendőr alaposan nem ismerte, de nem ismeri azokat a lakosság sem; utóbbi minden esetben megnyugodott a kihágási ítéletben. Fellebbezésre ily bagatell ügy nem kerülve, maradt a sok új módosító rendelet dacára minden a régi-ben.

Új „Talpra magyar!”

A kerek földön nics barátunk,
Vesztüinknek mennyi nép örül.
Már nem „erős vár” a mi várunk,
Ellenség fog köröskörül.
Ami megvédett ezer évig,
A kard kezünkéből kicsavart,
S nincs hang, mely kiáltja az égig:
„Elég! Ne bántsá a magyar!”

Az idegenek lobogóit
Látjátok fent a házakon?
Szíveinken a sóvárgó hit,
Fojtott düh, néma fájdalom.
Kolozsvár, Arad, Kassa földjén
A szent sírok vonaglanak,
Idegen szó, idegen törvény...
Könny s vér foly el Mohács alatt.

Vereckénél, hol ezeréves
Almát alussza annyi ő,
Kibontja jeltelen, szegényes
Sírját a sok kárpáti hős.
A segesvári csatatéren
Rejtett hang nyílik, dob perog:
„Szolgaföldben nyugodni szégyen!
Keressünk új sírt, hős sereg.

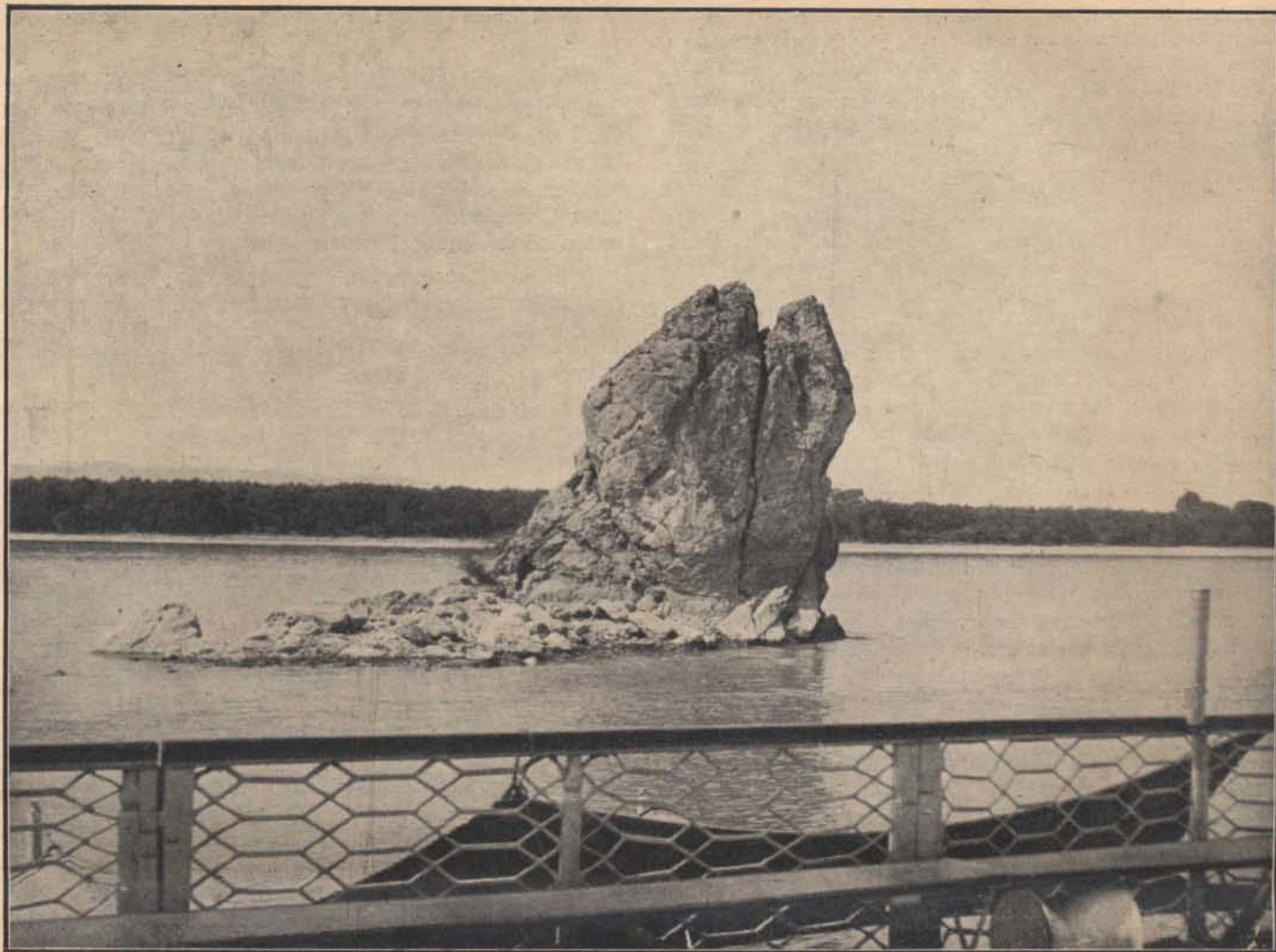
Hol bitorló véres csizmákkal
Porainkon át nem tapos...”
— S mi? Marjuk egymást! Néma váddal
Üzen ránk Olt, Hernád, Szamos.
Nem volt elég a régi átok?
A gyűlölködő szétvonás?
Idegen nép kegyére vártok?
Nem fog segítni senki más!

Magunkban bízunk! Fel mi keljünk!
Fel tette szomszjas akarat!
Botonként míg sorra beverjük
Létünk elfojtó kapunkat.
A sorsunk bármily mostoha,
Éltünk száz béklyót átfogó —
Nem lesz más népé, nem, soha
Hármashalom s a négy folyó.

Fel hát az új Honfoglalásra!
Kéz kézben kapcsolva legyen,
Egész világ újra hadd lássa,
Egy és erős vagy nemzetem.
Marsoljunk, mint a föld rengése,
Harsogjon újra az a dal
Oly ércesen, mint ég zengése:
„Talpra magyar! Talpra magyar!”

Térey Sándor.

A harmincéves háború elején a lovas katonának magának kellett gondoskodnia a lóbeszerzésről. Később azokat, kiknek lova elpusztult, összegyűjtötték, a mögöttes országba vitték és ott a tartományok részéről szolgáltatott lovakkal lovasították, azután osztagonként visszaküldték az ezredhez. Ez az eljárás hosszadalmas és célszerűtlen volt, mert sok időt takarítottak volna meg, ha a lovakat küldték volna a sereg után.

Ami vissza kell szereznünk: A Baba-Geiszikla az Aldunán, Buziásnál.

A bűnöző tömeg.

Írta: Dr. CZIÁKY FERENC őrnagy-hadbíró.

A „Csendőrségi Lapok” multévi 29-ik számában a „Tömeg” cím alatt, majd a folyó évi 2-ik számában „A tömegek lelke és jellemrajza” cím alatt megjelent tanulmányok folytatásaként a *bűnöző tömegről* óhajtanék e cikk keretében foglalkozni.

Az ismétlések elkerülése céljából a tömegről a fentebb jelzett cikkekben írtakat alapul elfogadva, azokhoz óhajtanám a jelen értekezésemet fűzni, amikor is a bűnöző tömeget, más szóval a tömeg büntetteit és a bűnöző tömegekkel szemben alkalmazható védekezés módjait óhajtom megvizsgálni és ismertetni.

A bűnöző tömeg az emberi társadalomnak egyik legfélelmesebb jelensége — írja Angyal Pál dr., a budapesti tudományegyetem tanára „A tömeg büntettei” című, 1905-ben kiadott művében —, „ahol pusztítva végigvonul, ott nem kímél sem életet, sem vagyont; ölés, rablás, testisértés, vagyonrongálás egymást követik”.

Nézzük meg tehát közelebbről ezt a bűnöző tömeget.

A tömegmozgalmak mindig magukban hordják a veszély lehetőségeit. A tömegmozgalmaknak e veszélyessége részben az állami és társadalmi rend, részben a magánszemélyek vagyon- és személybiztonsága ellen irányul.

Ez a veszélyesség lappangó energiaként ott szuny-

nyad minden tömegben; a tömeg látszólagos nyugalmi helyzetében is ahhoz az akkumulátorhoz hasonlít, amelyik bár elektromossággal van megtelve, kívülről hidegnek, érzéketlennek, nyugodtnak és veszélytelennek látszik, de mihelyt hozzányulunk, az elektromosság krák tűznyilai ugranak ki a hideg testből, felénk sujtva.

A tömeg nem lesz feltétlenül és szükségképpen bűnözővé, de mindig magával hordja a lehetőséget, hogy bűnözővé váljék. Ha figyelembe vesszük azokat, amiket az előző értekezésekből a tömegek fajtáiról és azok természetrajzáról olvashattunk, azt mondhatjuk, hogy míg a szervezetlen tömegeket hajlamuk és természetük a közönséges bűncselekmények irányába tereli, addig a szervezett tömegek inkább az állami és társadalmi rend ellen irányuló — tehát politikai — bűncselekmények elkövetésére hajlamosak.

Ez a bűnözésre való készség nem egyenlő erejű a tömeg ezen két fajtájánál. A szervezett tömeg ugyanis az első perctől kezdve úgy jelentkezik, mint egy elektromossággal tudatosan telített, kirobbanásra előkészített villanytelep, amelyik a legkisebb érintkezésre nyomban kisül. A szervezetlen tömeg a bűnözési hajlamot egyediben nem hozza magával, azt csak egy, a tömegekkel szembekeverülő külső — mondhatnók: idegen — tárgyi körülmény, avagy a tömeg soraiban érvényesülő belső — mondhatnók: személyi — körülmény teszi bűnözővé.

Más oldalról akként is világosíthatjuk meg ezt a

jellembeli különbséget, hogy míg a szervezett tömeg mindenre — még a bűnözésre is — elő van lelkileg készítve, hogy céljait elérhesse, addig a szervezetlen tömeg ilyen cél nélkül, egyedeiben öntudatlanul verődik össze. Így hát az utóbbiban kisebb a bűnözési hajlam, ez okból kisebb veszélylehetőség is rejlik benne.

Amint megalakulása pillanatától kezdve, nyugalmi helyzetében különbözik a szervezett tömeg a szervezetlentől; ez a különbség még erősebben érvényesül akkor, amikor a tömegek a bűnözés útjára lépnek, vagyis a nyugalmi helyzetükből kimozdulva, akciót kezdenek.

A szervezett tömeg bűncselekményeit az indokok azonossága jellemzi, ennek oka pedig a tömeget mozgató, azt büntetőjogilag felbujtó egyén vagy erő azonosságában keresendő. A szervezett tömeg bűnözése, főleg ha politikai cselekmények elkövetésére irányul, közös forrásból ered, azonos erők indítják el; így egységes irányítás mellett kel útjára. A szervezett tömeg által végrehajtott tett, mint a bűncselekmény külső, fizikai megnyilvánulása, egyedi részeiben is rendszerint teljesen azonos megjelenésű és formájú. Ennek oka abban rejlik, hogy a szervezett tömegben a bűnöző egyének rendszerint azt hajtják végre, amire őket a vezetők felbujtották, lelkileg előre elkészítették és cselekvésüket beirányították. A szervezett tömegben a politikai bűncselekmények úgy hatnak, mint az időzített tűzérési lövedék robbanása.

A szervezett tömeg büntetteit az jellemzi, hogy a kevés felbujtó akaratát a felbujtott százak és ezrek viszik megvalósításra. A bűncselekményeket kevés gondolkodó fő és sok fanatizált végrehajtó közeg arányszáma jellemzi. A szervezett tömegben a romboló, cselekvő, tettesként mutatkozó egyén majdnem mindig a más akaratából cselekszik. Valahogy — ha szabad e hasonlattal élnem — olyan a helyzet, mint a háborúban a parancsnokló vezér és az alárendelt katonái közti viszony. A vezér kiadja a parancsot és a parancs értelmében rohmra indulnak a névtelen százak és ezrek, hogy azt végrehajtsák. Az ilyen küzdelemben a közkatona is egyéni harcot vív és — bár e harcba beleviszi személyi tudását és ügyességét — lényegében mégis csak magasabb akaratot hajt végre. Ez az oka és a magyarázata annak, hogy a szervezett tömeg büntettei egységes képet mutatnak, ami mögött az intelligens nyomozó felfedezheti a tömegvezér felbujtó akaratának érvényesülését.

Ezzel szemben a szervezetlen tömeg bűncselekményei mozaikszerűen hullanak szét.

A szervezetlen tömeg egyedei előkészületlenül kerülnek a tömegbe; ott többnyire külső körülmények hatása alatt határozzák el magukat a bűnözésre. És habár azt többen, egyszerre, azonos körülmények közt hajtják is végre, mint pl. egy üzlet kifosztását, lincselést, ablakok beverését stb., azonban a vagyon vagy személy ellen irányuló bűncselekmények mögött nem deríthető ki egy, a tömeget mozgató felbujtó akarat; mert a tömegötletet vagy úgynevezett tömegmámort ilyenként nem tekintjük.

Erkölcsei s intellektuális téren az alapvető lényeges, döntő elem az, ami velünk született; a nevelés művészete ezen legfeljebb csak segítségképp érvényesülhet.

SCHOPENHAUER.

A bűnöző tömegek ilyen jelleméből még az alábbiak is folynak:

A szervezett tömeg védelmébe veszi, eltakarja, elleplezi a büntetteseket, azért, mert azokat az ő saját politikai vagy másféle akaratának végrehajtóiként tekinti s így velük magát feltétlenül azonosítja. Szervezetlen tömegben a szolidaritás ilyen érzése nem működik; ott ilyen tömegöntudat ki nem fejlődik; ez okból a szervezetlen tömeg azonnal kiadja soraiból a bűnözőt.

Miután a szervezett és szervezetlen tömegek bűnözési hajlamaival általánosságban foglalkoztunk, menjünk tovább egy lépéssel és vizsgáljuk meg, vajjon a közbiztonsági hatóságok és szervek hogyan védekezhetnek a tömegbűnözéssel szemben?

A védekezésnek két lehetősége van: Az első a megelőzés (prevenció), a második a megtorlás (retorzió).

Nézzük először a megelőzés módjait, jobban mondva foglalkozunk azokkal a lehetőségekkel, amik a közbiztonsági hatóságoknak és közegeknek rendelkezésükre állanak a tömegbűnözések megakadályozása tekintetében.

Ahhoz, hogy egy tömeg szervezetté váljék, hosszabb időnek kell eltelnie, ami alatt a szervezés munkáját egyesek elvégzik, az emberek százait megszervezik, a tömeggé egyesülés szükségességét, velük megértetik, az érdekezésszerűség jelszava alatt őket egymással összekapcsolják és a szervezők alárendeltjeivé teszik. Ez a folyamat külsőleg, fizikailag is felismerhető módon szokott végbemenni s nyomot hagy maga után; arról tehát a közbiztonsági hatóságok és közegek is tudomást szerezhetnek, minek folytán módjukban van a tömegvezérek nevét és egyéniségét, továbbá a szervezés irányelveit és célját megismerni. E révén megtudhatják az időpontot, amikor a vezérek a tömeg megmozgatását elhatározták, azzal szemben tehát idejében felkészülhetnek és megtehetik a szükséges elővigyázati intézkedéseket.

A közbiztonsági szolgálat ellátását megkönnyíti és a megelőzés munkáját elősegíti, hogy a tömeggyűlések és tömegfelvonulások előzetes engedélyhez vannak kötve. Az engedélykéréskor tehát a közbiztonsági hatóságok megismerik — ha addig nem ismerték volna is — a tömeggyűlést vagy felvonulást rendező és azért felelősséget vállaló vezért vagy vezetőket. Időt nyernek ahhoz, hogy a tömegmozgalom ellenőrzésére, a tömeg bűnözési hajlamainak leküzdésére, a tömegbűntettek kinyomozására és megtorlására felkészülhessenek, a szükséges karhatalmi erőt és közbiztonsági közegeket igényelhesék stb.

Ez az okfejtés nem kielégítő — hallom az ellenvetést —, mert figyelmen kívül hagyja a tömegnek azt a szervezkedését, amelyiket titokban, alattomosan, vagyis ahogy mondani szokás, „a föld alatt” megy végbe. Már pedig az állam és társadalom rendje és békéje szempontjából ez a legveszedelmesebb tömegszervezkedés. Az ilyen módon megszervezett tömeg — ha forrponjtját elérte — rendszerint vulkánikus erővel tör ki a föld mélyéből és összezúzza mindazt, amit maga fölött talál.

Az ellenvetés ebben a vonatkozásban helyénvaló. Tény, hogy a közbiztonsági szerveknek nem szabad, nem lehet megelégedniük azon tömegek szervezkedésének, nyugalmi helyzetének és megmozdulási irányainak tanulmányozásával, amelyek nyíltan, kívülről is látható politikai, avagy társadalmi keretek közt mennek végbe, hanem azzal a lehetőséggel is számot kell vetniük, hogy az államon belül élő népesség egy része olyan tömegszervezkedést fog kezdeményezni, amelyik politikailag nem

engedélyezett, jogilag pedig tiltott és az állam és társadalom létalapjainak felborítását célozza. A figyelmüket tehát az ilyen tömegszervezkedésre is ki kell terjeszteni.

Ha a rendőrhatalóságok és a közbiztonsági szervek rendészeti feladatkörét *ebből a szempontból nézve* teszszük vizsgálat tárgyává, azt látjuk, hogy az négyféle tevékenységből áll:

1. általános közbiztonsági szolgálatból,
2. politikai rendészeti szolgálatból,
3. bűnügyi rendészeti és végül
4. karhatalmi szolgálatból.

Ezek a szolgálati ágak egymástól teljesen el nem különíthetők; határaik egymást keresztezik és a gyakorlati életben e szolgálati tevékenységek a legtöbbször egymásba kapcsolódva, egymást kiegészítve szoktak jelentkezni. De hogy a közbiztonsági szolgálat ilyen részletszolgálatokból áll, mutatja az élet és bizonyítja az a tény, hogy vannak országok (pl. Franciaország, Olaszország), ahol az általános közbiztonsági szolgálatot ellátó szervektől elkülönített szervként működik a bűnügyi rendészet (police judiciaire). Ezt igazolja a mi államrendőrségi szervezetünk is, mely a bűnügyi rendészetet különválasztja a rendőrhatalósági közigazgatási szolgálattól.

A fejlődési irány nálunk, a csendőrségnél is a feladatkörök specializálódása, a szolgálatnak részekre osztása felé halad. Ezt mutatja a nyomozóosztály és alosztályok felállítása is.

A tömegmozgalmak körében különös figyelmet érdemelnek a politikai célzatú tömegszervezkedések és az így megszervezett tömegek mozgalmi.

Ha a közbiztonsági szerveknek a politikai hatalom felé törő tömegekkel szemben való szolgálatát vizsgáljuk, a következő eredményre jutunk:

A tömegek politikai szervezkedése két csoportba osztható: politikailag megengedett és politikailag tilos szervezkedésekre. Az előbbieket körébe azoknak a politikai pártoknak a szervezkedése tartozik, amelyek programja az állam fennálló rendjével összhangban áll, így jogilag megengedett. A politikailag tilos szervezkedések csoportjába azok tartoznak, amiknek célja olyan politikai pártszervezet kiépítése, amelyik az állam és társadalom fennálló rendjének alapelveibe (magántulajdon elve, a családi élet épsége, a vallás szabad gyakorlata, a törvény előtti egyenlőség stb.) ütközik s így büntetőjogilag tiltva van.

Az előző csoportba tartozó szervezkedés elvileg szabad. A második, a tiltott politikai szervezkedés önmagában véve is büntetendő cselekmény (1921:III. t.-c.). Annak eldöntése, vajjon egy szervezkedés, egy alakuló politikai párt az állam szempontjából veszélyes-e, avagy megengedhető, az állam gépezetét vezető kormány (végső fokon a belügyminiszter, közép- és alsófokon az ügyészségek és a rendőrhatalóságok) megítélése alá tartozik. Ebben a tekintetben a csendőrök, mint közbiztonsági szervek az ügyészségtől és a hatóságoktól kapják az irányítást, melyet a Szolgálati Utasítások által előírt módon tartoznak teljesíteni.

Ha a közbiztonsági hatóságoknak, illetve szerveknek a politikai célzatú tömegmozgalmakkal szemben való helyzetét a történelmi tanulságok szemüvegén át vizsgáljuk, arra az eredményre jutunk, hogy forradalom esetén — ami lényegében nem egyéb, mint politikai célzatú tömegmozgalmak sorozata — az állam és társadalom rendje, főként a közbiztonsági testületek állásfoglalásától függ. Az orosz példa azt mutatja, hogy ott a csendőrség

és hadsereg feladták a politikától mentes közérdekű álláspontjukat, politizálni kezdtek és így az egymással szembenálló politikai pártok eszközeivé váltak. Ennek tudható be, hogy a forradalom szeszélyes forogtatágában gyorsan váltakozó politikai összetételű pártok harcában szétforgácsolódtak és felbomlottak, mert erkölcsi és hivatásbeli alapjukat elvesztették. Ez azután végső kifejlésében egy társadalmi osztály zsarnoki jellegű berendezkedéséhez: a proletárdiktatúrához vezetett. Ezzel szemben Spanyolországban azt látjuk, hogy a spanyol csendőrség (a Guardia Civil) megmaradt a politikától mentes közérdekű hivatása magaslatán. Ez a testület a mai Spanyolországban a vagyonzbiztonságnak, a társadalmi rendnek, a törvények tisztelőének és az állam erkölcsi tekintélyének leghathatósabb védelmezője, bárha ennek a vértanui kötelességteljesítés is a velejárója.

Ezek után nézzük meg azokat az intézkedéseket, amiket az állam a bűnöző tömegekkel szemben *megtorló módon* érvényesít.

Az államok a törvényhozásilag megalkotott büntető-törvénykönyveikben sorolják fel a tömeg azon cselekményeit, amikért büntetés jár. Vegyük hát kezünkbe a mi Btk.-ünket és nézzük meg, miként foglalkozik a tömegmozgalmakkal és miféle védelmi intézkedéseket tartalmaz ellenük?

A Btk.-ünk 152. §-a *lázadás* büntetnének minősíti a csoportosulást, aminek célja az országgyűlést, annak valamelyik házát (képviseelőház vagy főrendiház) vagy bizottságát; avagy a magyar kormányt erőszakkal vagy veszélyes fenyegetéssel hivatásának szabad gyakorlásában megakadályozni, avagy valaminek elhatározására, valamely intézkedésre vagy valaminek az elhagyására kényszeríteni.

Ez a jogszabály a magyar állam törvényalkotási és végrehajtási legfőbb szerveit védi a tömeg esetleges támadásaival szemben. Jellemző sajátága, hogy a fent részletezett célokat szolgáló tudatos csoportosulással a lázadó cselekmény már be is van fejezve. A csoportban résztvevő egyének büntetőjogi felelőssége abban a pillanatban megkezdődik, mihelyt a cél ismeretében a csoportosulás színhelyén tudatosan megjelentek. Ha a csoportosulók az államfőre igyekeznek akarataikat a fenti módon ráerőszakolni, a csoport tagjai *fel ségsértésben* válnak bűnösökké. E cselekmény a Btk. fogalom meghatározása szerint (126. §.) nem tömegcselekmény ugyan, de tömeg által is elkövethető, ami főleg forradalmi időkben következhetik be.

Lázadásnak minősül — Btk. 153. § — az a csoportosulás is, melynek az a célja, hogy a polgárok valamelyik osztályát, nemzetiségét vagy hitfelekezetét *fegyveresen* megtámadja. Amikor a törvény az államon belül élő társadalmi osztályok, nemzetiségek és hitfelekezetek békéjét és biztonságát így védi, nem kívánja meg a csoporttól azt, hogy a fegyveres támadást megkezdte, avagy pláne végrehajtotta legyen. A büntetőjogi felelősséghez elegendő a céltudatos csoportosulás; persze ehhez annak is kell járulnia, hogy a csoport a támadásra szervezésénél fogva elhatározott és fizikai összetételénél fogva alkalmas legyen.

Az eddig felsorolt törvényszakaszok a lázadó csoport

Nincs olyan, a múlt tapasztalatain alapuló törvény, vagy elv, amelyet egy perc alatt föl nem boríthatna valamely új körülmény vagy új anyag feltalálása.

tot szervezkedésében, megalakulásában tárták elénk. Azt is mondhatnám, hogy a támadásra felkészült, de még csak nyugalmi helyzetben lévő tömeggel foglalkoznak. A Btk. 154. és 155. §-ai ezzel szemben már a mozgásba jött, a céljainak megvalósítására törő tömeget tárják elénk. Azokat az eseteket tárgyalja ez a két §., amikor a lázadó csoport valamely községet, házat, fegyvertárt, hadiszertárt, lőportárt, vaspályát, távirad, vagy postahivatalt megtámadott, hatalmába kerítette, avagy rablást, gyujtogatást, avagy személyek ellen erőszakot követett el.

A Btk. 156. §-a viszont ismét a lázadás előidézésére létrejött szövetséget sújtja büntetéssel.

Lázadó csoportban elvileg és szabály szerint csak olyan egyének fognak résztvenni, csak azok lesznek a csoportnak tudatos résztvevői, akik előtt a csoportosulás célja előre ismeretes volt, vagyis akik lelkileg már előre meg voltak szervezve. A lázadó csoport a szervezett tömeg iskolapéldája. Szervezetlen, vagyis egymást nem ismerő, egymással előzőleg egyetértésre nem jutott egyénekből nem alakul lázadó csoport, amely alatt tehát egy minden részletében megszervezett olyan csoportosulást kell értenünk, ahol a csoportnak minden egyes tagját határozott politikai cél fűzi egységes egészbe.

A közbiztonsági szolgálat szempontjából először is a szövetkezés célját, e cél elérésére tervbevett eszközöket és módokat, valamint a szövetkezet vezetőit, szervezőit kell felderíteni; azután a csoportvezetők és résztvevő tagok közti összeköttetés szálait kell megállapítani.

Ha a közbiztonsági hatóságoknak és közegeknek sikerült ezen adatok megszerzése, az egész szövetkezés már eleve ártalmatlanná van téve, mert annak tervezett akcióit még idejében megghiusíthatják és a tömeget mozgató erőket ártalmatlanná tehetik.

Hogy az ilyen lázadó csoportnál a tömegvezérek, a felbujtók és szervezők a legveszélyesebbek, az kitűnik a Btk. 153—155. §-ának rendelkezéseiből is, amelyek a „felbujtókra és vezetőkre” súlyosabb büntetési tételeket állapítanak meg. A felbujtó fogalmi körébe veszi a Btk. 158. §-a azt is, aki a tömeghez nyilvánosan szóval, vagy írásban felhívást intéz, avagy lázadásra szító röpcédulákat terjeszt.

Lázadó csoporttal szemben a csendőrség feladatköre hármassal irányú:

Először is — a Szut. 340. pont rendelkezései értelmében — felszólítja a tömeget a lázadás színhelyének azonnali elhagyására. Mindazok, akik e felhívásnak engedelmeskednek — a felbujtók és vezetők kivételével —, a Btk. 159. §-a értelmében mentesülnek a büntetőjogi felelősségrevonás alól.

Ha e felhívás eredményre nem vezet, a csendőrség erélyes fellépéssel foganatosítja a tömeg felosztatását és ennek keretén belül a mutatkozó szükséghez képest esetleg a fegyverhasználati jogát, illetve köteleességét is érvényesíti. (Szut. 330. pont 6-ik alpont, illetve 340. és 341. pontok.)

Végül a helyzet által megengedett mérvben és keretben foganatosítja a tömeg büntetéseinek — főként pedig a vezetőknek és felbujtóknak — őrizetbevételét. (Szut. 309. pont 1. bek. és 312. pont vonatkozó alpontjai.)

A büntetőjogi felelősség mindig egyéni. Ezzel szemben a tömeg névtelen és személytelen, tehát ebben a vonatkozásban büntetőbíróilag felelősségre nem vonható. A csendőrségnek tehát az a feladata, hogy a bűncselekmény felbujtóit, a bűnöző tömeg vezéreit és közembereit egyenként, személyileg, névszerint megállapítsa. A csendőrségnek ezen a ponton azért nehéz a szerepe, mert —

mint fentebb is mondtam már — a szervezett, s főként a politikailag szervezett tömeg, mindig összefog a bűnözők megmentésére, a közbiztonsági szervekkel szemben.

Ha a lázadó tömeg körénél maradunk és feltételezzük, hogy a csendőrség olyan csoporttal került szembe, amelynek szervezéséről, céljairól, vezéreiről és eszközeiről előzőleg tudomással nem bírt, mint karhatalmi szerv megfelelni a hivatásának, de bűnügyi rendészeti, nyomozási feladatát képtelen lesz elvégezni, mert hiszen az előtte egyéneiben, vezéreiben, szerveiben, céljaiban és eszközeiben ismeretlen tömeg kaleidoszkopszerű, hullámozó forgatagában képtelen a bűnöző egyedekeket megkülönböztetni. Ez esetben az egyén cselekménye felismerhetetlenül beleolvad a tömeg tetteibe. Viszont ennek az a természetszerű következménye, hogy az ilyen tömeg egyénei a büntetőjogi felelősség alól nagy részben ki tudnak bujni.

A lázadó tömeggel szemben alkalmazott megelőző rendészeti szolgálatnak számolnia kell azzal, hogy tiltott politikai célkitűzésű tömeg nem fog gyülekezési engedélyt kérni, nem fogja a felvonulása helyét, idejét és célját a rendőrhatalomnak bejelenteni, hanem — mielőtt elég erőt érez magában — titkos földalatti szerveztségéből robbanásszerűleg tör elő és folytatja le a támadó akcióját.

A Btk. V. fejezete helyébe lépett 1914. évi XL. t.-c. a hatóságokat és a hatósági közegeket megvédi a tömegnek minden olyan csoportosulásával szemben, amelynek célja az, hogy a hatóságot vagy annak tagját, illetve közegét akár erőszakkal, akár veszélyes fenyegetéssel hivatásának jogszerű gyakorlásában akadályozza vagy intézkedésre kényszerítse, vagy a hatóságot gyakorló személyt, vagy a hatóság tagját hivatalos eljárása alatt, vagy hivatásának gyakorlása miatt bosszúból tetteleg bántalmazza.

Ez a jogszabály is különbséget tesz egyfelől a felbujtók és vezetők, másfelől a tömeg többi tagjai közt és az előbbieket súlyosabb büntetéssel sújtja, de viszont büntetlenséget biztosít a csoport azon egyénei számára, akik a hatóságnak, vagy közegének felhívására a csoportból kiválva, a csoportosulás helyét elhagyják.

Ez a §. is bünteti a hatóság elleni erőszak elkövetésére irányuló szövetséget is.

Amint a fogalom meghatározásól láthatjuk, e bűncselekménynek is csak szervezett tömeg lehet az alanya, amely a hatóság elleni támadáson keresztül többnyire politikai célok felé tör.

A Btk. 175. és 176. §-ai a bűnös tömegmozgalomnak azon alakját írják körül, amikor valamely csoport abból a célból, hogy személyeken vagy dolgokon erőszakot kövessen el, valakinek lakásába, üzleti helyiségébe vagy bekerített birtokába betör, vagy nyílt helyen lévő személyeken, avagy dolgokon erőszakot követ el. E bűncselekmény alanya — elkövetője — egyaránt lehet szervezett, vagy szervezetlen tömeg. A személy elleni erőszak nyilvánulhat: testisértésben, a szemérem elleni támadásban, a személyes szabadság megsértésében, avagy a tetteges becsületsértésben. A dolog elleni erőszak állhat: gyujtogatásból, vagy rongálásból stb.

A Btk. 177. §. 2-ik bekezdése a sztrájkmozgalmak esetén előfordulni szokott olyan tudatos tömegcsoportosulást bünteti, melynek az a célja, hogy a munka megkezdését, avagy folytatását megakadályozzák, vagy pedig a munkásokat a munka abbahagyására bírják. Elkövetője ennek is egyaránt lehet a szervezett, avagy a szervezetlen tömeg, de az esetek legtöbbszörében szervezett munkások szoktak ezen a módon fellépni szervezetlen munkástársaikkal szemben.

A tömegbűncselekmények körébe tartoznak még a Btk.

Ponton-hídon átkelő amerikai tank.

424. §-a, mely életfogytiglani fegyházzal bünteti a rablás vagy rombolás céljából csoportosan elkövetett gyújtogatást. Elkövetője lehet szervezett és szervezetlen tömeg.

A tömegbűncselekmények körébe tartozóknak mondhatjuk az állami és társadalmi rend hatályosabb védelmét célzó 1921. évi III. t.-c.-ben meghatározott bűncselekményeket is, mert azok az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására vagy megsemmisítésére, valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának erőszakos létesítésére irányulnak. E bűncselekmények némelyike, első tekintetre nem tartozik ugyan a tömegbűncselekmények körébe, mert alanya nem tömeg, vagy csoport; azonban végső kifejtésében tömegszervezésre és a megszerzett tömegerő segítségével az állam és társadalom rendjének felborítására irányul. Így mégis a tömeg elleni védekezés körébe tartozónak kell ezt is elismernünk.

A tömegmozgalmak büntetőjogi szabályozási körébe kell sorolnunk az új katonai büntetőtörvénykönyvünk (Ktbtk.) 36. §. 1-ső bekezdését is. Ugyanis a katonákat zendülésre felbujtó, vagy azt elősegítő polgári egyének — akik eddigelé jogszabály hiányában felelősségre vonhatók nem voltak — ezentúl ezen jogszabály alapján tettesként felelnek.

Végül idesorolhatjuk a kihágási büntetőtörvénykönyv (Kbtk.) 42. §-át, mely szerint „8 napig terjedhető elzárással büntetendő, aki nyilvános csoportosulás vagy zavargás esetén a hatóság által a rend fenntartására vagy helyreállítására tett intézkedéseknek nem engedelmeskedik”.

A kifejtettekből láthattuk, hogy a bűnöző tömegekkel

szemben a közigazgatási, mint rendőrhatalóságok és a közbiztonsági közegek — akik közé a csendőrök legénysége is tartozik — minő megelőző szolgálati ténykedést fejtenek ki.

A megtorlás munkáját, vagyis a tömegbűncselekmények bünvádi üldözését és a tömegbűntettek megbüntetését részben a közigazgatási szervek (rendőrhatalóságok) és közegek készítik elő, részben pedig a kir. ügyészségek és bíróságok mint igazságszolgáltatási szervek látják el.

Ezen szervek közül a közbiztonsági közegek kerülnek szemtől-szembe a bűnöző tömeggel; ők értesülnek leghamarabb a tömeg által elkövetett bűncselekményekről, az ő kezdeményező fellépésüktől függ az ügyészi és bírói eljárás sikere is. Ezért fontos, hogy elsősorban a közbiztonsági hatóságok és közegek ismerjék általában a bűnöző tömeg természetrajzát és hogy a felmerülő esetben elméleti ismereteiket gyakorlatilag érvényesíteni tudják.

Nálunk főként Angyal Pál dr., a budapesti egyetem büntetőjogi tanára foglalkozik behatóan a tömegbűnözés kérdésével. Érdemes lesz tehát pár szóval vázolni az ő véleményét a tömegbűnözések elleni küzdelemről.

Szerinte a tömegbűnözés elleni küzdelem az államnak egyik legfontosabb feladata, mert annak sikeres megoldása nélkül az állam és társadalom békéje és rendje nem biztosítható. A tömegbűnözés elleni küzdelem súlypontja nem a megtorláson, hanem a megelőzésen nyugszik. Az állam szempontjából ugyanis azon van a lényeg, hogy tömegbűnözések ne forduljanak elő, vagyis, hogy

az állam békéjét, a társadalmi osztályok nyugodt egyensúlyi helyzetét ne zavarják meg a tömegmozgalmak föld-rengésszerű lökései. E cél elérése érdekében javaslatai a következők:

Először is a tömegmozgalmakat kiváltó gazdasági és társadalmi okok kiküszöbölése, ami véleménye szerint a munkásság kulturális és gazdasági érdekének felkarolását teszi szükségessé.

Azután szükségesnek tartja a tömegmozgalmak köz-igazgatási megakadályozását, illetve el'énőrzését, amit a gyülekezési jog megszorítása, a gyűléstartási engedély szigorú kezelése és a feloszlatai jog gyakorlása által vél'elérhetőnek.

A büntetőjogi prevenció terén szükségesnek tartja a tömeg felbujtóinak, a tömegigazgatóknak szigorúbb meg-büntetését.

Az első javaslat gyakorlati érvényesítése a minden-kori kormány szociális feladatkörébe, a második pedig az államrendészet körébe tartozó kérdés.

A büntetőjogi prevenció terén az 1921: III. t.-c.-ben már az Agyal dr. által javasolt elvi álláspont gyakorlati érvényesülését látjuk.

Egy les eredménye.

Írta: PAPP KÁLMÁN törzsőrmester
(Szombathely).

Ritka őrs, hogy havonta 8—10, sőt több lest is ne tartana. Eredmény ritkán, sőt azt mondhatnánk, egyáltalában nincs; ha néha akad egy, érdemes feljegyezni.

A les pontos megtartása sok testi megerőltetést kíván a csendőrtől, mert télen a hideg gyötri, nyáron meg a szúnyogok ezrei kínozzák. Legtöbb esetben a les eredményét sűrűn egymásután tartott lesállások eredményezik, míg egyes esetekben a járőrvezető helyes érzelme és számítása folytán alig pár perces les is eredménnyel járhat, amit az alábbi eset is bizonyít:

1928 január 7-én a zalaegerszegi szolgabírói hivatal felhívása folytán a kemendollári őrsnek az őrskörletéhez tartozó Petőhenye községből két polgári egyént kellett a hatósághoz elővezetnie, mert a rájuk kiszabott pénzbüntetést nem fizették meg s azt a hatóság elzárásbüntetésre változtatta át.

Az elővezetés foganatosításával az őrsparancsnok Kiss Gyula és Kovacsik István csendőrökből álló járőrt bízta meg.

A járőr 7-én éjjel 3 órakor már útba indult, hogy a felhívásban megjelölt időre az elővezetést foganatosítani tudja.

Erős januári hideg volt, amit ráadásul erős északi szél is fokozott. A járőr egy kicsit álmosan lépett ki a hideg éjszakába. Szótlanul lépkedtek egymás mellett. Csend volt körülöttük, amerre elhaladtak, csak szabályos lépésük visszhangzott egy kicsit. Így érték el az útjukba eső cigánytanyát. A cigánytanya közelében, mintha vezényszóra történt volna, elhallkultak a szabályos lépések, mert cigánytanya közelében sohasem felesleges az óvatosság és az előrelátás.

A járőr betért a cigánytanyára, hogy a cigányokat ellenőrizze. Elsősorban széjjelnézett a kunyhók között, mindenütt csend, csak a lovak szénaropogtatása zavarta a csendet.

Az első kunyhóban lakik a cigánynéven ismert „Vida” cigány és a felesége. Már talán 10 éve laknak együtt, gyermekük nincs. Ritkaság, hogy cigánynak nincs gyer-

meke. Ügylátszik a cigány is kezd modern lenni és igyekszik a gondotokozó gyermekneveléstől megszabadulni.

A járőr halkan bezörgetett Vida cigányhoz, hogy a többi cigány észre ne vegye. A felesége nyitott ajtót. A járőrvezető kérdésére, hogy hol a Vida, a cigányasszony azt feleli: „Csókolom a kezeit őrmeester úr! az ists e ment Tirjibe (Türje község), mert a Firkó bátya nágyon beteg.”

A járőr sorban ellenőrizte a többi kunyhókat is. A második kunyhóból szintén hiányzott a Gyula cigány 18 éves Jóska fia. A járőrvezető kérdésére, azt a választ kapta, hogy Vidával szintén „Tirjibe” ment.

A járőrvezetőnek feltűnt a cigányok állítása, hogy a két hiányzó cigány Türje községbe távozott, mert a cigányok az őrskörletet csak az őrs tudtával hagyhatták el, s az őrskörlet sűrű portyázása folytán nem is merték azt anélkül elhagyni. Ez szabályokon nem alapszik ugyan, de mégis üdvös dolog volt, mert az őrs ezen intézkedésével meggátolta a szomszédos cigányok gyakori összejárását, mert a cigányok féltek gyakran az őrsre jönni az eltávo-zást bejelenteni.

A járőrvezető tudta, ha Vida és társa Türjére mentek volna, az őrsön jelentkeztek volna, mert az őrs székhelyén keresztül vezető országúton lehet csak Türje községbe menni. Gyorsan felfogta a helyzetet s arra gondolt, hogy a két cigány csakis lopás céljából lehet távol. Ideje még volt s azért lesállítás tartására határozta el magát.

Mintegy húsz pernyi les után a járőr keleti irányból lépéseket hallott. Csakhamar megérkezett a két cigány. Mindkettő a hátán kb. 40 kg takarmányrépát cipelt. A járőr ezt látva előlépett. A két cigány az első kérdésre előadta, hogy a takarmányrépát Molnár István nemesapáti-i majorja végében, az elföldelt takarmányrépa kazal-ból lopták a lovaik részére.

Járőr a két cigányt a bűnjelt képező répával együtt őrizetbe vette és a községi előljárósághoz kísérte. Mint-hogy a járőrnek az elővezetést foganatosítania kellett, a két cigányt a községi előljáróság őrizetére bízta, az esetet pedig szolgálati jegyben az őrsparancsnokságnak jelentette és a nyomozás lefolytatására járőr kivezénylését kérte.

Az őrsparancsnok a nyomozás lefolytatására Papp Kálmán őrmester és Gregor János csendőrből állott jár-őrt vezényelte ki.

A járőr Petőhenye községbe ment és a községi előljáróság őrizetében volt cigányokat átvette s a bűnjellel együtt — az általuk megmutatott — helyszínre kísérte. A helyszínen megmutatták, hogy az elföldelt takarmány-répakazalból hogy szedték ki a répát.

Az ellopott takarmányrépa lemeretett, az 89 kg volt. A káros az ellopott takarmányrépa értékét 3 pengőben jelölte meg. A két cigány tagadta, hogy többször is loptak volna a takarmányrépából. Az őrs a két cigányt, tekintet-tel büntetett előéletükre, a zalaegerszegi kir. ügyészséghez feljelentette.

Eredménynek nem sok a 3 pengő értékű takarmány-répa. De csak véletlen volt, hogy akkor éppen csak répa esett a kezük ügyébe; ha több „szerencsájük” lett volna, rajtuk igazán nem múlt volna, hogy egy kiadósabb be-törés zsákmányával térjenek haza. A cigánynak mindig jó a körmére nézni, akármit lop is.

Ez az eset egyébként bizonyíték a Szut. szabálya mellett is, hogy t. i. lesnek csak akkor van értelme, ha meghatározott célból történik s nemcsak azért, mert „már régen nem volt les előírva”.

A szolgálati ebről.

Írta: KELEMEN ANTAL tiszthelyettes (Békéscsaba).

Mielőtt a szolgálati ebről mondanivalómba belekezdnék, szükségesnek látom, hogy előbb csak általánosságban az ebről, magyarul szólva: a kutyáról, a mi hűség házörző állatunkról és barátunkról szóljak.

Az állatvédő egyesületek működését nem veszik túlkomolyan az emberek s arról is sokat lehetne vitatkozni, mennyi ebben a közömbösségben az igazság, mennyi az ilyen egyesületek céljaiban, működésében a túlzás és mennyi viszont az effajta tevékenységet mereven elítélő emberek véleményében a ridegség mindennel szemben, ami az emberi önzés határain túl esik. Hagyjuk most ezt a vitát, én csak annyit akarok leszögezni, hogy egyformán elítélem a hivatásos állatvédelem túlzásait, de az ezzel szemben álló másik tábor is, amelyik hallani sem akar arról, hogy a jó bánásmódot meg kell adni az állatnak is.

Elégedjünk meg most azzal a megállapítással, hogy az utóbbi tábor nem túlságosan népes s különösen mi, csendőrök, csupa olyan emberrel érintkezünk, akik gondozzák és megbecsülik az állataikat. A gazdaember szereti a lovát, a tehenét, a kutyáját, de magához tartozónak érzi még a szemétdombon kaparászó kotlóstyúkot is; gondozza s ahol lehet, kíméli az állatait, mert tudja, hogy a mindennapi kenyér előteremtésében és megőrzésében azok segítsége nélkül nem sokra menne, így valósággal munkatársait látja bennük.

Ilyen munkatársunk, hasznos segítőnk lehet nekünk, csendőröknek a kutya, a szolgálati eb. Ezt természetesen nem én találok ki most elsőnek, hiszen kiváló szakértők hozzájárása és sok gyakorlati tapasztalat ismerete kellett ahhoz, hogy a szolgálati eb a háborúelőtti csendőrségi felfogással szemben a Szut.-ba is bejuthatott, de ebben benne van a válasz annak a néhány bajtársamnak a véleményére, akik a szolgálati eb alkalmazásától nem várnak semmi hasznot, semmi jót s anélkül, hogy kiképzett szolgálati ebet valaha is láttak volna az életükben, kimondják rá a semmibevevő szentenciát. Sőt, gorombán oldalbarúgják, ha egy-egy ilyen állat véletlenül a közelükbe kerül.

És éppen itt van szerintem főoka annak, hogy a Szut. kiadása óta telnek-múlnak az évek s a szolgálati eb ma is csak itt-ott látható az őrökön. Hiszen igaz, a csendőrlaktanya életében nem sok szerepe van a háziállatoknak, a kutyának sem, de azért nem szabad olyan könnyen elfelejtenünk, hogy az apai házban mennyi hasznunk és örömünk tellett bennük. Nem látom be, mi oka lehet annak, hogy a csendőr a kutyát ne szeresse. Nem a vénkisasszonyos becézést értem. A kutya olyan igénytelen jószág s annyira hálás tud lenni a gazdájának, hogy már az is elég neki, ha nem rúgjuk oldalba. Egy-egy simogatással, darab kenyérral pedig olyan hűséget, barátságot keltnünk benne magunk iránt, amit az embertársainktól drága áldozatok árán sem tudnánk megvásárolni. Miért ne szeressük hát ezt a derék, hűséges barátunkat?

Ha aztán megszerettük, könnyen rá fogunk jönni, hogy ezer hasznát vehetjük. A szolgálatunkban is. Apró ügyességi szolgálatoktól kezdve egészen a legkomolyabb életvédelemig nyugodtan bízhatjuk rá magunkat, de különleges képességeivel szakszerű tennivalóinkban is segítségünkre lehet.

Az állatkedvelés mellett azonban ennek alapfeltétele az, hogy a szolgálati eb jól ki legyen képezve, sőt azután

is állandóan foglalkozni kell vele, hogy a tanultakat el ne felejtse, hanem inkább fejlődjék, ügyesedjék. Én 5 év óta végzem a szolgálatomat szolgálati ebbel. Mondhatom, hogy igen sok örömöm, szórakozásom, jó érzésem és szolgálati hasznom tellett benne. Először igen értékes kincstári ebem volt s amikor betegségben elpusztult, megkönynyeztem. Pótlásáról magam gondoskodtam, most már kettő is van: Zsoli és Ermelin s használhatóságukról más őrsbeli bajtársaimnak is alkalmuk volt már meggyőződni.

Igaz, hogy gondozásuk bizonyos elfoglaltsággal, tevékenykedéssel jár, de aki ezért húzódozik a szolgálati eb alkalmazásától, az más tekintetben sem lehet egész csendőr. De megnyugtathatom a kényelemszeretőket: nem olyan nagy dolog egy kutyát gondozni, rendben tartani, az oktatása, fejlesztése pedig a legkitünőbb szórakozások egyike. Abban mindannyian megegyezünk, hogy a magunk munkájának az eredményét becsüljük a legtöbbre a magunk munkájának az eredménye adja a legtöbb örömet számunkra. Amikor tehát a kutyát ügyesedni, fejlődni látjuk a magunk keze alatt, ebben a magunk munkájának számtalan örömét és kedvtelését is megtaláljuk. S ha aztán egy jól képzett, szigorú szeídséggel tartott szolgálati ebet érzünk az oldalunkon, bizonyosak lehetünk, hogy ez a barátunk nem hagy el bennünket soha, semmi körülmények között sem.

A következőkben elmondok néhány történetet Zsoliról és Ermelincről. Így kiragadva nem nagy dolgok, de éppen az adja meg az értéküket, hogy egy hosszú sorozatnak csak nagyon szórványosan kiemelt darabjai ezek az esetek.

Elsősorban általában említem, hogy számtalan esetben a szolgálati ebnek köszönhettem, hogy a gyanúsított nem futott el előlünk, amikor messziről megpillantott bennünket. Tudta, hogy az eb úgymint utóéri. Nyomozások közben sok gyanúsítottat kísérgettem napokon át s ezek közül nem egy megmondotta, hogy a kutya közelléte nagyon barátságos volt a számára. Ha az nincs ott, talán meg is kísérelték volna a szökést, így azonban komoly kísérletet tenni nem mertek. Az eb tehát látszólag semmit sem tett, de tisztán a jelenlétével is eredményes munkatársunk volt.

Egyik portyázás során a járőrtársam észrevette, hogy a fél kesztyűje elveszett. „Elveszett, hozd!” — parancsoltam az ebnek. Az eb visszafutott a csapáson, ahol jöttünk s néhány perc múlva hozta a kesztyűt. Lehet, hogy magunk is megtaláltuk volna, de hogy mennyi idő alatt s mennyi keresgéléssel, más kérdés. Máskor a járőrtársam a zsebkendőjét, egy harmadik pedig a pénztárcáját veszítette el s az eb gyorsan elhozta ezeket a holmikat is.

Néhány évvel ezelőtt, egy júniusi vasárnap délután kísértáltam a rétre. Ott tanitgattam a kutyámat, amikor egy úr jött oda hozzám s elmondotta, hogy családjával együtt kirándult s heverésés közben 48 pengőt és fontos okmányokat tartalmazó pénztárcája kiesett a zsebéből. Csak akkor vette ezt észre, amikor már továbbsétáltak s azóta az egész családjával együtt hiába keresi, nem találja. Kért, hogy ha valaki megtalálja s mint csendőrnek ez tudomására jut, közöljem majd vele. Arra tehát nem is gondolt, hogy azonnal meg lehetne találni a tárcát. Annál nagyobb volt a csodálkozása, amikor a kutyám néhány

KI TUDTA?

A föld legészakibb városa HAMMERFEST, Norvégiaiban.

perc alatt benyargalta azt a területet, ahol a kiránduló család járt és hamarosan meg is találta a pénztárcát. Maga a teljesítmény egészen megszokott kutyaprodukciónak látni kellett volna azonban az illető úr ragyogó arcát és hallani azt, amit — nem rólam s a kutyáról — hanem: a csendőrségről mondott. Ez a kicsiség a testületnek szerzett tehát eggyel több jóbarátot, ez pedig sok egyénnél többet ér — eredmény.

Amikor még a gyulai őrön teljesítettem szolgálatot, egyszer két román katonaszökevény elfogására kaptam másodmagammal parancsot. Magammal vittem a szolgálati ebemet is, ez a Zsoli volt. Egész éjszaka eredménytelenül kerestük az elfogandókat, míg másnap reggel a véletlen a szemünk elé hozta őket. Egyik a Körösön át Sarkadnak, a másik pedig Gyulavári felé menekült, szóval két irányban szaladtak szét. Gyorsan kellett cselekedni, de mit? A járőr tagjai ebben az esetben egymástól szét nem válhattak s különben is úgy futottak, mint a nyulak, utól ugyan nem érhették volna őket. Szerencsére ott volt — mint mondtam — a Zsoli s intésemre utána-iramodott a Sarkad felé futó szökevénynek. Rövidesen utolérte és megállította, azután odakísérte hozzám. A fogoly moccanni sem mert a kutya társaságában. A másik akkor már jó félkilométernyire szaladt, Zsoli azonban elérte és visszahozta őt is.

Ugyanígy fogtunk el 1930-ban egy 355 rendbeli csalással és egy lopással gyanúsított kéményseprősegédet, aki körmönfontan, ügyesen bujkált s amikor hosszas nyomozás és megfigyelés után végre a közelébe jutottunk, ő is a futáshoz folyamodott. Olyan terepen jártunk, hogy a lovainknak nem vehettük hasznát az üldözésben, egyébként is átfutott a befagyott Körösön, Zsoli és Ermelin azonban oda is utánamentek és mindaddig őrizték, amíg kerülő úton mi is odaérkeztünk.

Ezeket az eredményeket — és még sokat ezenkívül — voltaképpen a Zsoli és Ermelin tevékenységi naplójába kellett volna beírnom, ők azonban nem pályáznak arra, hogy érdemeik megörökíttessenek, egy-egy simogatás teljesen megjutalmazza őket. Meg is kapják tőlem.

Első segélynyújtás — életmentés.

Minden élőlénynek legdrágább kincse az élete. Aki az életét áldozza fel valamilyen cél érdekében, az a leges-legnagyobb adta oda mindazon értékek között, amelyekkel az ember ezen a világon rendelkezik.

A „Csendőrségi Lapok” 1929. évi első számában megjelent legelső „Jó egészség” előszavában és a későbbi összes cikkekben mindig azt fejtegettem, mindig arra hívtam fel a figyelmet, hogy milyen nagy kincs az egészség; hogy mindazt, amit az emberek általában boldogságnak és megelégedésnek szoktak nevezni, hogy minden az életben elérhető jót és szépet csak akkor tudunk élvezni, ha az egészségünk jó. Nagy kincs az élet,

de még nagyobb kincs az egészséges élet. Az egészséges élet értékét mutatja, hogy még az egészségtelen, a beteg élethez is tűzön-vízen keresztül ragaszkodunk, mert tudjuk, hogy azt csak a nagy ismeretlen: a halál fogja felváltani.

Hirtelen meggondolatlanságból, öngyilkossági szándékkal hányan dobják el az életet. És ha rögtön nem sikerül az élet eldobása, mennyire örülnek, ha megmentik őket.

Az eddigi cikkeimben mindig azt tárgyaltam, hogy melyek azok az ellenségek, amelyek az egészségünket fenyegetik és hogy hogyan védekezhetünk az egészséget veszélyeztető körülmények ellen és végül, hogy a már megkapott betegségek esetén mi legyen a teendőnk.

A most következő cikksorozatban azokat a körülményeket, azokat az életünkben olyan gyakran előforduló eseteket fogom ismertetni, amelyek a testi épségünket, sőt legtöbb esetben egyenesen az életünket fenyegetik, még pedig nem tartós betegségek, hanem úgynevezett balesetek, szerencsétlenségek, öngyilkossági kísérletek, mérgezések, stb. formájában. Az ilyen esetekben lép előtérbe az első segélynyújtás kötelezettsége, amelynek teljesítése alól még az ellenségünk sem vonhatja ki magát.

Szinte fel nem sorolható azoknak az előfordulható eseteknek a száma és változatossága, amikor a közbiztonság legfőbb és legigazibb védelmezőinek, a kiváló magyar csendőrség tagjainak alkalma nyílik az első segélynyújtásra. Ilyen esetek lehetnek pl. a tűzvésznel előforduló mindenféle szerencsétlenségek (sérülések, égések, füst okozta eszméletlenségek stb.), verekedések, összetűzések alkalmával való sebesülések, továbbá a mérgezések, vagy saját fegyverhasználatból eredő lött és szúrt sérülések, gépszercsétlenségek, elgázolások, gyilkosságok és sok más az életben gyakran előforduló esetek. Mindezeknél az eseteknél sokszor azon fordul meg a szenvedő embertársunk sorsa, hogy mikor és hogyan részesül első segélyben. Aki háborúban volt, tudja, hogy milyen fontossága van az első segélynyújtásnak. Még kisebb sérüléseknél is nagy az értéke, hát még súlyos eseteknél, ahol az idejében és jól alkalmazott első segélynyújtás nemcsak a kínoktól mentheti meg embertársainkat, hanem az életüket is visszaadhatja. Ezért nincs is nemesebb cselekedet, mint szenvedő embertársainkat a halálfélelemtől megszabadítani, fájdalmaikat enyhíteni és visszaadni őket az életnek, a családjuknak, a hazájuknak.

A következő cikkeknek az lesz tehát a célja, hogy megismerkedjünk azon eljárási módokkal, amelyekkel adott esetben eleget tudunk tenni ama szép és emberi cselekedeteknek, amit első segélynyújtásnak nevezünk.

Vérzéscsillapítás.

Az első segélynyújtások túlnyomó része a sérülésekre esik. A sérüléseknél az első segélyt nyújtó egyén működése többféleképpen nyilvánulhat meg. A sérülés legijesztőbb és a közvetlen életveszély szempontjából legveszélyesebb tünete a nagy vérzés, amelyet azonnal csillapítani kell. Nagy és egyre tartó vérzésnél a legtöbbször nincs idő arra, hogy orvost hívjunk. Irtam már a „Csendőrségi Lapok” 1929. január 1. és január 20-iki számában, hogy egy embernek átlag 5 liter vére van; hogy fél liter vér elvesztése egészséges embernél csak múló szédülést, szemkáprázást és szapora pulzust okoz; hogy egy liter vérnek hirtelen (5—15 perc alatt) történt elvesztése már halálos is lehet, és végül 1½ liter vérnek az ei-

vesztése okvetlen halálos; ha az elvesztett vért valahogy sürgősen nem pótoljuk (vérátömlesztés, stb.). Azt is hallottuk már, hogy kétféle vérzés van: a) üteres vérzés és b) viszeres vérzés.

Az üteres vérzés sugárszerű, kisebb-nagyobb fokú fecskendezés formájában tör elő a testből. Pl. A nyaki ütőér átvágásából akár a mennyezetig is feltörő sugárban szökhetik fel a vér. Ezzel szemben a viszeres vér, amely a kékszínű viszerekben folyik vissza a szívhez és onnan a tüdőbe, ez a vér csak egyszerűen kibugyog a sérült érből, tehát lassabban folyik, mint a szép pirosszínű üteres vér. Ebből következik, hogy ha két egyforma ér, egy ütér és egy viszér egyszerre és egyformán sérül meg, akkor az ütőeres vérzés miatt sokkal előbb következik be az elvérzés, mint a viszérésnél. Teljesen hibás azonban az a még itt-ott ma is hallható felfogás, hogy csak üteres vérzésben lehet elvérezni. A valóság az, hogy egy nagy viszér sérüléséből sokkal hamarabb következik be az elvérzés, mint pl. egy kisebb ütéréből. A segítség szempontjából azonban még az orvos részére is csak egyetlen kötelesség van: azonnal csillapítani kell a vérzést, sohasem gondolkodjunk azon, hogy ütér vagy viszér sérült-e meg.

Gyakran látjuk, hogy kisebb vérzések maguktól is megszűnnek. Ennek az az oka, hogy a vér a sebnyílásban megalszik és egyre keményebb röggé alakul át. Ez a kemény vérrög dugó módjára beleszorul az érnyílásába és ez a dugó fogja csillapítani a vérzést. Ha ezt az alvadtt vért a sebről korán letöröljük, a már elállott vérzés újra megindul. Ezért az alvadtt vért jó ideig nem szabad sohasem letörölni. Még borotválkozás alkalmával a finom borotvametszések utáni vérrögöt sem szabad túlkorán eltávolítani ugyancsak a fenti okból.

Tehát az apró vérzések — mint sokszor tapasztaljuk — a vérrögződés révén önmaguktól is megszűnnek. Miért nem szűnnek meg önmaguktól a nagyobb vérzések is? Ezek azért nem tudnak önmaguktól megszűnni, mert a nagyobb vérzés nagyobb erővel áramlik ki az érből és ez a nagyobb lökőerő az itt is egyre képződni akaró vérrögöt mindig újra és újra kilöki a sebnyílásból. Itt tehát nekünk kell segítségül sietnünk, hogy a megalvadtt vér — a dugó — ne löködjék ki a sebből s hogy az ott meg tudjon valahogy tapadni. Ezt a célt szolgálja az a kötés, amelyet elsősorban vérzéscsillapítás szempontjából alkalmazunk, mint első segélyt.

A vérzéscsillapításnak, mint első segélynek egyetlen igazi módja van: a nyomókötés. Még az orvosok is, sőt mi magunk sebészek is, életveszélyes vérzéseknél rögtön nyomókötetést alkalmazunk s csak aztán nyúlunk sebészeti műszerekhez, érfogóhoz, varrathoz, stb., mert különben az előkészületek közben sok vért veszíthetne a beteg. A háború alatt is ezer és ezer esetben volt alkalmunk látni, hogy a vérzéscsillapításnak bárhol és bármikor, mezőn, utcán, műtőben, stb. egyetlen legbiztosabb, legkönnyebb és leggyorsabb módja a nyomókötés. A jól alkalmazott nyomókötés után bőven lesz idő orvost hívni, vagy a sérültet kocsin, vonaton stb. orvoshoz szállítani.

Hogyan alkalmazzuk a nyomókötetést? Ha sebész végezné azt valamelyik műtőben, akkor a következőképp folyna le: A legszükségesebb tisztítás után organtin (géz) darabka jön a sebre. A gézre jön a vatta, rendesen gombóc formájában, a vatta fölé pedig jó szorosan és körkörösén felcsavarjuk a pólyát. Ha pár perc múlva azt látjuk, hogy a kötés átvérzett, akkor nem vesszük le az előző kötetést, hanem arra rá újabb vattagombócot

teszünk és azt egy másik pólyával még jobban lekötjük. Ezután a beteget lefektetjük (leültetjük), mert a nyugalom maga is igen nagy vérzéscsillapító eszköz.

Hogyan kell a mindennapi életben a vérzést nyomókötéssel csillapítani? Pl. Egy Isten hátamögötti kis faluban levő örsállomáson, ahol orvos, gyógyszerár és géz, pólya stb. mind nincsen, úgy alkalmazzuk a nyomókötetést, ahogy épen lehet, tehát: zsebkendő, tiszta gyolcsdarab, tiszta fehérneműből, lepedőből, asztalruhából stb. lehasított fehér ruhadarab jön a sebre. Ez lesz az említett géz és vatta is egyúttal. Ha a seb mély, vagy ha a vérzés igen erős, akkor legjobb a gyolcsdarabot összegyűrve a sebre tenni. Pólya szintén nincs. Helyette valami szalag, kötélformára csavart zsebkendő, stb. is megfelel. Különösen alkalmas a vékony és hosszúkás fejkendő, a kötény, a lepedőből lehasított 10—15 cm széles szalag és egyéb bármilyen dolog, amit a vattát helyettesítő gyolcsra körkörösén rácsavarhatunk. Ha pár perc múlva a kötés átvérzene, akkor — újra ismétlem — nem szabad a régi kötetést levenni, hanem arra rá kell tenni az újabb gyolcsfélét és erre jön megint egy újabb „pólya” (zsebkendő, madzag, stb.). Nagy vérzés esetén nincs arra sem idő, hogy a tisztasággal bajlódjunk. Fontos a rögtön életmentést jelentő vérzéscsillapítás. Az előbb leírt sebészi és az utóbb leírt szükségszerű nyomókötés a két végletet jelenti. Az eset és a helyzet szerint fog adódni a megfelelő eljárás, ahogy a nyomókötetést fel tudjuk tenni.

Minden sérülésnél nem is egy, hanem több viszér szokott megsérülni, — viszont az ütérésnél nagyon ritka. Ebből következik, hogy minden sérülésnél elsősorban viszeres — csak ritka esetben üteres — vérzésről is van szó.

Sokszor hallunk arról, hogy a legbiztosabb vérzéscsillapító eljárás, ha a seb és a szív között, tehát a sebtől valamivel följebb a lábat, kart, ujjat, stb. leszorítjuk.

A mindennapi életben ez az eljárás egyáltalában nem jó, sőt sokszor egyenesen rossz, mert rendszerint az az egyik következménye, hogy a seb még jobban vérzik. A leszorítást (Esmarkozás) jól, eredményesen csak arra kiképzett egyén tudja alkalmazni. A leszorítás veszedelme ugyanis a következő. Pl.: A térd alatt van a nagy vérzés és ezt valaki úgy akarja csillapítani, hogy a térd fölött a combot kötéssel, madzaggal, esetleg pólyával, gumicsővel, stb. leszorítja. Tudni kell azonban, hogy az ütőerek mindig mélyen, a csontokhoz közel futnak, míg a viszerek nagyrésze épen ellenkezőleg, közel a bőr alatt, tehát felületen van. A comb leszorításánál a viszereket épen a felületen futásuknál fogva mindig le is szorítjuk, ellenben a mélyen futó ütőereket már csak igen ritkán sikerül leszorítással összenyomni. Ennek aztán az lesz a következménye, hogy a szívből a vér tovább áramolhatik az ütőereken át a lábunkba, ellenben a szív felé nem tud vissza áramolni, mert mint hallottuk, a vért visszahordó viszerek össze vannak nyomva.

Mivel tehát egyrészt a vér visszafolyása meg van akadályozva, másrészt ugyanezen okból a vér a leszorítás alatti viszerekben igen nagy nyomás alá kerül, ezért a seb egyre jobban és jobban vérzik. Így lehet igen könnyen egy nem jól alkalmazott leszorítás miatt lassan — de biztosan elvérezni. Ezért a mindennapi életben elsősorban mindig csak a nyomókötetést alkalmazzuk és ne kísérletezzünk a leszorítással. Éveken át szolgáltam a háború alatt egy gyalog zászlóaljnál; nyolcezernél több sebesült került a kezembe az elképzelhető mindenféle

súlyos sérüléssel a segélyhelyen, de évek alatt talán ha 3—4 ízben szorultam rá a leszorításra, azért, mert mindig elegendő volt a nyomókötés is.

Ha valaki mégis leszorítást alkalmazna, avagy ilyet látna, akkor sohasem szabad ama fontos körülményről megfeledkeznie, hogy a leszorított — alákötött — végtag a leszorítástól számított 4 órán túl elhal, aminek a vége a láb, a kar levágása lenne. Négy óránál hosszabb időn át tehát tilos a leszorítást fenntartani.

Sebek bekötése.

Nagy vérzés csillapítása céljából alkalmazott kötésnél rendszeren nem érünk rá arra, hogy a seb tisztogatásával töltsük el az időt. Más, alig vérző, vagy csak kissé vérző sebeket azonban, ha azok láthatólag nem is szennyesek, jól meg kell tisztítani. A sebet magát a hozzá nem értő egyén ne bántsa, csak a seb széleit, a környező bőrt kell benzines, avagy vízbemártott ruhával megtisztítani és azután tiszta gyolcsdarabbal, nem használt tiszta zsebkendővel, vagy más fehérszínű, tiszta ruhával az egész sebzett részt letakarni. Az így letakart seb fölé vattát, vagy más fehér tiszta ruhát kell tenni s aztán a vérzés csillapításánál említett módon bekötni.

Ha azonban ú. n. mentőszekrény állana rendelkezésre, vagy egyébként is kéznél volna a géz, vatta, pólya és jódtinktúra, akkor a következő az eljárás:

A seb széleit egyszerűen száraz ruhával letöröljük s aztán — de csakis a bőrt és nem magát a sebet is — jódtinktúrával bekenjük. Igen fontos tudnivaló a következő: a jódtinktúra csak száraz bőrön tud hatni. A nedves, vizes bőrt hiába jódozzuk be. Ezért a bőrt jódozás előtt szárazra kell törölni. Jódozás után jó a sebre a géz és arra a vatta, végül a pólyával való becsavarás következik. Sohasem szabad fordítva csinálni, tehát pl. először a vattát tenni a sebre és azután gézt, mert a vatta szálait nem lehet a sebből kiszedegetni s ezek a bentmaradt szálak a rothadásukkal csak ronthatnának a seben.

Azt mondtam, hogy a sebet ne bántuk. Azonban, ha szabad szemmel is látjuk, hogy a sebben piszkot, (föld, trágya, fadarabok, ruhafoszványok, stb.) van, akkor mégis meg kell azt tisztítani. A legegyszerűbb — bárhol elvégezhető — eljárás a következő: vizet forralunk, és ha a víz már kihűlt, akkor ugyanabból az edényből melyben forraltuk, magasról leöntözzük a sebet. A víz ki fogja onnan mosni a piszkot. Ha a vizet nem forraljuk fel, akkor is jó lesz az eljárás; a vízcsap alatt kimosott seb ideálisan tisztának mondható. A víz azonban csak a piszkot mossa ki, ellenben a sebbe jutott összes bacillusokat nem tudja onnan eltávolítani. Ezt már csak hypermangannal, superoxyddal stb. való sebmosással lehet elintézni. Ez az eljárás azonban már nem tartozik az első segélyhez, ezt bizzuk csak az orvosra.

Rendkívül veszedelmes eljárás az, ha a sebre vérzés-csillapítás, vagy a gyógyítás gyorsítása céljából pókhálót, vagy más ilyesmit rakunk. Ezek csak akadályozzák a gyógyulást, súlyosan meg is fertőzhetik az egyént és könnyen halálos kimenetelű vérméregzést idézhetnek elő.

Egy másik rendkívül veszélyes balhit, illetve eljárás, amikor valaki a szájával próbálja a más sebéből a vért kiszívni (pl. kígyó vagy légyecsípés, stb.). Az ajkaink azért olyan pirosak, mert a túlvékony bőrön át-látszik az ott áramló vér. Ennek a vékony ajakbőrnek a fel-színe állandóan repedezett. Nincs ember, aki elmondhatná, hogy az ő ajkain nincsenek hajszálvékony repedések. Ha tehát valaki arra vállalkozik, hogy másnak a sebéből

a vért (mérget) kiszívja, az könnyen megfertőzheti önmagát is a kiszívandó méreggel, de egyébbel is, pl. vérbajjal, tüdőbajjal, stb. Ha valamilyen okból mégis jól ki akarjuk, avagy ki kell vezetetni a sebet, akkor azt olyan melegvízbe kell tenni, amelyet a sérült csak kibír és ott nyomogatni. A forróvízben tartott seb addig fog vérezni, ameddig akarjuk.

Égési sebek.

Külön kell említenem az égési sebeket, amelyek rendszerint igen fájdalmasak. Az égési sebeknél — főleg az első segélynyújtás alkalmával — egészen különlegesen kell eljárni. A sérült rendszeren úgy igyekszik a fájdalmait enyhíteni, hogy hideg vízbe teszi, vagy hideg vízzel kezeli az égési sebet. A fájdalom azonban csak rövid időre szűnik meg, hogy aztán annál nagyobb erővel törjön ki. Égés alkalmával az első segélynyújtás akképen történik, hogy tiszta gyolcsra, vászonra vaját vagy sótalán zsírt kenünk fel és ezt borítjuk rá az égési sebre. Ennél is jobb, ha olaj (táblaolaj) van kéznél, amelybe egyszerűen belemártjuk a sebre teendő vásznat, gyolcsot, stb. és úgy tesszük a sebre. Semmi más kenőcs, oldat, stb. nem tudja úgy csillapítani az égési fájdalmat, mint az olaj, amely alatt gyorsan gyógyul is a megégett testrészt. Az égési fájdalmakat házi-lag a lejobban úgy lehet csillapítani, hogy a már leírt módon bekötött seb fölé, tehát a kötésre rá jégtömlőt helyezünk. Hideg vagy jeges vízbe mártott ruha is tehető a kötésre, de ilyenkor a vizesruha alá gumilapot, vízhatlan vásznat kell tenni, hogy a víz ne jusson érintkezésbe a sebbel.

Az égésnek több foka van. A másodfokú égésnél pl. hólyagok képződnek, amelyek feszülnek a bennük lévő folyadéktól. Ezeket a hólyagokat letépni, lefejteni nem szabad, mert alattuk a köznapi nyelven ismert, ú. n. „nyers hús” van, amely szintén igen nagyon fáj. Legjobb eljárás a hólyagokat lángon előzőleg megizzított tüvel átszúrni, hogy a feszülő folyadék eltávozhassék, aztán a folyadék kifolyása után a sebet olajjal újra bekötni.

Has- és mellkassérülések.

A sérülteknél — mint hallottuk — az első segélynyújtás rendszeren a vérzés csillapításában, a seb bekötésében és esetleg az elszállításnál való segédkezésben nyilvánul meg és ezzel eleget is tettünk kötelességünknek. Csak a hasi és mellkasi sérüléseknél van még ezenfelül fontos tudni — illetve tenni valónk.

A hassérülések — ha a sérülés a hasüregi szerveket (gyomor, bél, hólyag, stb.) is érte — rendszeren halálosak, mert a második, harmadik napon kifejlődő genyes hashártyagyulladás meg fogja ölni a beteget. Az életbenmaradás csak akkor lehetséges: ha a sérült legkésőbbben a sérüléstől számított 12 (tizenkettő) órán belül operációs asztalra kerül. Ezen túl, különösen a gyomorbélsérültek rendszerint meghalnak. A háborús hasi sérülések óriási száma alapján leszűrt és összegyűjtött tapasztalatok szerint azon hasi sérültek közül, akiket a sérüléstől számítva 3—6 órán belül megoperáltak, minden második (50%), akiket pedig csak 6—12 óra múlva operáltak meg, minden negyedik (25 százalék) maradt életben. Ebből következik, hogy a sérült élete a minél előbb végrehajtandó operáción fordul meg, tehát rögtön olyan kórházba kell szállítani, ahol sebészeti osztály van. A másik rendkívül fontos körülmény, amire figyelni kell: haslövésesnek, bármennyire

könyörögjön is, szigorúan tilos enni és inni adni. Aki haslövéses, hasszúrásos betegnek enni és inni ad, az nem segítséget nyújt, hanem a halálát siettet, mert a lenyelt étel-ital révén a bélnyíláson keresztül a bélsár egyre nagyobb mennyiségben ömlik ki a szabad hasüregbe és okozza a hashártyagyulladást. A háborúban ez annyira közismert tény volt, hogy az önfegyelmélettebbek támadás előtt egyenesen koplaltak, mert féltek a haslövéstől. Hogy néha operáció nélkül is meggyógyul a haslövés, az csak minden ezredik esetben fordul elő és hozzá ilyenkor még azt sem tudjuk, hogy tulajdonképpen tényleg megsérült-e a bél, mert végre is a lövedék úgy is átszúszhatik a belek között, hogy azokat nem sérti meg. De ki tudja ezt a sérülés pillanatában és ki meri a felelősséget ezért vállalni! A hasi sérülésnél tehát az első segélynyújtás a következő:

1. Sebnek a bekötése.
2. Az evés-ivás szigorú megakadályozása.
3. Rögtöni operáció.

A háborús statisztikák szerint a mellkassérüléseknek 30%-a vált — rendszeren hetek, hónapok múlva — halálossá. A rögtöni vagy a pár óra múlva beálló halál rendszeren a légcsőnek vagy a nagy ereknek sérülése, tehát az elvérzés miatt következik be. A sérülés utáni hetekben, hónapokban esetleg mégis bekövetkező halálnak már nem maga a sérülés, hanem a sérülésből kifejlődő genyedés lesz legtöbbször az oka. Máskor meg 1—3 nap alatt megöli a beteget az egyre fokozódó légmell, amely a tüdők összenyomása miatt lehetetlenné teszi a légzést. A mellkasban a tüdők körül ugyanis nincsen semmi levegő, a tüdők tehát légüres térségben lógva dolgoznak. Mellszúrásnál, lövésnél a sérülés nyílásán keresztül a levegő fűtyülve rohan be a légüres mellkasba és ez a be-rohanó levegő beszívja, beviszi magával oda a levegő porát-piszkát s így jó létre egyrészt a genyes mellhártyagyulladás, másrészt pedig ez a beáramlott levegő egyre jobban és jobban összenyomja a tüdöket és lassan, esetleg napok múlva megfullasztja a beteget.

Az eddig elmondottakból tehát az következik, hogy a mellkassérülésnél az igazi első segélynyújtás nem abban áll, hogy a rendszeren kicsi sebet bekötjük, hanem abban, hogy a sebet át a mellkasba való levegőáramlást megakadályozzuk. A sebkötéssel itt alig segítünk valamit, mert a vérzést a kötés meg nem állítja, hiszen a vér ugyanis bent a mellürben gyűlik meg és ez ellen egyáltalában nem is tudunk semmit sem tenni.

Hogyan kell tehát mellüregsérülésnél első segélyt nyújtani?

1. A már ismert módon bekötni a sebet. De mert a kötésen keresztül is tovább fog áramlani a levegő a mellüregbe;

2. A sebkötés fölé valami olyan légmentes anyagot kell borítani, ami nem ereszti át a levegőt. Ez lehet gumilap, viaszkos vászon, billroth-batiszt, vagy ha egyik sincs, akkor vízbe mártott és csak kissé kifacsart ruha. Fődolog, hogy ezek a légmentes dolgok nagyobbak legyenek, hogy túlterjedjenek a kötésen és hogy jól oda-feküdjenek a testhez is. Ez az életmentő eljárás, nem pedig az olyan bekötés, amelyen át tud áramlani a levegő. (Azt, hogy áramlik befelé a levegő, a lélegzések alkalmával állandóan hallható suhogó fűtyülések árulják el.)

3. Mivel a belső vérzést egyáltalában nem tudjuk csillapítani, csak egyet tehetünk: a beteg szinte abszolút mozdulatlanul fekdüdjék, vagy üljön, mert a mozgás, a beszéd csak erősíti a belső vérzést.

Fagyás.

Egyes testrészek még a legjobban felöltözött emberknél is igen gyakran megfagynak. Ilyenek az orr csúcsa, a fülek, a kéznek és a lábnak az ujjai. Az egész testre kiterjedő fagyás csak könnyen öltözötteknél, rosszul tápláltaknál és különösen részegeknél szokott előfordulni. Legjobban meg lehet figyelni a fagyást a füleken. A fül eleinte piros, majd kékesvörös színű lesz és ugyanakkor égerszerű fájdalom lép fel benne. Eddig még nincs baj. Egyszerre csak szünni kezd az égető fájdalom, majd teljesen meg is szűnik. Ekkor azonban a fül már nem kékesvörös, hanem fehér. Ez a fehér szín jelenti a veszedelmet. Ha ilyenkor nem sietünk a fül segítségére, csakhamar bekövetkezik annak a megfagyása. Ugyanílyen módon fagynak meg a már említett többi testrészek is — orr, kéz és lábujjak.

Az első segélynyújtás abban áll, hogy a megfagyni készülő testrészt hidegvizes ruhával, de még jobb, ha hóval addig dörzsöljük, amíg az újra ki nem pirosodik. Ha valakivel nagy hidegben találkozzunk és azt látjuk, hogy pl. a füle vagy az orra fehér, rögtön figyelmeztessük a bajra és az azonnal dörzsölés megkezdésére, különösen akkor, ha az illető pl. büszkélkedve azt állítja, hogy az ő füle nem is fázik.

A fagyásnál igazában csak akkor van szükség első segélynyújtásra, ha megfagyott emberre akadunk, amikor a segélynyújtás a következőképpen történik: A megfagyott embert rögtön fedél alá kell vinni. Már a szállításkor vigyázni kell, hogy a merev karok, lábak, amelyeknél megfagjuk a segélyreszorulót, el ne törjenek. Sohasem szabad a megfagyott embert meleg helyiségbe vinni. Legjobb számára a hideg szoba, pajta, vagy akár a folyosó. Ezután levetkőztetjük. Néha a levetkőztetés is nehézséggel jár éppen a merev végtagok miatt; ilyen esetekben ollóval, késsel fejtsük le róla ruháját. Majd megkezdjük a mellkasnak és a végtagoknak a dörzsölését. Dörzsölésre kizárólag hó vagy hideg vízbe mártott és kifacsart ruha alkalmas. Meleg alkalmazása egyenesen veszélyes. A dörzsölés addig tartson, amíg a bőr ki nem vörösödik. A legelső életjel az arc kivörösödése, majd az alig észrevehető, de egyre fokozódó lélegzés. Ha már ennyire jutottunk, akkor a beteget melegebb helyre kell vinni, ahol a dörzsölés helyett a végtagok, a vállak masszírozására kell áttérni. Ha pedig a beteg már eszméletre tért s ha száját önmagától is nyitni tudja, ha nyelő mozgást is tud már végezni, akkor jó forró teát (rumos), feketekávé, konyakot, vagy ha más nem volna, pálinkát itassunk vele. Csak ezután szabad a már felöltöztetett embert meleg szobába vinni.

Néha azonban nem ilyen egyszerű a megfagyott ember életre keltése. A kiadós dörzsölés is hiábavalónak látszik, vagy ha a bőr színe némi életet árulna is el, a legfontosabb, a lélegzés, csak nem akar megindulni. Ilyen nehezen, avagy egyáltalában javulni nem is akaró helyzetben azonnal mesterséges légzést kell alkalmaznunk, mert különben nem marad életben a beteg. Természetes dolog, hogy a mesterséges légzés végzése is csak hideg helyen történhetik. Nagyon vigyázni kell a mesterséges légzés kivitelénél az esetleg még merev karokra, nehogy azok eltörjenek.

Hogy a minden életmentés — első segélynyújtás — ezen egyik legelső, legfontosabb módját, a mesterséges légzést hogyan kell végezni, azt majd egy későbbi cikk keretében fogom ismertetni.

Dr. Kemény Gyula.

CSENDŐR LEKSZIKON.

56. Kérdés. *Egy községbeli szociáldemokrata pártszervezeti elnök magánlakásán mintegy 15—20 párttagot fogad. A nyilvánvalólag gyűlésszerű, meghívás folytán létrejött összejövetelen nemzetgyűlázó és osztályok ellen gyűlöletre izgató kijelentések történnek. Minő intézkedéseket kell tenni ily esetben a járőrnek?*

Válasz. A magyar közigazgatási jog szerint politikai párt szervezkedésének általában nincs semmi jogi akadálya. Politikai párt tehát szabadon alakítható, nem kell hozzá hatósági engedély. Ennek folyománya, hogy a politikai párt szabadon tanácskozhatik párhelyiségében, a gyűlékezési jog korlátai ilyen tanácskozásokra nem vonatkoztathatók.

A magyar közigazgatási jog tehát a politikai szabadság elvi alapján áll.

A politikai pártalakítás szabadsága azonban nem jelent bünelkövető szabadságot. Nem jelenti tehát elsősorban azt, hogy politikai pártszervezkedés ürügye alatt bárki is szabadon izgasson a katonaság, a tulajdon, vagy a házasság intézménye ellen, avagy gyűlöletet szíthasson a társadalmi osztályok között. Nem jelenti másodsorban azt, hogy mindenki szabadon hívhat össze gyűléseket azon a címen, hogy politikai pártszervezkedésről van szó.

Ezek azok az általános szempontok, amelyekből ki kell indúlni a felvetett kérdés megoldásában.

Egy magánlakáson való népes összejövetel és politikai tárgyú megbeszélés általában nem tekinthető a politikai pártszervezkedés szokásos megnyilvánulásának, mert ilyen célra a pártszervezeti helyiség való. A politikai pártszervezkedés szokásos keretein kívüleső, a politikai összetartozandóság társadalmi elmélyítésének céljait szolgáló érintkezés előmozdítására irányuló mozgalom pedig politikai pártkörökben, klubokban, kaszinókban történhetik meg. Ilyen egyesületek azonban már az egyesületi jog korlátozásai alá esnek, tehát alapszabályokat kell készíteniök és ezeket kormányhatósági jóváhagyás végett be kell mutatniök.

Akármiről legyen is azonban szó, politikai klubról, vagy szoros értelemben vett pártszervezeti keretben mozgó összejövetelről a hatóságnak közbelépő és meggátoló hatásköre vita tárgyává sem tehető, ha az összejövetelen résztvevők nemzetgyűlázó kijelentéseket tesznek, büntetőjogi megítélés alá eső izgatásokat követnek el, mert ezek büncselekmények.

A Szut. 64. pontja szerint a csendőrnek szolgálati feladatai közé tartozik a büntetendő cselekmények megakadályozása, az elkövetett büncselekmények kinyomozása, feljelentése, a tettesek elfogása, továbbá az állam és társadalom rendje ellen irányuló mozgalmak figyelemmel kísérése s ha a szükség kívánja, ily mozgalmak megállapítása vagy elfojtása végett a közbelépés ugyancsak szolgálati feladata a csendőrnek.

Törvényes alapon áll tehát a járőr, ha a felvetett esetben azonnal közbelép, a gyűlékezést szétoszlatja, az elkövetett büncselekmények tárgyában a nyomozást megindítja s ha a Szut. 312. pontjában felsorolt esetek valamelyikét fennforogni látja (tehát például, ha valamely nem helybeli, bizonytalan foglalkozású, nyilván hivatásos agitátorról, bujtogatóról van szó), megejti az elfogásokat, vagy elővezetéseket.

Ilyen esetben kellő gyanú lévén arra is, hogy a jelenlévők engedélytelen gyűlést tartottak, tehát valamennyiököt fel kell jelenteni a 6000. B. M. 1922. sz. rendelet 5. §-ába ütköző, a közigazgatási hatóság elbírálása körébe tartozó kihágás miatt is.

57. Kérdés. *A község egyik hitfelekezeti iskolájában alkalmazott tanító külön helyiségben magántanfolyamot szervez és tart fenn. Mily jogszabályba ütközik ez az eljárás?*

Válasz. Az elemi és középfokú iskolai előkészítő és ismétlő-tanfolyamok fenntartásához a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélye szükséges.

Aki ilyen tanfolyamot engedély nélkül fenntart, kihágást követ el a 67.200. V. K. M. 1920. sz. rendelet 7. §-a szerint, amelyet a rendőri büntetőbíróóság bírál el.

58. Kérdés. *Milyen jogai vannak a gazdának azzal a cseléddel szemben, aki a gazdaság tehenészeti üzemében fejest végez és tilalom ellenére a kifejt tejből fogyaszt?*

Válasz. A cseléd tartozik a gazda utasítása szerint mindazokat a munkákat, amelyre szegődött, híven, pontosan, legjobb képessége szerint végezni, a gazdaság rendjét megtartani s általában a szolgálati szerződésben vállalt kötelességeit lelkiismeretesen teljesíteni.

A cseléd minden kárért, amelyet a gazdának szándékosan vagy vétkes gondatlansággal, vagy a gazda utasításának megszegésével okozott, kártalanítással tartozik.

A gazdának nincs joga a köteleességszegő cselédet pénzbírsággal vagy fizetéslevonással fenytetni, de bérét okozott kára erejéig visszatarthatja s jogában áll az 1907. évi XLV. t.-c. 57. §-a alapján kihágásért feljelenteni, amely esetben a köteleességszegő cselédre 50 P-ig terjedő pénzbüntetés is vár.

59. Kérdés. *Kocsmahelyiség közvetlen szomszédságában, ugyanabban az épületben egy iparoskör helyisége van. Az iparoskör tagjai a hozzájuk tartozókkal Szilveszter estéjén egy ideig teázgatással töltik az időt, majd zenészeket hoztatnak és táncra kerkednek. Tekintve azt, hogy Szilveszter napja alkalmából záróra-meghosszabbítás volt érvényben, tiltott cselekménynek minősíthető-e ez a táncvigalom?*

Válasz. Az ú. n. rögtönzött tánc általában az elsőfokú rendőrhatalóság engedélyezése alá tartozik. Az egyesületek és klubok azonban nem kötelesek ilyen engedélyt kérni, ha a rögtönzött táncot belépődíj nélkül rendezik s kizárólag tagok és hozzátartozók vesznek benne részt. Ellenkező esetben az ilyen rögtönzött táncok is engedélyezés alá esnek.

A fennforgó esetben tehát az iparoskör tagjai nem követtek el semmiféle törvénybe ütköző dolgot.

60. Kérdés. *Szabad-e magánházaknál belépődíj szedése nélkül oly házibált tartani, amelyen a résztvevők maguk fezik az elfogyasztott italok költségeit?*

Válasz. A fennálló jogszabályok általában csak azokat a táncvigalmakat kötik rendőrhatalósági engedélyhez, amelyek nyilvános jellegűek. Magánlakásokon tartott táncvigalmak, az ú. n. házibálok tehát nem esnek hatósági engedély alá. Az ilyesmibe legfeljebb a helyhatósági szabályrendeletek alapján lehet beleszólni, ha a ház többi lakójának vagy a szomszédoknak éjjeli nyugalomát a táncmulatság zavarja.

Különös jelentősége lehet azonban ennek a kérdésnek faluhelyen, az ú. n. dugott bálok esetében, amikor nincs szó tulajdonképpen a vendéglátás keretei közt mozgó házivilagalmról, hanem többé-kevésbé nyilvános jellegű táncmulatságról, mert nyíltan vagy burkoltan belépődíjat szednek és olyanok is résztvesznek rajta, akik nincsenek a házigazdánál vendégi viszonyban. Ezekre a táncmulatságokra a csendőrnek figyelemmel kell lennie, mert a tapasztalás szerint az ilyen dugott bálok a közérkölcösiség és közrend szempontjából rendszerint igen aggályosak. Beavatkozni a csendőrnek a megelőző közbiztonsági szolgálat szempontjából az ilyesmibe akkor kell, ha adatai szerint nem a szokásos fogalmaknak megfelelő napi mulatságokról van szó, hanem valóságos üzemről, vállalatról, amely a hatóság ellenőrzése alól mentesülni kíván. Iyenkor a beavatkozásnak az a jogcíme, hogy a csendőr a mulatságot nyilvános jellegűnek minősíti.

61. Kérdés. *A Szut. 330. pontjában szabályozott fegyverhasználati esetek szerint fegyverét használhatja a csendőr a tolvaj ellen is, ha másnak vagyonát nem lehet megvédelmezni másképp közvetlenül, jogtalanul és súlyosan veszélyeztető cselekményétől. Mikor tekinthető a tolvaj cselekménye ilyennek? Mi az az értékbeli határ, amelyen túl a fegyverhasználat jogosultsága kétségbe nem vonható?*

Válasz. A Szut.-nak a fegyverhasználati jog kérdésében egyik főszabálya, hogy a csendőr előtt feltárult büncselekménynek olyannak kell lennie, amely szokatlanul nagy jogsérelmet (kárt, hátrányt) jelent, vagy jelenthet arra nézve, aki ellen irányul; ennek alapján tehát az elkövetett büncselekmény jelentőségével a fegyverhasználatnak arányosnak kell mutatkoznia akkor, ha bármilyen végzetes kimenetelűvé is válik.

Ez a jogsérelm (hátrány, kár) nem mindig fejezhető ki pénzben, még tolvajlás esetében sem. Ezért óvakodik a Szut. attól, hogy pénzben kifejezett értékhatárokat jelöljön meg, mert nem akarta a csendőrt elzárni a fennforgó eset jelentőségének szabad megítélésétől. A lopás jelentősége pénzben nem igen fejezhető ki például okiratok, műre-

mekek lopásánál, általában közhivatalok, közintézmények irattárában őrzött iratok, vagy pótolhatatlan, muzeális jelentőségű tárgyak ellopásánál. Kétségetlenül más a jelentősége általában a közintézmények kárára ekövetett lopásoknak, mint a pusztán magánvagyonot sértő tolvajlásoknak.

A Btk. 4000 P-ben jelöli meg lopásnál azt a legalacsonyabb értékhatárt, amelyen felül a lopás az anyagi kár szempontjából különös jogi jelentőséget nyer, bár a nagy károosság önmagában véve a Btk. szempontjából csak súlyosító körülmény lehet, mert a 4000 P-t meghaladó károosság a Bn. 49. §-a 1. pontjához képest még más körülményeknek is kell járulniuk, hogy a törvény külön büntetőtételben kifejezett szigorúsága érvényesüljön.

A Btk. szellemét tekintve tehát, ha tisztán a lopás tárgyának anyagi értékéről van szó, minden a lopás jelentőségét emelő és a fegyverhasználatra alapot adó más körülmény kizárásával, a 4000 P-nél jóval magasabb összegről kell szólnak lennie, hogy esetleg halálos kimenetelű fegyverhasználat megokoltnak legyen tekinthető.

62. Kérdés. *A gyanúsított saját mezei birtokán éjjel a szalmakazal körül foglalatoshodik. Míg a közeli kútra vizért megy, a szalmakazal mellé helyezett petróleumlámpa feldől, a szalmakazal kigyullad, leég és ennek folytán elpusztul a szalmakazal mellett megkötött két ló is. A tűz más vagyonát, életét vagy testi épségét nem veszélyeztette. Mily bűncselekmény gyanúja forog fenn?*

Válasz. A csendőrnök ilyen esetben a Btk. 425. §-ába ütköző tűzveszélyeztetés vétsége miatt kell megindítania a nyomozást, amelynek eredményét a bűncselekmény elbírálására illetékes kir. járásbíróhoz kell jelentenie.

A nyomozás eredménye szerint tűzvédszt tulajdonképpen nem okozott senki, hiszen másnak személyére és vagyonára nagyobb veszedelem fenn nem forgott.

A csendőr azonban nem lévén illetékes a büntetőjogi kérdés eldöntésére, akkor jár el helyesen, ha a gyanú alapján vett bűncselekmény medrében haladva, az ítélkezésre hivatott bíróság elé terjeszti az ügyet, bármennyire tisztában van is vele, hogy a gyanúsítottat a nyomozás eredménye szerint bűncselekmény a gyanúja nem terheli, ellene tehát az eljárást esetleg meg sem fogják indítani.

Ez a helyes eljárás megmutatja neki az utat arra is, hogy az ügykezelés szempontjából miként vezesse keresztül nyomozó tevékenységét.

63. Kérdés. *A vadászterület bérlői körvadászatra készülnek. A kitézött napot megelőző napon a volt bérlők, bosszúból azért, hogy a területet nem ők kapták meg, bejárják a vadászterületet és a vadakat vadászó eszközök nélkül idegen vadászterület felé űzik el. Követke-e el a vadászterület volt bérlői valamely büntető cselekményt azonkívül, hogy a mezőrendőri törvénybe ütköző kihágás gyanújával illethetők?*

Válasz. A vadászati jog közvetlen jogsérelmét jelenti a volt bérlők eljárása, ami jogalapot ad arra, hogy a vadászterület bérlői ellenük a rendes bíróság előtt kártalanítás végett polgári pert indítsanak. Véleményünk szerint azonban a cselekmény valamely büntető cselekmény tényálladéka megállapítására nem alkalmas, nem tekintve a kérdésben is említett mezőrendőri kihágást, amely tulajdonképpen nem a vadászterület, hanem az egyes telektulajdonosok jogsérelmével kapcsolatos.

64. Kérdés. *Egy vendéglős táncmulatság okából záróra meghosszabbító engedelmet kapott az elsőfokú rendőri hatóságtól. A meghosszabbítás addig az időpontig terjedt, amelyben a vendéglős üzletét kinyithatta a törvényhatósági szabályrendelet értelmében. Ennek következményeként a vendégek a záróra leteltével nem távoznak el, hanem továbbra is a vendéglőben maradnak s folytatják mulatozásukat. Fennforog-e ily esetben valaminő törvénybe ütköző magatartás s ha igen, kinek a részéről, mily alapon?*

Válasz. Ha a záróremeghosszabbítás tartamának végső időpontja összeszik a vendéglős szabályrendelet szerinti nyitási idejével, a vendéglős üzem folytonosságában nincs megszakadás s így a vendéglős nem köteles üzletét a záróra leteltével bezárni, hiszen a záróra leteltének pillanatában már beállt az üzlet kinyitására s az üzem újabb megindítására a jogosultság.

Természetes azonban, hogy az ily módon alkalmilag folytonossá vált vendéglős üzemben a zenés táncmulatságot folytatni nem szabad, még úgynevezett „rögtönzött” tánc címén sem, mert ehhez is külön rendőrhatalósági engedély szükséges.

Ha a vendéglős a táncmulatság folytatását üzeme kere-

tében ily körülmények közt eltűri, nem a zárórát lépi túl, hanem a Kbt. 76. §-a alapján kell felelősségre vonni, mert hatósági engedély nélkül nyilvános táncvigalmat rendezett.

65. Kérdés. *Büntető cselekményt követ-e el a mulatozó egyén, aki akár olvasókönyvet rendezett táncmulatság alkalmával, mint meghívott vendég, akár kocsimában az asztalra ugrik fel, kurjongat, azt követeli, hogy a zenekar csak az ő nótarendeléseit teljesítse, közben pedig poharakat vágdos a falhoz s ily módon megzavarja a többi vendég mulatóját, sőt veszélyezteti testi épségüket is?*

Válasz. Az ilyen egyéneket a Kbt. 84. §-a alapján kell felelősségre vonni, mert nyilvános helyen botrányt okozó részeg állapotban jelentek meg. E kihágás elkövetésénél ugyanis nem jöhet szóba a beszámíthatóság kérdése, mert ennek a kihágásnak az egyetlen tényálladási eleme a nyilvános helyen részeg állapotban való megjelenés és az ennek nyomában keletkezett botrány. Ha az ilyen egyént más címen (például ingó vagyonrongálás, vagy káromkodás) akarók felelősségre vonni, védekezésül mindig felvethető a büntetőjogi beszámíthatóság hiánya, öntudatlan részegség miatt. Kérdés legfeljebb az, mi tekinthető nyilvános helynek, mi botrány. Ezek a csendőr-kinyomozta tények alapján eldöntendő jogkérdések, amelyek az ítélkező bíróságra tartoznak.

Elégké fogas kérdés, hogy a Kbt. 84. §-a szempontjából nyilvános hely-e egy köfhelyiség, ahova csak tagoknak vagy meghívottaknak szabad a belépés s amelyet általában a magánlak fogalma alá vonnak s büntetőjogi értelemben az ilyen helyiségnek védelmét a házjog keretében bírálják el.

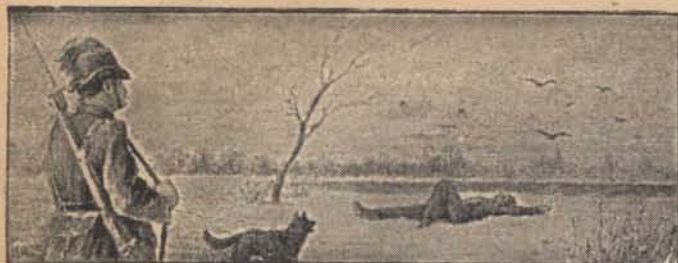
Itt mindjárt előjáróban megjegyezzük, hogy büntetőjogi védelemben részese a házjog alapján a minden kétséget kizárólag nyilvános helyiség is, például a kocsmá, ha oda olyan egyén hatol be, akinek oda bemennie nincs joga. Itt azonban azon mülk a kérdés, hogy van-e a nyilvánosságának önálló büntetőjogi fogalma? A bírói gyakorlat a nyilvánosságot úgy értelmezi, hogy nem a hely nyilvánosságán van a hangsúly, hanem azon, hogy a büntetőjogilag számbajövő cselekmény olyan helyen történjék, ahol a hely rendeltetése szerint az emberek jönnek-mennek, számuk egyre változhatik, az ott lévő nyilvánosság a gyülekezett fogalma alá vonható, tehát a jogrend sértő cselekmény nagyobb számú egyén megbotrányozását válthatja ki s így a rossz példa romboló hatása társadalmi veszedelem jellegét öltheti magára. Ily megfontolás alapján tehát az a véleményünk, hogy a Kbt. 84. §-a szempontjából a kérdésben körvonalazott cselekmény nyilvános helyen elkövetettnek tekintendő. A közérdek különben is azt kívánja, hogy az ilyen eseteket a hatóságok szigorúan kezeljék, mert az emberi méltóságról való megfélemezésnek a szeszitalok fogyasztásával kapcsolatosan nem kis részben oka az ily eseteknek érelytelen üldözése.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a hatóság a szó szoros értelmében vett magán-, zártkörű társaságok mulatozásait is ellenőrizze, de a fent kifejtettek szerint a körök és kaszinók a szó szoros értelmében vett magántársaságoknak a közrend szempontjából nem tekinthetők. Amint a kérdésben foglalt eset is mutatja, sokszor kívánhatja a közérdek, hogy a közrend megóvása végett az ott történtekbe a hatóság beavatkozzék.

66. Kérdés. *A földbirtokos feljelentést tesz gazdatisztje ellen ama cselekmény miatt, hogy 30 q búzát tudta és beleegyezése nélkül eladott s a pénzt magának megtartotta. A földbirtokos azt is közli, hogy gazdatisztjét feleletre vonván, az eljárása megokolásul elmaradt fizetésének pótlását hozta fel. Mily bűncselekmény forog fenn?*

Válasz. Ha a gazdatiszt a szolgálatadójától kapott megbízás, illetve általában a szolgálati munkakör alapján a búza jogszerű birtalatában levőnek tekinthető, vagyis a megbízás és szolgálati munkakör szerint a búzán rendelkezési jogot gyakorolt, sikkasztást követett el a megbízás és szolgálati munkakör kereteit áthágó, jogtalan magatartásával. Ez esetben tehát cselekménye a Btk. 355. §-ába ütköző sikkasztás bűntette, ha a búza 200 P-nél többet ért, ha kevesebbet, sikkasztás vétsége. A cselekmény a Btk. 358. §-a utolsó bekezdése értelmében magánindítványra üldözendő.

Ha azonban a gazdatiszt rendelkezési joga a búzára egyáltalában nem terjedt ki, a cselekmény lopás. Ez esetben a búza értékére tekintet nélkül a cselekmény a Btk. 336. §-a 7. pontja szerint büntetendő minősül, de a Btk. 343. §-a értelmében ugyancsak magánindítványra üldözendő.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy postalopás kiderítése.

Írta: HAJDU LÁSZLÓ tiszthelyettes. (Debreceni nyomozó alosztály.)

1930. év február hó 19-én 10 óra 10 perckor a vámosgyörki őrsv. távbeszélőn jelentette a debreceni nyomozó alosztály parancsnokságnak, hogy 1930 február hó 17-én Hatvan felől 20 óra 41 perckor befutó vonattal Vámosgyörkre érkezett és Gyöngyösre irányított postai küldemények közül egy 25.000 pengő készpénzt tartalmazó postaszákot ismeretlen tettes ellopott.

A jelentés vétele után az alosztályparancsnokság 1930 február hó 19-én 12 órakor Márton Bálint tiszthelyettest és Lovász Ferenc törzsőrmestert vezényelte ki.

Ez a járőr a megejtett helyszíni szemle alkalmával a következő tényállást állapította meg:

A vonat, mely a kérdéses postaszákot hozta, 1930 február 17-én 20 óra 41 perckor érkezett Hatvan felől Vámosgyörkre. Vámosgyörkön csatlakozik a fővonalhoz a gyöngyösi és jászapáti szárnyvonal, ezért a két helyre címzett postaküldemények átrakása itten történik. A vonat befutása után a mozgópostás először a Gyöngyösre irányított postaküldeményeket adta ki Létay József* postásnak, közöttük — sértetlen állapotban — a 25.000 pengőt tartalmazó postaszákot is. Létay a küldeményeket a mozgópostakocsi ajtaja előtt álló kézikocsijára rakta, melyet azután az átrakás befejeztével Gábor László postaküldönc segítségével pár lépésre előretolt, hogy a jászapáti postát átvevő kézikocsinak helyet adjon. Az átrakásnál említettekén kívül még Német Kálmán postaküldönc is segédkezett.

Az akkori megállapítások szerint a kocsi egy pillanatra sem maradt őrizetlenül.

A gyöngyösi mozgó postakocsiba való berakásnál Létay József postás és Gábor László postaküldönc volt jelen, kik előadásuk szerint a postaszákon nem vettek észre sérülést.

Az átrakás után Létay József postás és Gábor László postaküldönc egész éjjel a postakocsiban tartózkodtak, úgy hogy oda senki nem juthatott be.

Másnap, azaz február hó 18-án reggel 4 óra 30 perckor Létay a postaküldeményeket Gyöngyösön átadta, mely alkalommal Feleki Ferenc, az átvevő postás azonnal észrevette, hogy a külső zsák fel van vágva és abból a belső, a pénzzel együtt, hiányzik.

Az esetet Feleki azonnal a gyöngyösi postahivatal tudomására hozta, amely a vámosgyörki őrsv. nyomban feljelentést tett. A járőr megérkezéig Létayt és Gábort a postások őrizték.

Az őrsv. járőre Létayra gyanakodott és a nyomozást ő ellene vezette be.

Közben Lebó István pályamunkás a felvágott postaszákot, a vasúti vágányok között, Adács vasútállomás közelében megtalálta és beszolgáltatta.

A nyomozó alosztály járőre, a tanuk azon előadása által félrevezetve, hogy a kézikocsi egy pillanatra sem állt felügyelet nélkül, a nyomozást szintén Létay ellen vezette be.

A gyanuokok alapján a vámosgyörki őrsv. Létayt elfogta és az egri kir. ügyészségnek átadta, kit azonban az ügyészség bizonyítékok híján szabadon bocsátott. Létay megfigyelésére polgári ruhás nyomozót küldött ki az alosztályparancsnokság, hogy annak és feleségének viselkedését, életmódját megfigyeljék, mert Létay kárpótlásként 10.000 pengő értékű házát is felajánlotta és egyébként is minden jel arra mutatott, hogy a bűncselekményben legalább is részesnek kell lennie.

Ennek dacára a nyomozó alosztályparancsnokság a nyomozó járőrt utasította, hogy ismeretlen tettes ellen is vezesse be a nyomozást. Ennek során akkor annyit megtudtak állapítani, hogy egy ismeretlen egyén a lopás éjjelén bérelt gépkocsin Gyöngyösről Budapestre utazott.

Pótnyomozásra az illetékes őrsv. több ízben küldött ki járőröket, a nyomozó alosztály is állandóan nyomozott az ügyben, de eredményt elérni nem sikerült. Így telt el egy év, minden eredmény nélkül, bár Létay állandó megfigyelés alatt állott és a lopás éjjelén Gyöngyösről Budapestre utazott ismeretlen egyén után is szünet nélkül folyt a puhatólás.

1931 február havában a hírlapi közlemények átvizsgálásánál a nyomozó alosztályparancsnokságnak tudomására jutott az „Eger” című napilapból, hogy a budapesti állami rendőrség család vétsége miatt elfogta Ozurik József miskolci illetőségű egyént. Miután az alosztálynál Ozurik a hevesi bank feltörésének gyanuja alatt állott, az alosztályparancsnokság egy járőrt vezényelt ki, hogy nevezettnek a kérdéses lopás idejére alibijét derítse fel. A járőrnek én és Balázs András tiszthelyettes voltunk tagjai.

A járőr Budapesten a Markó-utcai fogházban Ozurik Józsefet anélkül, hogy vele gyanuját közölte volna, csupán arra nézve kérdezte ki, hogy hol lakott és mivel foglalkozott 1931 január 19 óta, amikor is Miskolcon az őt kísérő fogháztörtől megszökött. A nyomozás folyamán egy igen érdekes dolog derült ki. Ozurik József néven ugyanis öccse, Oszkár volt a fogházban, míg ő Oszkár név alatt egy kisebb bűncselekményért kiszabott büntetését töltötte ugyanott, mert így hamarabb szabadulhatott. Ozurik előadásából nyert támpontok alapján a járőr Budapesten folytatott nyomozást, melynek során igyekezett fényt deríteni Ozuriknak a postarablás időpontja óta folytatott életmódjára, különös tekintettel anyagi kiadásaira, költségeire stb. A nyomozás sikerrel járt. A járőr megállapította, hogy Ozurik — Kovács József név alatt — melyet mint szökött fegyenc vett fel — 1930 február hó 18-tól kezdve 20.500 pengőt költött el. 1930 február 18-án, a lopást követő napon, Budapesten az egyik autózsalonból egy használt személyautót vásárolt 4725 pengőért. Március 7-én egy másik cégtől gyors teherautót vett 6500 pengőért. Később a teherautóhoz karosszériát vett egy budapesti karosszériagyárból 1700 pengőért. 1931 május 8-án 3200 pengő betétet helyezett el az egyik budapesti takarékpénztárnál Kovács József néven. A fennmaradó összeget bevásárlásokra, lakbérre, bútorra stb. költötte el.

Ezen adatok hitelt érdemlő megállapítása után járőr arra a meggyőződésre jutott, hogy az Ozurik által elköltött pénz a vámosgyörki lopásból származhatik, annyival is

* A neveket megváltoztattuk. (A Szerk.)

inkább, mert nevezett a lopást követő napon kezdte meg bevásárlásait. A vámosgyörki postazsákból 4 darab 1000, 41 darab 100, 168 darab 50, 200 darab 20, 300 darab 10 és 300 darab 5 pengős tűnt el. Ezzel szemben a járőr megállapítás tárgyává tette azt, hogy Ozurik vásárlásai alkalmával milyen címletekkel fizetett. Kiderült, hogy az autózsalonban: 3 darab 1000 pengőst, a Községi Takarékpénztárban pedig 1 darab 1000 pengőst adott ki, a gyors teherautó vásárlásánál pedig: 100, 50, 20 és 5 pengősökkel fizetett.

Midőn járőr már ezen adatok birtokában volt, akkor kikérdezte Ozurikot arra vonatkozólag, hogy honnan szerezte a pénzt vásárlásaihoz.

Ozurik előadása szerint Miskolcon lakó szüleitől kapott 12.000 pengőt és azt Oszkár nevű öccse vitte fel Pestre. A járőr megállapította, hogy ez valótlan, mert Ozurik szülei szegény emberek, akik még kisebb összeggel sem tudják fiaikat segíteni, továbbá a szülők és Oszkár ellentétes vallomást tettek, ami szintén gyanúsított előadásának valótlanságát bizonyította.

Ozurik József fentiek elétárása után azt adta elő, hogy a pénzt löversenyen és lemezdobással szerezte, de ezen állítását sem tudta beigazolni. A járőr most már alaposan gyanúsította, hogy Ozurik személyében sikerült a vámosgyörki postarablás tettesét kideríteni, ezért a fogházból kikérte és elvitte magával a helyszínre, Vámosgyörkre. Odaérkezve az azelőtt teljes egészséges Ozurik elmebajosnak tette magát úgy, hogy még orvosi beavatkozás mellett sem lehetett kikérdezni. Ezen eljárása még jobban megerősítette járőr gyanuját, de mivel kikérdezni nem lehetett, Ozurikot visszakísérte a Markó-utcai fogházba. Később a Markó-utcai fogház igazgatósága az alosztályt megkeresésére arról értesítette, hogy a járőr eltávozása után nem volt Ozuriknak semmi baja, ki lehet kérdezni.

A nyomozó járőr újból érte ment és Vámosgyörkre kísért, ahol nevezett annyit beismert, hogy a lopás idején a vonaton, jegy nélkül, a postakocsi fékfülkéjében utazott.

Előadta még, hogy mikor a vonat Vámosgyörkön tartózkodott, valaki kinyitotta a fékfülke ajtaját és bedobott egy csomagot azzal, hogy majd „megosztozunk”. A másik oldalról ugyanakkor egy ismeretlen azt mondta, hogy „menjen, mert jön a kalauz”. Erre ő kijött a fékfülkéből és a csomaggal egy III. osztályú kocsira szállt fel. A vonat indulása után a csomagot megnézte, abban 25.000 pengőt talált. A pénzt magához vette, a zsákot kidobta s elhatározta, hogy azonnal visszautazik Budapestre. Fűzesabonyban kiszállt és a következő vonattal visszautazott Budapestre.

A nyomozó járőr Ozurik beismerésével nem elégedett meg, mert az eddig megállapított adatok és körülmények szerint az eset így nem történhetett és nem is lett volna a bíróság előtt bizonyítható.

A járőr tudta Gólya János gyöngyösi soffőr vallomásából, hogy 1930 február 17-én éjjel Gyöngyösről autón Budapestre vitt egy ismeretlen egyént, ki útközben elbeszélte a soffőrnek, hogy ő is sokat motorozott. Mikor a bátyja katona volt Hajmáskéren, akkor Miskolcon szintén motorkerékpáron indult látogatására, de Gyöngyösön a motorral elesett és megütötte magát.

Ozurikot a járőr az eset felemlítése nélkül csupán arra kérdezte ki, hogy tud-e motort vezetni és hogy volt-e már motorja. Ozurik mit sem sejtve előadta, hogy tud motorkerékpárt vezetni, midőn bátyja katona volt Hajmáskéren, hozzá is motorkerékpárral akart utazni, de útközben

Gyöngyösön elesett és megütötte magát. Járőr nyomban elétárta a soffőr vallomását, mire Ozurik zavarba jött és a lopás elkövetését az alábbiak szerint ismerte be.

1930 február hó 17-én a 20 óra 41 perckor Hatvanból Vámosgyörkre befutó vonaton utazott Budapestre a postakocsi fékfülkéjében. Nagyon fázott, ezért a vonat vámosgyörki tartózkodása alatt át akart menni egy III.-ad osztályú kocsiba. Eközben látta, hogy a postások a postakocsiból a csomagokat ki- és berakják és egy már megrakott kézikocsi teljesen felügyelet nélkül áll. Elhatározta, hogy egy-két csomagot leemel a kocsiról. Odament a kocsihoz és ekkor látta, hogy azon zsákok is vannak. Kivette zsebéből körömollóját és a kézikocsi mellé húzódva az egyik felső postazsákot kivágta. A zsákból a belső pénzeszsákot magához vette és azzal felszállt egy III.-ad osztályú kocsiba, hol a zsákot az árnyékszékekben, a kagyló mellé rejtette. A vonat indulása után a zsákot felvágta, tartalmát kivette, a postazsákot pedig az árnyékszék nyitott ablakán kidobta. A vonatról Kálkápólnán leszállott, ott autót bérelt s azzal Gyöngyösre ment. Gyöngyösről egy másik autón Budapestre utazott s a Nefejejs-utcában szállt le. Innen gyalog a Garai-utcában levő lakására ment, ahol Kovács József név alatt már előzőleg is lakott. Ott azt mondta, hogy egy gazdag miskolci vendéglősnek a fia. A pénzt a már fentebb felsoroltakra költötte el.

A beismerés után Ozurik tanuk előtt megmutatta azt a helyet, ahol a cselekmény elkövetésekor a postakocsi állott és ahol a kézikocsi voltak. Elmondta, miként voltak a postazsákok a kézikocsira helyezve, hogyan volt a pénz csomagolva, milyen pénznemekből állott és hogy milyen nyugta volt a pénz mellé mellékelve.

Fentiek alapján járőr nevezettet az egri kir. ügyészségnek lopás büntette miatt feljelentette. Az egri kir. törvénytörvényesék Ozurikot jogerősen 5 évi szigorított dologházra ítélték.

A posta kárának egyrésze a lefoglalt autókkal megtérült.

*

A vámosgyörki örs eredeti nyomozása, melynél a debreceni nyomozóosztály egy járőre is segédkezett, teljesen sikertelen volt. A nyomozás két célja: a bűncselekmény elkövetési módjának és a tettes kilétének kipuhatolása. Ezek közül egyiket sem sikerült elérni. Némi eredményként csupán azt a megállapítást lehet elkönyvelni, hogy a kérdéses éjjelen egy ismeretlen tettes utazott bérautóval Gyöngyösről Budapestre. Egyébként a nyomozás teljesen helytelen irányba terelődött és ártatlan ember meggyanúsításához vezetett. Minden nyomozónál történnék hibák. Ezek beismerése nem szégyen, a hibákból sokszor többet lehet tanulni, mint az eredményekből. Vizsgáljuk meg, hogy ennél a nyomozásnál fordultak-e olyan hibák elő, melyekre az eredménytelenséget és melléfogást vissza lehet vezetni. Ennél a vizsgálódásnál két ilyen hiba látszik fennforogni. A legapróbb részletekig behatólag, alapos helyszíni ténymegállapításnak ugyanis feltétlenül tisztázni kellett volna azt a tényt, hogy a kézikocsi — bármily rövid időre is — de felügyelet nélkül maradt. Egyszerű kikérdezésekkel ilyesmit természetesen nem lehet szabatosan tisztázni. Erre való a kísérlet. A ki- és berakás mű-

KI TUDIA?

ERZSÉBET KIRÁLYNÉT Genfben, 1898 szept. 10-én gyilkolta meg Luccheni olasz anarchista.

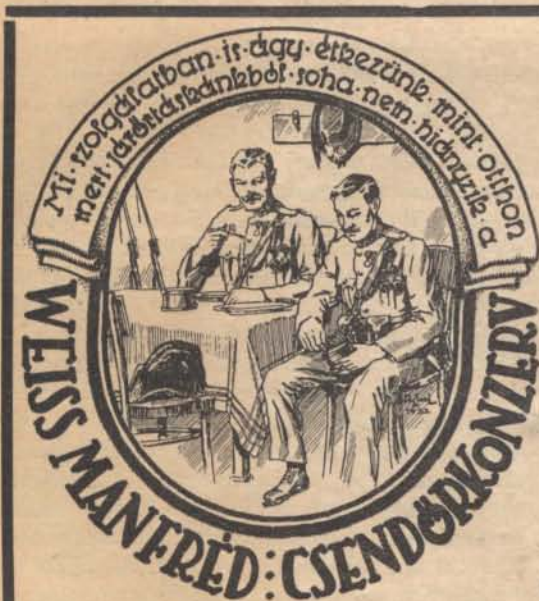
veletét a helyszínen az összes érdekelt személyek és a kocsi bevonásával rekonstruálni kellett volna. Ezen a helyen és ezzel az alkalommal kellett volna a kikérdezéseket eszközölni. A felügyelet nélkül való hagyás pillanata valószínűleg akkor következett be, midőn Létayék a gyöngyösi kézikocsit „pár lépésre előretolták, hogy helyet adjanak a jászapáti postát átvevő kézikocsinak”.

A második szembeötlő hibát abban látjuk, hogy a nyomozók nem vonták le következtetéseiket az üres postaszák feltalálási helyéből. Adács a vámosgyörk—miskolci vonalon fekszik. Ezzel szemben a meggyanusított postás a mozgópostakocsin, melyet nem hagyhatott el, Vámosgyörkről más vonalon — mely nem érinti Adácsot — Gyöngyösre utazott, hol azonnal őrizetbe is vették. Létay tehát a zsákot Adács közelében nem dobhatta el. Ebből a tényből megállapítható, hogy vagy nincs semmi köze a bűncselekményhez, vagy ha részes lenne, úgy cinkostársának kellett lenni, aki a zsákmánnyal Miskolc felé utazott. Ebből kiindulva, a nyomozást Miskolc felé ki kellett volna terjeszteni (Kálkápolda). Annak egybevetése, hogy a kézikocsi felügyelet nélkül maradt, és hogy Létay a zsákot nem dobhatta el a feltalálási helyén, Létay határozott meggyanusítását nem engedi meg. Az ő tettessége csak mint elképzelhető lehetőség, csupán mellékfeltevésként szerepelhetett volna.

A pótnyomozás ezzel szemben már alapos és leleményes munka volt. Tanulságos a régi, jólbevált fogás alkalmazása, midőn gyanusítottal kikérdezése alkalmával olyan dolgokat mondatunk el, melyről csak a tettes tudhat (beszélgetés a soffőrrel). Ennek eléletarása bírta a gyanusítottat jelen esetben is beismerésre.

Preszly Lóránd dr.: Az élet útján. Ez a címe dr. Preszly Lóránd alezredes művének, amelyben három évtized irodalmi munkásságának színe-javát kapjuk csokorba kötve. Nem regény, nem novellagyűjtemény, nem értekezlet-sorozat, nem tartozik tehát a könyveknek általában ismert egyik csoportjához sem. Az olvasó elmerül az egyik közleményben s amikor a következőre fordítja a lapot, más hangulat, más gondolatvilág, téma várja. Ez a fordulatossága szokatlan, de éppen ezért kellemes érdekessége a könyvnek és biztos kalauza az olvasónak ahhoz, hogy a könyvön friss érdeklődéssel tudjon végighaladni anélkül, hogy a mesterséges érdeklődés-keltésnek nyoma is volna benne. A belső értéket bizonyítja és dícséri viszont az, hogy ilyen különös változatosság mellett is — egységes a mű. Mert a mondanivalója, minden írásának lényege, alapja elejétől végig ugyanaz: egy mélyen gondolkozó, nemcsak szépre törekvő és tanító ember szavai azokhoz, akikben szintén megvan a hajlandóság a jóra, szépre, nemcsak. Mondanivalójának kerete, anyaga kimeríthetetlen: a világháborút, az egész földkerekség átformálódását, or-

A Csendőrségi Lapok előző számában közzétett csendőrkonzerv akciónkra számos megrendelés érkezett be, s mert minden tekintetben kifogástalan akarunk nyújtani a m. kir. csendőrség tagjainak, ezért kérjük a tekintetes parancsnokságokat és az egyes csendőr urakat, akik gyárunktól konzervet rendeltek, hogy azokra vonatkozó véleményüket néhány sorban velünk közölni szíveskedjenek.

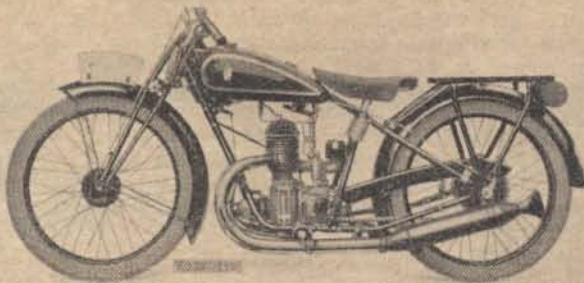
WEISS MANFRED ELSŐ MAGYAR KONZERVGYÁR BUDAPEST, IX., MÁRIÁSSY-U. 1.

A csendőrkonzervek árai:

	1/2 kg. doboz	1/2 kg. doboz		1/2 kg. doboz	1/2 kg. doboz
Töltött paprika, 2 drb sertéshústöltelék paradicsom-mártásban	—	0.80	Füstölt sertéskaraj káposztával		
Marhagulyás	0.72	1.10	Sertéspörkölt burgonyával és zöldpaprikával		
Vágott hús (Hachée) sertés- és marhahúsból	0.84	—	Székelygulyás sertéshúsból		
Töltétkáposzta, 2 drb sertéshústöltelék, debrecenivel	0.72	1.12	Borjúpörkölt, burgonya nélkül, csak színhús		
Borjúbecsinált	0.84	1.30	Párolt hizott marhaszegy, paradicsomos káposztával		
Sertéskaraj babfözelékkel	0.84	1.30	Bácskai lecső, zsírban	1/1 kg-os 1.02	— 0.56

Kérjük a megrendelésnél feltüntetni, hogy az árut utánvétellel vagy nyitva óhajtja-e?

szágunk megcsonkítását magában tömörítő olyan három évtized, amilyen nem sok nemzedék íróinak jutott irodalmi forrásul. A szerző szerényen azt mondja bevezetésében, hogy igénytelen alkotások, egyszerű írások sorakoznak a könyvében. Mi nem osztjuk ezt az önbírálatát, mert minden sorában megtaláljuk, novelláiban és tanulmányaiban egyaránt, az írások igazi értékét és létjogosultságát: a gondolatot, világos, tiszta, meggyőző és őszinte szavakba öntve. Igaz a könyv címe is, mert a mű az egyszer elolvasott s aztán örökre letett regényeknél többre hivatott: az élet útján sokszor, hármikor elővehetjük s mindig megtaláljuk benne az önmagunk életének a tükrét és vezérfonalát, mert az emberi élet útja a lényegben mindannyiunknál azonos. Ennél a vezetőképességnél többet, szebbet és értékesebbet könyvtől nem is várhatunk. Megragadjuk az alkalmat, hogy a szerző 30 éves irodalmi működéséhez is szerencsét kívánjunk. Amikor az első alkotása egyik vidéki lapunkban az olvasóközönséggel találkozott, akkor a szerző még csak 18 éves volt. Ebben a korban csak hivatott írók kezébe kényszeríti valami belső hang a tollat s ez a belső kényszer űzi, viszi őket az évtizedek során át a nehéz, göröngyös úton: a hivatott írók útján végig, amelyről letérni nem is tudnak többé soha, míg élnek. *Dr. Preszly* alezredes ennél a három évtizedes szép határkőnél azzal a nyugodt öntudattal és jutalmat adó érzéssel pihenhet meg, hogy tolla maradandó értékű munkát végzett. S egy vérbeli író többet ennél nem is kívánhat magának. — A fentebb ismertetett műve a Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Részvénytársaság kiadásában jelent meg Szegeden, finom, ízléses kivitelben. Tanulmányok, novellák, széljegyzetek és beszédek sorakoznak benne. Ára fűzve 4 P, szép vászonkötésben 5 P s megrendelhető a kiadónál részletfizetésre is.

A Puch 250-es motorkerékpár

ismét bebizonyította, hogy legjobb, legmegbízhatóbb túragép, amelyet a csendőrök elhanyagolt utakon is a legnagyobb megelégedésre, kifogástalanul használhatnak.

Puch 250-es motorkerékpár győzött az 1932. februári nagy téli megbízhatósági versenyen is.

PUCH művek magy. ker. rt.
Bpest, VI, Lehel-u. 25

Előfizetőinkhez. Azon előfizetőinknek, akiknek előfizetése f. hó végével lejárt, mai számunkhoz csekklapot mellékelünk. Kérjük az előfizetéseket idejében megújítani, hogy a lap küldésében fennakadás ne legyen. *Előfizetést — elszámolási okokból — csak a folyó év végéig terjedő időre fogadunk el.*

Emléktábla a háborúban együtt harcoló magyar és bolgár katonáknak. A magyar-bolgár bizottság legutóbbi ülésén elhatározta, hogy azoknak a bolgár katonáknak emlékét, akik a magyar csapatokkal együtt harcolva haltak hősi halált és magyar földben vannak eltemetve, márványtáblát állít, amelyet a most felépült budapesti bolgár templom falába illesztenek. Hasonló mozgalmat indítanak Bulgáriában is, hogy megörökítsék a bolgár határ és Macedónia védelmében hősi halált halt magyar katonák emlékét is.

A hősi halott orvosok emlékkönyve. A világháborúban hősi halált halt orvosok emlékbizottsága *dr. Ajkay Zoltán* vezértörzsorvos elnökleite alatt tartott ülésén foglalkozott a hősi halált halt orvosok emlékművére indított gyűjtés eredményével. A kegyeletes célra befolyt összeg még nem elégséges arra, hogy ebből méltó emlékművet állítsanak fel, ezért a bizottság újabb felhívással fordul az orvostársadalomhoz és ugyanakkor az egész magyar társadalmat is adakozásra kéri fel. Ily módon reméli a bizottság, hogy a szükséges összeg mielőbb rendelkezésre áll és a társadalom méltó módon róhatja le kegyeletét azokkal a magyar orvosokkal szemben, akik a világháborúban hazájukért és embertársaikért életüket feláldozták. — Az adományok az Orvostársaság fenti bizottságához (Városház-utca 14. alá) küldendők.

Dicséretetek. A *m. kir. Betűgyűminiszter Úr dicséző okirattal látta el:* a székesfehérvári II. kerület állományából: *Poschner Ferenc* alhadnagyot és *Tóth Kálmán* tiszthelyettes hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, valamint alárendeltjei vezetése, nevelése és fegyelmezése körül kifejtett igen eredményes teljesítményeiért; *Varga Ferenc* V. gazdasági tiszthelyettes irodai segédmunkáiban minőségben hosszabb időn át példás szorgalommal és odaadással teljesített igen eredményes tevékenységéért. A pécsi IV. kerület állományából: *Nagy Károly* I., *Buncsi József* alhadnagyokat és *Miklós György* tiszthelyettes hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, valamint alárendeltjeik vezetése, nevelése és fegyelmezése körül kifejtett igen eredményes teljesítményeikért.

A *m. kir. csendőrség felügyelője dicséző okirattal látta el:* a pécsi IV. kerület állományából: *Szima Miklós* tiszthelyettes, mert mint balatonberényi őrsparancsnok, a Balaton mentén elharapódzott orvhalászat tetteit a besűgőhálózat tervszerű kiépítésével, lankadatlan buzgósággal, a szolgálat célirányos és helyes kezelésével leleplezte, ezáltal az orvhalászat üzelmeinek véget vetett; *Erdélyi József* I. tiszthelyettes, mert mint balatonföldvári őrsparancsnok, a Balaton mentén elharapódzott orvhalászat tetteit a besűgőhálózat tervszerű kiépítésével lankadatlan buzgósággal, a szolgálat célirányos és helyes kezelésével leleplezte, kimagasló eredménnyel üldözte és üldöztette s ezáltal az orvhalászat üzelmeinek véget vetett; *Szabó Gyula* I. tiszthelyettes, mert mint őrsparancsnok, az őrskörletéhez újonnan átesatolt területen 13 évvel ezelőtt elkövetett, de kiderítellenül maradt szándékos emberölés bűntettét az átlagot meghaladó buzgósággal, szakértelemmel párosult körültekintéssel, továbbá fáradságot nem ismerő, saját kezdeményezéséből bevezetett hosszas nyomozással kiderítette s a tettet a beszerzett bizonyítékokkal együtt az igazságszolgáltatás kezére juttatta.

Csendőrség és honvédség

számára szükséges

könyvek és térképek
kaphatók

GRILL -féle könyvkereskedésben,
BUDAPEST, V. KERÜLET, DOROTTYA-UTCA 2.

A székesfehérvári II. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: *Hegyi Mihály* tiszthelyettest, a balatonkenesei örskörletben elharapódzott orvhalászatnak fáradtságot nem ismerő, leleményes nyomozással történt kiderítése körül kifejtett eredményes tevékenységéért; *Gombás József, Bosy Albert, Kovács Gábor, Németh Sándor, Horváth József V., Karika Kálmán, Bándi Péter, Springenszeisz Pál* tiszthelyettest, *Kiss Imre, Godor István, Torma Sándor* és *Bartha Sámuel* törzsrőmestert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén nagy szorgalommal kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes irányú nevelése és befolyásolásáért; *Fekete István, Császár Antal, Molnár János, Csizmadia Gábor, Bakai József, Kozicz Kálmán, Takács Pál, Heicz János, Fekete Bertalan* és *Bálint Mihály* törzsrőmestert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Kocsis Ferenc* tiszthelyettest a Magyar Tőgazdasági Rt. bieskei haltenyészeté kárára 1931. év november és december havában folytatólagosan elkövetett hallopások tettéseinek és orgazdájának az átlagon felül emelkedő nagy szaktudással és igen nagy szorgalommal történt kiderítéséért; *Marónyi Márton* tiszthelyettest hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági, valamint a közlekedérendészeti szolgálat terén nagy szorgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Jakab Imre* tiszthelyettest hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, valamint irodai segédmunkási minőségben lankadatlan szorgalommal és kiváló buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Pozsonyi Gábor, Szakály Imre* és *Komáromy Lajos* g. tiszthelyettest hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt irodai alkalmazásban a gazdászati és számviteli teendők ágazataiban nagy szorgalommal kifejtett, igen buzgó és eredményes tevékenységéért.

Nyilvánosan megdicsérte: Gyárfás András tiszthelyettest hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, valamint irodai segédmunkási minőségben lankadatlan szorgalommal kifejtett, igen eredményes tevékenységéért; *Fehér Nándor* fegyverszaki főmestert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a fegyvermesteri teendők ellátása terén lankadatlan szorgalommal kifejtett, igen

eredményes tevékenységéért; *Horváth-Kalmár Lajos, Horváth Ernő* és *Göndöcs Ferenc* tiszthelyettest, *Balázs József, Zsédely István, Németh Vilmos, Körn István, Vankó Mihály, Vajda Kálmán, Somogyi Imre, Márkus Ferenc, Kili Kálmán, Kovács Ferenc I., Botló Vince, Valler István, Izsáki József* és *Kiss Lajos III.* törzsrőmestert, *Fekete József II., Barada József, Poós József, Takács János V., Illés István, Horváth Nándor, Gulyás Sándor I., Nemes József, Tölgyesi István, Bodó Imre, Csidei Sándor, Szabó József IV., Kelemen János, Bognár István, Süveg József* és *Finta Imre* őrmestert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért.

A pécsi IV. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: *Scheer Béla* tiszthelyettest, mert több pécsi, kaposvári és dombóvári lakos sérelmére sorozatosan elkövetett betöréses lopások tettesét 10 napon át lankadatlan buzgalommal, szakértelemmel és leleményességgel folytatott igen fárasztó nyomozás során egy idegen állambeli katonaszökevény személyében kiderítette, elfogta és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta; *Magyar Sándor* törzsrőmestert, mert Tengőd községben legutóbb elterjedt méhmagzatelhajtási esetekben fáradságot nem ismerő buzgalommal párosult kitartással, leleményességgel és körültekintéssel folytatott nyomozás során 23 esetet derített ki és a tetteseket az igazságszolgáltatás kezébe juttatta; *Szár István* törzsrőmestert, mert egy betöréses lopási esetet 178 órán át igen nagy szakértelemmel, körültekintéssel és ernyedetlen kitartással párosult igen fárasztó nyomozás során kiderített, az összes bűnjeleket biztosította és a tettest 10 orgazdával együtt az igazságszolgáltatás kezébe juttatta. — *Nyilvánosan megdicsérte: Hunyadi István* törzsrőmestert és *Molnár Pál* őrmestert, mert Tengőd községben legutóbb előfordult 23 méhmagzatelhajtási eset tettesei nek kiderítésénél járőrvezetőjét igen nagy buzgalommal fáradságot nem ismerő kitartással és eredményesen támogatta; *vitéz Hajpál János* és *Csapó József* törzsrőmestert, mert több pécsi, kaposvári és dombóvári lakos sérelmére sorozatosan elkövetett betöréses lopások tettéseinek egy idegen állambeli katonaszökevény személyében történt kiderítésénél és elfogásánál járőrvezetőjét, 10 napon át folytatott igen fárasztó nyomozás során nagy odaadással, lankadatlan szorgalommal, kiváló tevékenységgel és eredményesen támogatta; *Nagy Gy. Ferenc* őrmestert, mert egy betöréses lopási eset tettesének és orgazdájának kiderítésénél, valamint a bűnjelek biztosításánál 178 órán át folytatott igen fárasztó nyomozás során járőrvezetőjét teljes odaadással, igen nagy szorgalommal és kitartással hathatósan támogatta; *Kundinger Károly* törzsrőmestert és *Kampf Antal* őrmestert, mert Somogy, Tolna, Baranya és Veszprém vármegyék területén közhivatalokban és magánlakásokban sorozatosan elkövetett 17 rendbeli betöréses lopás tettéseinek kiderítésénél és elfogásánál járőrvezetőjüket több napon át tartó igen fárasztó nyomozás során lankadatlan buzgalommal, fáradságot nem ismerő, kitartó szorgalommal és kiváló odaadással hathatósan támogatták.

A csendőrség legrégebb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

Kedvező fizetési feltételek!

TRIBON

**RUHÁZATI RT.
BUDAPEST,
VIII. KER., ÜLLŐI-ÚT 14.
TELEFON: J. 392-85 ÉS J. 312-97.**

Egyenruhaszövetek, bélésaruk, női és férfi fehérneműek, selyem-, kötött- és szövöttaruk, kesztyű, harisnya, paplan.

Külön cipőosztály!
Előleg nincs!

AZ ÖSSZES ELŐÍRÁS SZERINTI EGYENRUHASZÖVETEK

Társasági zubbony- és dolmány-szövetek, úgyszintén mindenfajta polgári ruhaszövetek. Csendőrtisztek és altisztek részére kedvezményes fizetési feltételek mellett kaphatók a

KRASZNER LAJOS CÉGNÉL
BUDAPEST, V. KERÜLET, DEÁK FERENC-TÉR 2. SZ.

Tisztikaszinói hírek. A tisztikaszinóban a hétfői napokon mozielőadásokat csak az esetben tartanak, ha az ünnepnapra esik. Új helyárok: napijegy személyenként 60 fillér. Csillagos napokon 80 fillér. Bérlet-utalvánnyal minden előadásra, tehát csillagos napokon is 40 fillér. — **Új családi igazolványok kiadása:** A tisztikaszinói tagok családtagjai részére kiadott, sávval ellátott családi igazolványok március hó 31-ével érvényüket veszítik. Az új családi igazolványok rózsaszínűek és a Kaszinó teremórétől díjtalanul igényelhetők „Nyilatkozat” kitöltése alapján. Bővebben a március havi Kaszinó Lapban.

Hadsereg-síbajnoki versenyek 1931–32. év telén Mátraházán. A hadsereg-síbajnoki versenyek 1932. évi március 2., 3. és 4-én zajlottak le Mátraházán. A versenyzőket vitéz *Gömöbös Gyula* honvédelmi miniszter, Nagyszombathy Miksa tdk., Kertész Jenő esendőrezredes, a VII. esendőrkerületi parancsnok helyettese, dr. Puky Árpád, Gyöngyös város polgármestere és még sok más előkelőség nézte végig.

A járóverseny március hó 2-án tartott meg, melyre a esendőrség részéről nevezés nem volt.

Március 3-án jó hóviszonyok mellett bonyolították le a 3 km-es lesiklóversenyt, mely a sísport ügyességi és jártassági próbáját jelenti. E versenyszámban 27 tiszt és 41 legényeségi állományú egyén nevezett be. A esendőrség részéről *Plávénzky Ferenc* százados és vitéz *Csoór Dezső* g. szds indultak. A start a Kékes csúcsán, 1014 m. magasban volt, a cél pedig a mátraházai turista szállónál.

A helyezéskben *Plávénzky* százados 6. és vitéz *Csoór* g. százados 14-ik lett.

Március 4-én volt a futóverseny, melyet az előző napok napsütéses időjárása folytán rosszabb hóviszonyok miatt az eredetileg tervezett 18 km helyett 14 km-re kellett csökkenteni. A tiszték 2 kategóriában versenyeztek: a 30 éven aluliak, hol a esendőrség részéről benevezés nem történt és a 30 éven felüliek. Ez utóbbiban indult *Plávénzky* százados, ki 1 óra 10 perccel a legjobb időt futotta, de mivel pályát tévesztett, diszkvalifikáltak. Esendőrlégénység ebben a versenyben nem vett részt.

Csendőrségi Közlöny 5. szám. Személyes ügyek. Kormányzói elhatározás. *A Kormányzó Úr Ó Főméltósága Nagy Mihály* budapesti I. kerület állományába tartozó törzsermesternek és *Darucz István* budapesti I. kerület állományába tartozó őrmesternek több éven keresztül különleges szolgálatban teljesített felelősségteljes és kiváló szolgálataiért a

„magyar bronz érdeméremet a zöld szalagon” adományozni méltóztatott. — **Miniszeri rendeletek.** Áthelyeztettek: Vadászülési *Móritz László* őrnagy, a szombathelyi III. kerület osztályparancsnoka Zalaegerszegen, állása alóli felmentése és a budapesti I. kerületnél létszám felett való vezetése mellett a budapesti I. kerülethez Budapestre. *Balogh Béla* őrnagy, a pécsi IV. kerület szárnyparancsnoka Pakson, osztályparancsnoki minőségben a szombathelyi III. kerületben Zalaegerszegen. — Kineveztetett: *Perényi Géza* százados, a pécsi IV. kerület ideiglenes szárnyparancsnokhelyettese Pakson, ugyanezen szárny parancsnokává Pakson. — Tartósan vezényeltetett: *Vitéz Bódy Vilmos* gazdasági százados, a székesfehérvári II. ker. győri osztály gazdasági hivatalának főnöke, előadótiszt minőségben a belügyminisztérium VI/b. osztályába, Budapestre. — Áthelyeztettek: *Benyovszky István* gazdasági százados, a szombathelyi III. kerület soproni osztály gazdasági hivatalának főnöke, hasonló minőségben a székesfehérvári II. kerület győri osztályparancsnokság gazdasági hivatalához, Győrbe és *Hajdinák Kálmán* gazdasági százados, a belügyminisztérium VI/b. osztályának előadótisztje, főnöki minőségben a szombathelyi III. kerület soproni osztályparancsnokság gazdasági hivatalához Sopronba. — Beosztott: *Polónyi Andor* gazdasági százados, a budapesti I. kerületi parancsnokság törzsgazdasági hivatalának előadótisztje hasonló minőségben a belügyminisztérium VI/b. osztályába Budapestben. Végleges nyugállományba helyeztettek: *Nagy Sándor* budapesti I. kerületbeli tiszthelyettes és *Ivánkevics Béla* budapesti I. kerületbeli gazdasági tiszthelyettes. — Az ideiglenes nyugállományba helyeztettek: *Kiss József* szombathelyi III., *Nagy Lajos* szegedi V. és *Szőcs Sándor* szombathelyi III. kerületbeli tiszthelyettesek. — A belügyminiszter *Móricz Sándor* törzsermester család névét „Bérezes”-re, *Stokker József* esendőr család névét „Székely”-re, *Vajkó Lajos* őrmester család névét „Vadász”-ra, *Harascsák István* esendőr család névét „Halász”-ra, *Mosolics Sándor* őrmester család névét „Magyar”-ra, *Smairola Márton* esendőr család névét „Simon”-ra, *Plézer János* próbacsendőr család névét „Palotás”-ra, *Smauzer Pál* próbacsendőr család névét „Sebestyén”-re, *Mozsolicz Lajos* őrmester család névét „Magyar”-ra, *Szitár László* őrmester család névét „Sólyom”-ra, *Kail Sebestyén* törzsermester család névét „Kóta” névre, *Lipták János* esendőr család névét „Lantos”-ra, *Szilvka József* esendőr család névét „Szabados”-ra, *Viznyiczki György* tiszthelyettes család névét „Végső”-re, *Goják Benedek* törzsermester család névét „Földes”-re, *Durst Mihály* esendőr család névét „Dicső”-re, *Sikora Mihály* törzsermester család névét „Szi-

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb
 strapára, méterje — — — — 15.— P
 Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — 17.— „
Khaki kangarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — 18.— „
 Ugyanaz extra finomban — — — — 22.— 25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus
 kivitelen van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60 „

a 41 év óta fennálló és a esendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
 Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelle.
 Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes
 szakképzett vezetésem mellett működik.

Fotografálók!

MEGJELENT AZ ÚJ ÁRJEGYZÉK!

Kérje ingyen és bérmentve

HATSCHEK ÉS FARKAS, IV., Károly király-út 28. — VI., Andrassy-út 31.

vös"-ra, *Lettner Gyula* törzsör. családi nevét „Lóránt"-ra, *Zósilka József* őrmester családi nevét „Palotás"-ra, *Schneider Sándor* őrmester családi nevét „Szabolcska" névre, *Gátea Lőrinc* törzsőrmester családi nevét „Erdélyi"-re, *Pribelszki István* próbacsendőr családi nevét „Császár" névre, *Janovák György* próbacsendőr családi nevét „Ötvös"-re, *Juracsik Sándor* próbacsendőr családi nevét „Józsa" névre, *Keller Péter* gazdasági tiszthelyettes családi nevét „Szanádfalvi"-ra és *Keller József* tiszthelyettes családi nevét „Kemény"-re változtatta át. — Puhatólás: Az a kerület, amelynek *Utky Sándor Antal* állományában van, nevezett beosztását a belügyminiszterium VI/c. osztálynak folyó évi március 15-éig jelentse. — *Szabályrendeletek*: A „Hadirokkant-jelvény" alapszabályai. A „Hadirokkant-jelvény" alapszabályaihoz végrehajtási határozványok a tényleges szolgálatban álló és a hivatásos állományból származó csendőregyének részére. — Lakihegyen 8 főből álló különtmény állott fel. — Gazdasági átalányok újabb szabályozása. — Előjegyzések és nyomtatványok beszerzése. — Csendőrségi Lapok bekötetése. — Gazdasági átalányokra vonatkozó rendelkezés módosítása. — „Cs-6." jelzésű „Különléges határozványok a m. kir. lovascsendőrök számára" című szolgálati könyv helyesbitése. — „Mussolini ohne Mythos - Vom Rebellen zum despoten" és „Das Goldene Zeitalter" című sajtótermékek terjesztésének tiltása. — Idegen államfőket és idegen uralkodók családtagjait megillető tiszteletadások alakjainak végrehajtásának szabályozása. — Templomok, fészületek, stb. előtt vallási érzelmek és tisztelet kifejezése. — Altsztek üzleti összeköttetései kereskedelmi vállalatoknál. — Külföldi rendjelek elfogadására és viselésére vonatkozó kérelmek helyesbíthetősége.

A MEFHOSz Utazási Irodája, amely a múlt évben a Párisi Magyar Diákegyesület utazásait rendezte, idén husvétkor is rendez rendkívül kedvezményes tanulmányutakat. A kéthetes párisi tanulmányút, amely március 20-án kezdődik, diákoknak 260 P, kísérőknek 315 P. A kéthetes olaszországi út, amely március 19-én kezdődik, 400 P. A kéthetes konstantinápolyi út ugyancsak 19-én kezdődik és 440 P-be kerül. Jelentkezni lehet: MEFHOSz Utazási Iroda, IX., Ferenc-körút 38. sz. Telefon: Aut. 872-74.

Örsparancsnokká kinevezettek: a pécsi IV. kerületben: *Török József* II. és *Tóth Ferenc* III. tiszthelyettesek; a debreceni VI. kerületben: *Kulcsár Imre* és *Pásti Lajos* tiszthelyettesek.

Előléptek: a budapesti I. kerületben törzsőrmesterré: *Kerekes Miklós* és *Kovács István* II. őrmesterek; őrmesterré: *Prohászka Gyula*, *Kiss Ferenc* és *Pető Imre* csendőrök. — A pécsi IV. kerületben törzsőrmesterré: *Németh Sándor* II. *Máté György*, *Pillpár József*, *Csapó Albert*, *Csizmok Imre*, *Németh János* VII. *Varga János* VII., *Topánka István*, *Ágoston Pál* és *Tóth Sándor* IV. őrmesterek; őrmesterré: *Lukács Pál* és *Kompa Béla* csendőrök.

Házasságot kötött: a budapesti I. kerületben: *Fleischer József* tiszthelyettes *Sipos Mária*val Budapesten.

Véglegesítve lett: a budapesti I. kerületben: *Németh Károly* próbacsendőr.

Lakatos Lajos I. csendőrt (esetleg őrmestert) keresi *Somogyi Imre* törzsőrmester (Csesznek). Ha leszerelt, ismerősei adjanak róla értesítést.

Kántor János csendőrt keresi *Takács János* csendőr (Apátfalva).

Olvassa el, melőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utányomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papirnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlannal kézírással nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírással hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevelettel csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda Igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) sziveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdésző teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Nevtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld nekünk, kísérelje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jelégét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelyét alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon" rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másról nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15-18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám."

Osztópkaság. A Szut. 228. pontját alkalmazni kell a vétségeknek fegyelmi úton való elintézése esetében is. Sőt olyan fegyelmi ügynél, amelynek voltaképpen vétség az alapja, amikor tehát a sérelem súlyosabb, mint az önmagában kihágással minősülő esetben, fokozottabban fennáll a sértettség (panaszosnak) az a joga, hogy az érdemleges elintézés tényéről és a felfolyamodás lehetőségéről értesülést nyerjen. Többet azonban az ilyen esetekben sem kell tenni, mint amennyit a Szut. említett pontja előír, a sértettel (panaszt tevővel) tehát ilyenkor is csak azt kell közölni, hogy a feljelentés ér-

BÚTOR leghosszabb részletre

legolcsóbban, legnagyobb választékban **NEMZETI BÚTORHÁZNÁL**
Dohány-utca 39. és 46. szám (Klauszál-ca sarok)

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Ha írógépet vásárol, javított, vagy cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 12. szám.

demleges elintézést nyert s hogy a panasznak ilyen elintézése ellen felfolyamodási joga van. A felfolyamodást az illetékes parancsnokhoz kell előterjeszteni, aki az ügyész bevonásával dönt afőlről, hogy a fegyelmi elintézés helybenhagyja, megváltoztatja, vagy esetleg bünvádi ügyre tereli-e az ügyet. Az illetékes parancsnok döntéséről az érdekelt szintén értesítést kap s ez ellen is van felfolyamodási joga, amely ilyen esetben szintén a legfelsőbb honvédtörvényszékhez kerül végleges eldöntésre.

Bana. A folyó évi 18. sz. Budapesti Közlönyben közzétett 450/M. E. 1932. sz. kormányrendelet a bírói úton érvényesíthető kamat legmagasabb mértékét a tőkének évi 11%-ában állapította meg. Ebben a kezelési költségeknek is benne kell lenniük; amelyik pénzintézet tehát kezelési költségek címén a 11% kamaton felül költségeket számít, feljelenthető. 2. Köszegen, Pécsen és Sopronban van reáliskola. A felvételi feltételek április végéig megjelennek a Honvédségi és a Budapesti Közlönyökben, kísérvé figyelemmel. Nincs értelme, hogy egy-egy részletkérdésre felvilágosítást adjunk, mert annak, aki ezekben az iskolákba pályázik, a feltételeket tartalmazó rendeletet amúgyis részletesen kell áttanulmányoznia. Anynyit előre is mondhatunk, hogy kárba vesztett fáradság ezzel a tervvel foglalkoznia.

Tudomány. A saját termésű borok korlátolt kimérésére vonatkozó szabályokat az 1921. évi IV. t.-c. 4. §-a és a 7. § 6. pontja szabályozza. Enyhítést tartalmaz a bortermelők javára a 16.152. P. M. 1926. sz. rendelet. A legközelebbi pénzügyi szakasznál alkalomadtán tanulmányozhatja a kérdést s ott egyébként is megkap minden felvilágosítást részletesen.

Halmi. 1. Nem tudjuk, még nincs eldöntve. 2. Sem az aranyozott, sem az ezüstözött kardbojtot nem érdemes újra aranyoztatni, illetve ezüstöztetni, ha a bojt nem tiszta fémből készült (láncbojt). Az ezüstözés kb. 3 pengőbe kerül, ha ehhez a postaköltségeket hozzáadja, megvan egy új kardbojt ára. De azért sem érdemes, mert az újból ezüstözés gyorsan lekopik s az elhasználódás színe megint kiüt. 3. A volt cs. és kir. 43. gy.-e. irattára Szegeden, a volt cs. és kir. 85. gy.-e. irattára Miskolcon van, a polgármesteri hivatalokban. 4. Az első ismeretlen, a 43-asoknál nem szolgált. Udvardy Lajos volt tart. hadnagy címe: Budapest VII., Nefeletts-u. 15. sz.

Dráva. A Szut. 558. pont harmadik bekezdése intézkedik, hogy a fogolyörzést teljesítő csendőrököt milyen időközönként kell váltani, a negyedik bekezdés szintén a felváltás kérdését tárgyalja s kimondja, hogy az örködést nem teljesítők aludhatnak, mindezekben a rendelkezésekben tehát a pihenés kérdése is szabályozást nyert. A Szut. 287. pontjában szabályozott pihenők a fogolyörzésre nem vonatkoztathatók, de hogyan is gondolja, hogy a felváltás mellett — ami pihenőt jelent — még külön pihenőt is felszámítsanak?

Kitüntetések igazolása. Legénységi kitüntetések igazolását célzó „Nyilatkozatokat” volt tisztai előjárók (tartalékosok, népfelkelők) csak úgy állítsanak ki, ha az adományozás tényét igazoló hivatalos okmányt (eligazítás, napiparancs) eredetiben vagy másolatban csatolni tudják. A csak emlékezet alapján kiállított nyilatkozatokkal felszerelt kérvényeket előterjeszteni sem lehet (6815/10—1932. sz. H. M. rendelet, megjelent az 5/1932. sz. Honvédségi Közlönyben).

Csillag. Amíg a honvédelmi minisztérium az igényjogsultsági igazolvánnyal kérhető állások jegyzékét össze nem állítja, ilyen kérdésre nem adhatunk felvilágosítást. Sok

állami és magánintézménnyel folynak tárgyalások, a jegyzék tehát ennek az évnél a vége előtt aligha készül el. Legjobb, ha addig is az érdekeltek a hivatalos lapok hírdetéseit kísérő figyelemmel és a nekik kilátást nyújtó elhelyezkedési lehetőségeknek személyesen járnak utána, mindig annál az intézménnyel, amelyik az állást hirdette.

Tunisz. Többek között az egyik aktív alispánnak is ilyen ipszilonos neve van, de használják a nevet más családok is. Okmányok nélkül tehát nem tudjuk megállapítani, hogy ön ezek közül való-e, vagy sem. Ha a születési anyakönyvi kivonatában a neve ipszilonos, ha továbbá az egész családjának az okmányai szintén ipszilonos névre szólnak, akkor kérje kihallgatáson, hogy az anyakönyvi lapjában nézzenek utána a dolognak s önnel azt a nevet használtassák, amelyik az anyakönyvi adatok szerint megilleti. A kihallgatáson azt is adja elő, hogy ki, mikor és milyen indoklással tiltotta meg az ipszilón használatát.

D. I. Cs., Pomáz. Szerezze be az írásbeli igazolást arra nézve, hogy a csendőrséghez való áthelyezését hol, kitől, mikor kérte, mikor és milyen okból szabadságolták, mikor, hol és kinél jelentkezett felvételre a csendőrségnél. Mindezeket az akkori előjegyzésekből meg lehet állapítani s aztán ezeket az igazolványokat tegye el, hogy nyugdíjaztatása után kiegészítő úton azok alapján a katonai szolgálati idő beszámítását kérhesse. A megszakítás egy évnél is több, komoly kilátás tehát alig lehet eredményre, de a különleges körülményekre hivatkozva mégis megpróbálhatja majd.

190.123. Az 1926. évi 17. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 213.855/VI. c. 1926. sz. B. M. körrendelet kimondja, hogy az I. csoportba sorolt tiszthelyettesek és g-tiszthelyettesek a száztalékos nősülési korlátozás alá nem tartoznak. Beadhatja tehát a nősülési kérvényét ezen az alapon. Hogy pontosan mennyi idő alatt intézik el a kérvényét, azt nem tudhatjuk, de mint korlátozás alá nem tartozó ügy, rövidesen — 3—4 hét alatt — elintézését nyer.

Tarna-völgye. 1. Olvassa el mai számunkban „190.123” jelűre küldött üzenetünket. Az I. csoportba sorolt tiszthelyettesekre nem vonatkozik a múltévi augusztus 12-én kelt 223.948/VI. c. 1931. sz. B. M. körrendelet ama megszorítása, hogy 30 éven alul nősülési kérvényt beadni nem lehet, az említett tiszthelyettesek tehát életkorra való tekintet nélkül beadhatják a nősülési kérvényüket, bár ilyen korban aligha akad közöttük valaki. Ha az illető kinevezett őrsparancsnok, akkor valószínűleg az I. csoportba sorol már. 2. Bizonyos okokból ez a kérdés nincs általánosságban rendezve, olyan jegyet kell váltani, amelyet a vasút ad. Önnel mindegy, mert a kincstár mindenképpen visszatéríti a kifizetett utazási költséget.

Tél, Mindkettő ismeretlen.

S. P. törm., Cinkota. Budapest V., Nádor-utca 11.

Ne fizessen lakbért!

Családi otthon, saját házat építhet kamatmentes kölcsönnel. Kisebbségi tőkével rövidesen saját házában lakhat. Belizetett tőke garanciával. Díjtalan felvilágosítással szolgál.

„SAJÁT OTTHON” Építő Takarékszövetkezet, Budapest, VI, Vilmos császár-út 45

37 év óta a világot uraló eredeti angol
THE CHAMPION

kerékpárokat

havi 20 P részletre. — Sajátkészítményű

LÁNG-kerékpárok 192 P-ért. — Havi 16

pengő részletre, teljes felszereléssel, karbidámpával. **Kerékpáralkatrészeket** a világon létező összes kerékpárhoz nagyban árban, 30% árlésállítással. Külső gumí 5.80, belső gumí 1.80, pedál párja 3, lánc 3.20 pengő.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és guminagykereskedés Kelet-Európa legnagyobb, legrégebbi és legmegbízhatóbb kerékpár-raktára. — Budapest, VIII., József-körút 41. — Alapítva 1869 — Árjegyzék 1000 képpel ingyen!

Tyúkszemek

Este a láb 15—20 percig áztatandó **Szent Rókus lábsós** vízben. A tyúkszem ezáltal annyira megpuhul, hogy a tyúkszem közepe, mely a legfájdalmasabb, könnyen eltávolítható kézzel, kés vagy borotva nélkül.

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetést!

Szótagrejtvény.

(Pályázat.)

Az alábbi szótagokból 20 olyan szót kell képezni, amelyeknek kezdő és utolsó betűi felülről lefelé olvasva egy régi, szép kurucnóta kezdő sorát adják.

a, al, al, á, át, ba, beg, csa, dőf, es, gat, gat, got, i, ká, kar, kar, kos, lag, lah, le, le, le, le, lé, ló, má, no, nó, nok, nya, nyu, ős, ős, pa, pe, po, ra, rá, rancs, res, ró, sol, só, sza, tár, to, vej, jost, za, zi, zsi, zsik, zsol.

A szavak jelentése a következő: 1. Húst pácolnak benne. 2. A borsóban élősködő féreg. 3. Keresztülzúr. 4. A szónokok réme. 5. Leír. 6. A mohamedánok istene. 7. A patkány ilyen állat. 8. Egyházi ének. 9. Isten szolgálja. 10. Nemrégben itt kötöttek fontos megegyezést a nagyhatalmak. 11. A papírsárkányra mondjuk. 12. Éva volt. 13. Égtáj. 14. A tisztelgetést nevezik ki ezze. 15. Testrész. 16. Nemrégben még sok szerepelt eseten filmfigura. 17. Vízben élő féreg. 18. Pest melletti község. 19. Biztat. 20. Ilyen gép is van.

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyenitől fogadunk el. Határidő április 1. A legjobb megfejtést szép zsebkéssel jutalmazzuk. Az eredményt az április 15-iki számunkban közöljük.

Megfejtés.

Folyó évi 4-ik számunkban közölt „Tudnivalók az országos vásáron” című pályázatunkra beérkezett legjobb pályamunkát (beküldte: *Varga Balázs őrm., Pécel*) az alábbiakban közöljük.

A vásár, amely rendkívül látogatott szokott lenni, 3 nap. Az őrsparancsnoknak 12 fő áll rendelkezésére. Tehát számolni kell azzal, hogy ezen létszámmal a vásár, a vasút és a hajóügyi leti szolgálatot úgy el tudja látni, hogy a legénység se merüljön ki s a közbiztonsági szolgálat se szenvedjen hátrányt.

Első nap vezényel az őrsparancsnok 24 órától 6 óráig egy 2 főből álló járőrt. Feladata, hogy a vásárra érkezett s a községben s a vásártéren megszállott idegeneket ellenőrzi. (Szut. 361. p.) Portyázik, hogy a községben szétszéledt csavargók, cigányok lopásokat ne követhessenek el.

Hat órától vezényel két 1—1 főből álló járőrt vasút- és hajóügyi leti szolgálatra 18 óráig. Ezek feladata a vonaton érkező és elmenő utasokat figyelemmel kíséreni, a vasúti személyzetet szolgálatában és az üzleti szabályzat megtartása körül támogatni és személyüket erőszakoskodások ellen megvédeni. (Szut. 382. p.) Fel kell ügyelnie arra, hogy a vonat érkezésére váró tömeg között a lopásokat és zsebtolvajlásokat megakadályozza. (Btkv. 333. §.) Ügyelnie kell a vasútügyi leti járőrnek arra, hogy az utasok a vonat mozgása közben fel vagy le ne szálljanak, az ajtót szükségtelenül ki ne nyitogassák és a vágányok között ne járjanak. (Kbtkv. 111. §. Vasúti üzlet rendszab. 93, 95. §.)

A szomszédos őrsről érkező 2 járőr a vásárra vezető útonalakot leportyázza és az azokon közlekedő embereket megfigyelik. Ellenőrzi, hogy a vásárra hajtott állatok csakis a hatóság által kijelölt utakon szállíttassanak, hogy az állatokat csak arra alkalmas vezetők vagy hajcsárok vezetik, illetőleg hajtják-e, azok az úttest baloldalán vezetettek, illetőleg hajtathatnak-e, csoportosan hajtott állatokat megfelelő számú hajcsár hajt-e, a hajcsárok a járművek akadálytalan közlekedését az állatok megfelelő terelésével biztosítják-e.

(250.000—1929. B. M. rend. Közl. Kódex 25. §.) Ellenőrzi, hogy a marhalevelek szabályszerűek-e, azokon a vészmentes helyről való szállítás igazolva van-e, az állatok azonosak-e a marhalevélebe bejegyzettekkel és hogy az irányítást betartották-e. 1888. évi VI. tc.)

Amennyiben az első két napon csak állatvásár van, a két szomszédos őrsbeli járőrhöz vezényel az őrsparancsnok egy 2 főből álló járőrt vásárugyeleti szolgálatra. Ezeket a járőröket a vásártér különböző részeire igazítja el. Feladatuk a vásár területén állandó portyázással felügyelni és törkedni arra, hogy az ilyenkor előfordulni szokott verekedéseket (Kbtkv. 75. §.), testi sértéseket (Btkv. 301. §.), csalásokat (Btkv. 379. §.), lopásokat és zsebtolvajlásokat (Btkv. 333. §.) el ne követhessék. Kötelességük az idegen illetőségű közismert rovtomultú egyéneket, különösen az ismert vásári tolvajokat, kik megjelenésüket kellően igazolni nem tudják, a vásár területéről való kiutasítás végett a községi előjárósághoz elővezetni. (Szut. 370. p., Szut. 370. p. 1888. évi VII. tc.). Ezeket a járőröket úgy igazítja el az őrsparancsnok, hogy este két járőr a laktanyába térjen pihenőt tartani, egy járőr pedig kint maradjon 24 óráig, hogy a községben szétszéledt idegeneket ellenőrizze s a vásárról elvezető útonalakot portyázza, hogy megtámadások, lopások, rablások el ne követhessenek.

Huszonegy órákor vezényel egy 2 főből álló járőrt a második napon H. ü-i szolgálatba, kinek feladata ugyanaz, mint az előző napi járőré volt.

Hat órától 18 óráig szintén két 1 főből álló járőrt vezényel vasút- és hajóügyi leti szolgálatra ugyanazzal a feladattal, mint előző nap.

A harmadik nap, amelyen már kirakodó vásár is van, népesebb. Ezért már 2 órákor vezényel egy 2 főből álló járőrt, 4 órákor szintén egy 2 főből álló járőrt — szükségig — vásárugyeletre, 5 órától egy 1 főből álló járőrt vasút-, 6 órától egy 2 főből álló járőrt hajóügyi leti szolgálatra. A vasút- és hajóügyi leti járőröknek feladatuk ugyanaz, mint a két előző napon, a vásárugyeleti járőrök azonban, miután most már kirakodóvásár is van, fokozottabb felügyeletet gyakorolnak. Az előző kétnapi feladatok mellett ellenőrizniök kell a vásári árusításról szóló 94.537—1921. K. M. sz. rendelet betartását, ellenőrzi, hogy nem-e üznek ott tiltott szerencsejátékokat, a nem tiltott szerencsejáték üzésére van-e hatósági engedély. (64.573—1901. Büm. sz. körrénd.) Ellenőrzi, hogy nem árusítanak-e ponyvairodalmi termékeket, melyeknek árusítása tilva van, a nem tiltott irodalmi termékek árusítására pedig van-e hatósági engedélyük. (60.002—1923. Büm. sz. körrénd.) Ellenőrzi a vásári árusokat, hogy van-e árusítási engedélyük, ellenőrzi, hogy a vásáron árusított élelmickek közé nem kevernek-e az egészségre ártalmas anyagot. (Btkv. 314. §.)

Beérkezett 18 pályázat. Helyesen fejtették meg: *Varga Balázs őrm. (Pécel), Füleki József alhadnagy (Toponár), Varga Károly I. törm. (Kállósemjén), Gévai János törm. (Bodajk).*

A szép önborovakészletet *Varga Balázs őrm. (Pécel)* fenti legjobb pályázata nyerte. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI, Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

T. CÍM! Szíves tudomására adjuk, hogy legújabb tavaszi-nyári árjegyzékeinket fo.yó hó közepén fogjuk szétküldeni

Mar most felhívjuk szíves figyelmét feltűnően olcsó árainkra, áruink elsőrendű minőségére és rendkívül dús választékunkra.

Hathavi részleff zetési kedvezmény!

Vidéki rendeléseket aznap elintézzük!

Az egész világon
legjobban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON